Icɛi Woo Bɛ Ŋa

À cea Woo bɛ ŋau kuwãi Hundei Ilaaɔ̃

1 Baakɔɔm, Teofili,
Si tia sintem ǹ kɔ mii iyi Jesu í ce do cio iyi í ya
maa kɔa inɛ ŋa si fei hai sinteɛ,
2 hee í koo í to ajɔ iyi Ilaaɔ̃ í soo lele. Hee ku maa
nɛ, inɛ ŋa iyi í cica wo à jɛ woo bɛ ŋau, í ba ŋa ide ku
fɔ do gbugbãi Hundei Ilaaɔ̃ í sɔ̃ ŋa bɛi aa ce.
3 Si anyii ikuɛ í nyisi ŋa araɛ si afei ajɔ ciiji isɛ
fɛɛfɛlo ku jɛ nŋa sɛɛda iyi kù nɛ sika sika iyi nŋu í
wɛɛ. À yɔɔ nɔ í ce nŋa faajii bommai Ilaaɔ̃.
4 Ajɔ nŋu gɔ, si bɛi Jesu do mɔcɔɛ ŋa à wa inya akã
í sɔ̃ ŋa í ni, i maà tekĩ hai Zeruzalɛmu ŋa, amma i
degbe amua iyi Ilaaɔ̃ Baaba í wãò ŋɛu, amua iyi ǹ
tako ǹ sɔ̃ ŋɛ ideɛu.
5 Zãa nŋu, inyii í dasi ŋɛ wo, amma si ajɔ minjiu
ihẽ aa da nŋɛ si Hundei Ilaaɔ̃.

Jesu í nyi lelei Aɔ̃

6 Ŋɔi woo bɛ ŋa iyi aŋaò Jesu ŋa à wa inya akãu à
beeɛ à ni, Lafẽɛ, bɛbɛii aa teese i jilɛ bommai Izirɛli?
7 Ŋɔi Jesu í jɛ nŋa í ni, kù jɛ baa nŋɛ i mà ajɔu
walakɔ i mà yaase bɛi mii ŋau bɛ á na ku ce ŋa. Ilaaɔ̃
Baabai í jilɛ iyi bɛ ŋa do yiikoɛ.
8 Amma aa ba gbugbã ŋa waati iyi Hundei Ilaaɔ̃ á
naa si ŋɛ. Aa jɛa inɛ ŋa sɛɛdam ŋa si ilui Zeruzalɛmu,
do si ilɛi Zudee fei, do si ilɛi Samari hee ku bɔ do
kɔɔi andunya fei.
9 Iyi Jesu í fɔ ideu í tã, ŋɔi à waa cɔɔ nɔ à ba wee
Ilaaɔ̃ í soo ikpa lele nɔ kudũi ijĩ gɔ í jɔ̀ a kù yɔɔ má.

10 Waati iyi à waa cɔɔ wa nɛ ikpa lelei Aɔ̃, ŋɔi gbakã
à yɛ woo dasi ibɔ fũfũ minji gɔ ŋa bɛ à waa leekĩ kɔkɔ
nŋa.
11 Ŋɔi inɛ ŋau à ni, iŋɛ inɛi Galilee ŋa, na mii í ce
ì leekĩ ì waa cɔ lele ŋa. Jesuu bɛ iyi Ilaaɔ̃ í so ikpa
lele hai bi tu ŋɛu á nyi wa má do yaase bɛi ì yɔɔ í nɛò
leleu ŋa.

Nsũi Zudasi

12 Iyi inɛ ŋau à fɔ bɛɛbɛ à tã, ŋɔi woo bɛ ŋau à
sinda wa hai iri kutai Olivie bii à wau à nyi wa
Zeruzalɛmu. Iri kutau í wa kɔkɔi iluu zakai kilo akã.
13 Iyi à to Zeruzalɛmu ŋɔi à gũ lelei ile ku kpɛkɛ
bii à ya maa wau. Aŋa iyi à tɔtɔɔ bɛu wee, Piɛɛ do
Zãa, do Zaaki, do Anderee, do Filipu, do Tomaa, do
Baatelemi, do Matie, do Zaaki amai Alifee, do Simɔɔ
iyi í ya jabua ilɛɛ do Zudu amai Zaaki.
14 Do anu akãi inɛ ŋau fei à ya tɔtɔɔ a maa ce kutɔɔ
do himma, aŋa do ifɔi Jesu ŋa do Maari iyeɛ do
inaabo gɔ ŋa má.
15 Ajɔ nŋu gɔ woo dasi Jesu naanɛ ŋau à tɔtɔɔ má.
Kukpɔ nŋa í to zakai amanɛ cifa. Ŋɔi Piɛɛ í dede í
leekĩ si anini nŋa í ni,
16 iŋɛ kpaasim ŋa, Hundei Ilaaɔ̃i í jɔ̀ Davidi í fɔ idei
Zudasi wo, nŋu iyi í cuaa inɛ ŋa iyi à mu Jesuu, nɔ
ideu kù nɛ bɛi á ce iyi kù ce.
17 Zudasiui í tako í jɛ inɛ akã nwa wo, nŋu mɔ í ya
dasi icɛ nwa awɔ.
18 Fia iyi í ba na laalɔ iyi í ceu í raò iko gɔ. Ŋɔi í
cuku, iriɛ í tako í to ilɛ nɔ inɔɛ í la, ifũɛ fei í fita.
19 Ŋɔi inɛ ŋa iyi à wa Zeruzalɛmu fei à gbɔ ideu.
Na ŋɔi í jɔ̀ do fee nŋa à waa kpe ikou Akedama,
waatɔ Ikoi njɛ̀.
20 Ideɛ iyi à kɔ si tiai iri kukɔ̃u wee.

A jɔ̀ ideɛu ku kpɔò bomma.
Inɛ gɔ ku maà buba bɛ má.
Nɔ à kɔɔ má à ni,
A jɔ̀ inɛ gɔ ku jɛ nsũɛ si icɛu.
21-22 Debɛi, ka dasi inɛ gɔ si inɔ nwa ku jɛ nsũi
Zudasiu. Nɔ í gbe lafɛ̃ɛ ku jɛ inɛ iyi í yɛ kujĩi Lafɛ̃ɛ
Jesu hai si balɛ bɛi awa mɔ. Nɔ lafɛ̃ɛ ku jɛ inɛ akãi inɛ
ŋa iyi à ba wa kuwɛɛ ajɔ si waati kãma fei iyi Jesu í
wɛɛ do awa si andunyau ihɛ̃, hai waati iyi Zãa í dasiɛ
inyi hee í koo í bɔ lele.
23 Ŋɔi à cica amanɛ minji gɔ ŋa, irii inɛ akãi Zozɛfu
iyi à ya kpe Baasaba, walakɔ Zusitu, inɛ minjisiau
mɔ Matiasi.
24 Ŋɔi à ce kutɔɔ à ni, Lafɛ̃ɛ, awɔ iyi ì mà idɔi inɛ
fei, nyisi wa inɛ iyi ì cica. Si inɔi mɔcɔ minjiɛ ŋau
ihɛ̃
25 nyisi wa inɛ iyi ì bi ku jɛ nsũi Zudasi si icɛi woo
bɛ ŋau, icɛ iyi Zudasi í jɔ̀ nɔ í koo í lɔ tengi bii í jɔ à
dasiɛ.
26 Ŋɔi à ta nŋa kpasa. Nɔ kpasau í so Matiasi. Ŋɔi
à dasiɛ si inɔi woo bɛ maatakã ŋau.

2

Kunaai Hundei Ilaaɔ̃

1 Iyi ajɔi Pantekotu í to, ŋɔi woo dasi Jesu naanɛ
ŋau fei à tɔtɔɔ inya akã.
2 Gbakã ŋɔi à gbɔ iba gɔ í naa hai lele, í jɔ bɛi fufu
nla, nɔ si inɔ ileu fei inɛ ŋa à gbɔ ibau.
3 Si anyiɛ ŋɔi à yɛ ngɔgɔ bɛi amɛi ina í na í lesi irii
aŋa fei akã akã.
4 Ŋɔi aŋa iyi à wa bɛ fei à kɔ̃ò Hundei Ilaaɔ̃ nɔ à
waa fɔ fee mmu gɔ ŋa, si bɛi Hundei Ilaaɔ̃ í mu nŋa
aŋa fei ikã ikã.

5 Wee waati bɛɛbɛ Zuifu gɔ ŋa iyi à mà bɛɛrɛi Ilaaɔ̃
à naa hai ilɛ fei à wa Zeruzalɛmu.
6 Iyi à gbɔ ibau, ŋɔi zamaa nkpɔ nkpɔ í sɛi í koo í
tɔtɔɔ bɛ nɔ à biti jiida jiida si na iyi í jɔ̀ à gbɔ woo dasi
Jesu naanɛ ŋau à waa fɔ feei aŋa ikã ikã.
7 Ŋɔi í mu ŋa biti hee í caa, nɔ à bee njɛ à waa ni,
inɛ ŋa iyi à waa fɔ ideu bɛ, n jɔ aŋa fei inɛi Galilee
ŋai mɛɛ.
8 Nɔ bɛirei í ce awa fei à gbɔ à waa fɔ ide do fee
nwa ikã ikã.
9 Si inɔ nwa inɛ gɔ ŋa à naai hai ilɛi Paati do hai
Mɛdi do Elami, do hai ilɛi Mezopotami do Zudee do
Kapadosi do Pontu do hai ilɛi Azii.
10 Inɛ gɔ ŋa mɔ hai ilɛi Firizii à naa do Panfili do
Ezibiti do hai ikpa Libi iyi í wa kɔkɔi Sirɛni. Inɛ gɔ
ŋa mɔ à naa hai Romu.
11 Inɛ gɔ ŋa Zuifu ŋai à bí ŋa, inɛ gɔ ŋa mɔ à waa
too kucei Zuifu ŋa. Inɛ gɔ ŋa à naa hai ilɛi Kɛrɛti do
hai Arabi. Do nŋu fei, awa fei à gbɔ à waa fɔ fee nwa
ŋa ikã ikã à waa sisiò mii nla ŋa iyi Ilaaɔ̃ í ce.
12 Ŋɔi aŋa fei à biti hee a kù mà bɛi aa lasabu nɔ à
bee njɛ à waa ni, yoomai í jɛ yaasei mii nɔu ihɛ̃.
13 Amma inɛ gɔ ŋa à yaako ŋa à waa ni, inɛ ŋau à
mɔ atɛ̃i hee í caa.

Waazo iyi Piɛɛ í ce

14 Ŋɔi Piɛɛ í dede do woo bɛ maatakã ŋau ajó nɔ
wa la hee lele í sɔ̃ zamaau wa ni, iŋɛ Zuifu ŋa do iŋɛ
mɔ iyi ì wa Zeruzalɛmu fei, i sotĩ i gbɔ ŋa.
15 Ǹ bi i mà ŋa iyi inɛ ŋau ihɛ̃ a kù mɔ atɛ̃ si bɛi ì
waa tamaa ŋau bɛ, domi à wɛɛ si daadaakɔ, baa isɔ
mɛɛsã kù lɔ titã.

16 Amma iyi ì waa yɛ daakɔɔyiu ihɛ̃ ŋa, iyi walii
Zoɛli í fɔu mbɛ iyi í ni,
17 Ilaaɔ̃ í ni, si ajɔi ankãanyi ŋau an daa inɛ fei si
Hundem.
Ama inɛmɔkɔ do ama inaabo nŋɛ ŋa aa ce walii.
Awaasũ nŋɛ ŋa aa ya maa ce kuyɛ ŋa,
Nɔ mɔkɔ ngbo nŋɛ ŋa mɔ Ilaaɔ̃ á ba ŋa ide ku fɔ si
ala.
18 Waati bɛɛbɛ, an dasi Hundem si inɛmɔkɔ do
inaabo woo ce icɛm ŋa,
Nɔ aa ce walii.
19 An nyisi mii maamaake ŋa ikpa lelei Aɔ̃,
Nɔ an jɔ̀ inɛ ŋa a yɛ mii maamaake ŋa má si ilɛ.
Inɛ ŋa aa yɛ njɛ̀ do ina do cuai ina.
20 Inunu á kuku inya
Nɔ cukpa ku kpã bɛi njɛ̀.
Si anyii nŋui ajɔi Lafɛ̃ɛ á to wa, ajɔ nla ilu amboeu.
21 Amma inɛ ŋa iyi à waa kpe Aɔ̃ Lafɛ̃ɛ fei aa ba faaba.
22 Iŋɛ inɛi Izirɛli ŋa, i sotĩ i gbɔ ideu ŋa. Ilaaɔ̃ í jɔ̀
ì mà yiikoi Jesu inɛi Nazarɛtiu ŋa na maamaake do
nyinda ŋa iyi í jɔ̀ Jesu í ce si anini nŋɛ, si bɛi iŋɛ taka
nŋɛ ì mà ŋa.
23 Jesuu, Ilaaɔ̃ takaɛi í lasabu hai sinte í jilɔɔ si a
daa inɛ ŋa si awɔ. Nɔ iŋɛi ì daa ilu dulum ŋa si awɔ ì
jɔ̀ à kpakpaɛ si jĩi ku gaau à kpaa ŋa.
24 Amma Ilaaɔ̃ í jũu hai si balɛ, í nyaa hai si
wahalai iku domi iku kù nɛ gbugbã kãma siɛ hee ku
gɛɛɛ bɛ.
25 Ideɛi Davidi í kɔ í ni,
Ǹ wa n yɛ Aɔ̃ Lafɛ̃ɛ ajɔ fei,
Domi í wa awɔ njɛm ku ba n maà n yaya.
26 Na ŋɔi í jɔ̀ idɔm wa dɔ̃, nɔ ǹ wa n fɔ ide do inɔ didɔ̃.
Nɔ baa bii í jɛ an ku ǹ nɛ kpãa ku cɔ,

27 Domi awɔ Ilaaɔ̃ i kaa jɔ̀ hundem bi ku wai iku ŋa.
Bɛɛbɛ mɔi i kaa jɔ̀ arai Inɛ Kumáɛ ku sãmi.
28 Ì nyisim kpãa iyi wa bɔɔm si kuwɛɛ.
An wɛɛ do awɔ si inɔ didɔ̃.
29 Si anyii nŋu nɔ Piɛɛ í ni má, iŋɛ kpaasim ŋa, ǹ
wa n sɔ̃ ŋɛ nɔ kù nɛ sika kãma, Davidi bala nwa í ku
nɔ à suu. Balɛɛ mɔi í wa si anini nwa ihɛ̃ hee do nnyi
fei, mà irei.
30 Amma si bɛi í jɛ walii, í mà iyi Ilaaɔ̃ í cea nŋu
kuwãi ide gɔ do kugbasi í ni tɔkuɛ gɔ á na ku buba
si kitãi bommaɛ.
31 Davidi í mà mii iyi á na ku ce. Na ŋɔi í jɔ̀ ide iyi
í fɔ, iyi í ni Ilaaɔ̃ kaa jɔ̀ hundeɛ bi ku wai iku ŋa nɔ
araɛ kaa sãmi, idei kujɨi inɛ iyi Ilaaɔ̃ í cicaui wa fãa.
32 Jesuu iyi ǹ wa n fɔ ideɛ, Ilaaɔ̃ í jũu hai si balɛ nɔ
awa fei à jɛ sɛɛda.
33 Ilaaɔ̃ Baaba í soo lele nɔ í muaa Hundeɛ iyi í
wãaò wo. Nɔ nŋu mɔ í mua awa mɔ Hundeu. Nŋui ì
waa yɛ nɔ ì waa gbɔ ŋa bɛ.
34 Davidi takaɛ kù bɔ lelei Aɔ̃ amma í ni,
Aɔ̃ Lafɛ̃ɛ í sɔ̃ Lafɛ̃ɛm í ni,
Buba awɔ njɛm,
35 Hee n ce mbɛɛɛ ŋa
Bi ku lesi isɛɛ.
36 Na ŋɔi í jɔ̀ í sɨ̀a iŋɛ inɛi Izirɛli ŋa fei i mà iyi ihɛ̃
ŋa sãa sãa. Jesu iyi ì kpakpa si jɨ̀i nɔu bɛ ŋa, nŋui Aɔ̃
í ce Lafɛ̃ɛ do Kirisi.
37 Iyi inɛ ŋau à gbɔ bɛɛbɛ ŋɔi ideu í to si ŋa ntɔ ntɔ,
nɔ à bee Piɛɛ do woo bɛ iyi à gbe ŋau à ni, iŋɛ kpaasi
nwa ŋa, bɛirei aa ka ce.
38 Ŋɔi Piɛɛ í sɔ̃ ŋa í ni, iŋɛ fei i kpaasi idɔ nŋɛ i jɔ̀
a dasi ŋɛ inyi do irii Jesu Kirisi ku ba Ilaaɔ̃ ku kpa

idei dulum du ŋɛ, nɔ aa ba amuai Ilaaɔ̃ ma ŋa iyi í jɛ Hundeɛ.
39 Bɛɛbɛi á ce si na iyi í jɔ̀ Ilaaɔ̃ í ce nŋɛ kuwɑ̃ɛ, iŋɛ do ama nŋɛ ŋa do inɛ ŋa iyi à wa hee j̃iij̃i fei, inɛ ŋa iyi Aɔ̃ Lafɛ̃ɛ nwa á kpe fei.
40 Do ide ikã ikã nkpɔ nkpɔi Piɛɛ í jɛ nŋa do sɛɛda nɔ í mu nŋa gbugbã í ni, i nya ara nŋɛ ikã hai bi inɛ laalɔi nsɛi ŋau ihɛ̃ ku ba i ba faaba ŋa.
41 Ŋɔi à dasi inɛ ŋa iyi à gba idei Piɛɛu inyi. Ajɔ nŋu zaka bɛi amanɛ dubu mɛɛta í kɔ̃ɔsi si inɔi woo dasi Jesu naanɛ ŋau.
42 Nɔ à ya gbɔ cio iyi woo bɛ ŋau à ya maa kɔ ŋa siu fei, nɔ à ya maa wɛɛ do anu akã, à ya maa jɛ ijɛ iyi aa yeò gigii ikui Jesu, nɔ à ya maa ce kutɔɔ ajɔ.

Kuwɛɛi inɛ ŋa iyi à dasi Jesu naanɛ

43 Ŋɔi ideu í to si inɛ fei, nɔ Ilaaɔ̃ í jɔ̀ woo bɛ ŋau à wasi maamaake nkpɔ nkpɔ ku ce.
44 Woo dasi Jesu naanɛ ŋau fei à ce anu akã nɔ mii iyi à nɛ fei ti aŋa feii í jɛ.
45 Waati iyi inɛ gɔ í nɛ bukaatai ngɔgɔ fei à ya ta iko nŋa ŋai do mii ndu ŋa ŋa nɔ a na lafɛ̃ɛ fiau zaka bɛi í nɛ bukaataɛ.
46 Ajɔ fei à ya tɔtɔɔi si bantumai kpasɛ̃i Ilaaɔ̃. À ya tɔtɔɔ a maa jɛi si inɔ kpasɛ̃ nŋa ŋa do inɔ didɔ̃. Muafiti ci ya wa si.
47 À ya maa saabu Ilaaɔ̃ nɔ inɛ fei í mà bɛɛrɛ nŋa. Ajɔ fei inɛ ŋa à ya dasi naanɛi nɔ a ba faaba. Bɛɛbɛi Lafɛ̃ɛ Jesu í ya maa kɔ̃ɔsi kukpɔi woo dasiɛ naanɛ ŋau waati kãma fei.

3

Wɛɛgɛ gɔ í ba iri

1 Ɲɔi alɛ ajɔ nɲu gɔ zakai isɔ mɛɛta Piɛɛ do Zãa à
waa bɔ kutɔɔ bantumai kpasɛ̃i Ilaaɔ̃.
2 Ɲɔi à yɛ mɔkɔ gɔ bɛ iyi à bí do wɛɛgɛ. Ajɔ fei à ya
na a jilɔɔi andɛi bantumai kpasɛ̃i Ilaaɔ̃ iyi à ya kpe
andɛ Ku sĩau, ku maa bara waati iyi inɛ ɲa à waa lɔ.
3 Iyi í yɛ Piɛɛ do Zãa à waa lɔ bantumai kpasɛ̃u ɲɔi
í tɔɔ ɲa a mua nɲu ngɔgɔ.
4 Ɲɔi Piɛɛ do Zãa à kãsiɛ iju, nɔ Piɛɛ í ni, cɔ wa.
5 Ɲɔi í cɔ ɲa do laakai domi wa tamaa ngɔgɔ si ɲa.
6 Amma Piɛɛ í sõɔ í ni, n kù nɛ fia hee má jɛ wura,
amma iyi ǹ nɛ an muuɛ. Do irii Jesu Kirisi inɛi
Nazarɛtiu, dede i nɛ.
7 Ɲɔi í mu awɔ njɛi mɔkɔu í dedeɛ. Bɛ gbakã, isɛi
inɛɛu do ikõi isɛɛ ɲau í ce gbugbã.
8 Ɲɔi í fo í dinga wa nɛ. Ɲɔi aɲaò ɲa fei à lɔ
bantumai kpasɛ̃i Ilaaɔ̃ ajó, ɲɔi í fo í dinga wa nɛ wa
saabuò Ilaaɔ̃.
9 Ɲɔi inɛ fei í yɛ wa nɛ wa saabuò Ilaaɔ̃.
10 Si bɛi à mà iyi nɲui í ya tako ku maa buba andɛ
kusĩai bantumai kpasɛ̃i Ilaaɔ̃ ku maa barau, ɲɔi biti
í mu aɲa fei nɔ ideu í to si ɲa.

Waazo iyi Piɛɛ í ce

11 Ɲɔi mɔkɔ iyi í ba iriu kù jɛ kù nɛ hai bi Piɛɛ do
Zãa. Aɲaò ɲa à wa ikpa akãi kpasɛ̃i Ilaaɔ̃ iyi à ya kpe
bantumai Salomɔɔ. Nɔ inɛ ɲa iyi ideu í mu ɲa bitiu
à sɛi à bɔ bi tu ɲa.
12 Iyi Piɛɛ í yɛ ɲa ɲɔi í sõ ɲa í ni, inɛ inɛi Izirɛli ɲa,
bɛirei í ce ì biti ì waa cɔ wa bɛɛbɛ ɲa. Ì tamaa bɛi
gbugbã nwai walakɔ daa jiida nwai í jɔ̀ mɔkɔu wa
nɛ ɲa?
13 Aburahamu do Izaaki do Zakɔbu aɲa iyi à jɛ
bala nwa ɲau, Aõ Lafɛ̃ɛ nɲai í jɔ̀ Jesu woo ce icɛɛ í

nɛ amboe. Iŋɛi ì muu ì na inɛ ngbo ŋa nɔ ì kɔsiɛ ŋa si wajui Pilati, baa do iyi Pilati wa bi ku jɔ̀ɔ wo.
14 Amma iŋɛi ì kɔsiɛ, nŋu iyi í jɛ Inɛ Kumá do Inɛ Dee deeu nɔ ì tɔɔ Pilati ku jɔ̀ nŋɛ woo kpa inɛu si agbɛɛ ŋa.
15 Si bɛɛbɛ ì kpa inɛ iyi í jɛ irii kuwɛɛu ŋa. Amma Ilaaɔ̃ í jũu hai si balɛ, nɔ awa à yɔɔ.
16 Jesuu do naanɛ iyi mɔkɔu ihẽ í dasiɛ nŋui í jɔ̀ í ba gbugbã. Mɔkɔ iyi ì waa yɛ nɔ ì mà ŋau ihẽ, naanɛ iyi í dasi Jesuui í jɔ̀ í ba iri mam mam si wajui iŋɛ fei.
17 Nsɛi kpaasim ŋa, ǹ mà mii iyi ì cea Jesuu ŋa, ì cooi si ngɔgɔ hai mà ŋa, bɛɛbɛi do inɛ ngbo nŋɛ ŋa fei.
18 Ilaaɔ̃ í jɔ̀ walii ŋau fei à tako à fɔ ideɛ wo. Nɔ bɛɛbɛ mɔi bɛi à fɔu fei í kɔ̃. Ide iyi à fɔu nŋui í jɛ à ni, kù nɛ bɛi á ce iyi inɛ iyi Ilaaɔ̃ í cicau kù yɛ ijuukpã.
19 Na nŋu, i kpaasi idɔ nŋɛ i sinda si Ilaaɔ̃ ŋa ku ba ku kpa idei dulum du ŋɛ.
20 Nɔ Ilaaɔ̃ ku mu nŋɛ kusĩmi jiida, nɔ ku bɛ Kirisi iyi í cicau wa ku jɛ tu ŋɛ, nŋu iyi í jɛ Jesuu.
21 Tilasii Jesu Kirisi ku maa wa lele hee awaati koo toò mii fei ku jɛ titɔ̃ si bɛi Ilaaɔ̃ í jɔ̀ walii kumáɛ ŋau à tako à fɔ wo.
22 Moizi, inɛ akã nŋa, í ni, Aɔ̃ Lafɛ̃ɛ nŋɛ á jɔ̀ walii gɔ ku fita hai si anini nŋɛ iyi á yɛ bɛi amu. Nɔ á sĩa i gbɔ mii iyi á sɔ̃ ŋɛ fei.
23 Inɛ iyi kù waa too si idei waliiu fei aa nyaa hai si inɔi zamaai Ilaaɔ̃i a kpaa.
24 Bɛɛbɛ mɔi Samuɛli do walii ŋa iyi à naa si anyiɛ, aŋa fei à tako à fɔ idei mii ŋa iyi wa ce nsɛiu ihẽ.
25 Mii iyi walii ŋau à ni Ilaaɔ̃ á ceu, iŋɛi wa cea. Nŋui í jɛ akabuu iyi Ilaaɔ̃ í dĩ do bala nŋɛ ŋa si

waati iyi í sɔ̃ Aburahamu í ni, hai si dimiɛi an jɔ̀ inɛi andunya fei ku ba kuwee.
26 Bɛɛbɛi Ilaaɔ̃ í jɔ̀ woo ce icɛɛ í fita hai bi tu ŋɛ nɔ
í bɔɔ wai ku ba ku wee nŋɛ ku ba iŋɛ fei i sinda i jɔ̀
laalɔ ku ce nŋɛ.

4

Piɛɛ do Zãa à wa bi igbɛi woo kiiti ŋa

1 Si waati iyi Piɛɛ do Zãa à waa sɔ̃ zamaau ideu
bɛɛbɛ, ŋɔi woo weei Ilaaɔ̃ ŋau do inɛ ngboi inɛ ŋa iyi
à ya maa degbe kpasɛ̃i Ilaaɔ̃u do Sadusi ŋa à sɛkɛɛ si
ŋa wa.
2 Idɔ nŋa í kɔ̃ si na iyi í jɔ̀ mɔcɔ minji ŋau à waa kɔ
inɛ ŋa si cio à waa sɔ̃ ŋa iyi Jesu í jĩ hai si balɛ, waatɔ
iku ŋa aa yɔkɔ a nyi wa si kuwɛɛ má.
3 Ŋɔi à mu ŋa à cĩmbo ŋa si ile piisɔ̃ɔ hee iju kumá
domi alɛ í lɛ tã.
4 Do nŋu fei, inɛ nkpɔ iyi í gbɔ ideu í dasi naanɛ.
Nɔ kukpɔ nŋa í kɔ̃ɔsi hee í to zakai amanɛ dubu miu.
5 Iju kumáɛ ŋɔi inɛ ngboi Zuifu ŋa do inɛ ngbo
bubu ŋa do woo kɔ inɛ ŋa si wooda ŋau à tɔtɔɔ
Zeruzalɛmu.
6 Ŋɔi à tɔtɔɔ aŋa do woo wee nlau iyi à ya kpe Ani,
do Kaifu do Zãa do Alesandu do inɛ ŋa iyi à gbe si
nyaanzei woo wee nlau fei.
7 Ŋɔi à nya Piɛɛ do Zãa wa hai ile piisɔ̃ɔu à naa à
leekĩ ŋa si waju nŋa nɔ à lɔsi ku bee ŋa à waa ni, do
gbugbãi yooi, mà do irii yooi ì ceò mii nɔu bɛ ŋa.
8 Ŋɔi Piɛɛ í kɔ̃ò Hundei Ilaaɔ̃ nɔ í sɔ̃ ŋa í ni, iŋɛ
ilaalu do inɛ ngbo ŋau,
9 ì waa bee wa idei icɛ jiida ŋa iyi à cea wɛɛgɛu ihɛ̃
do bɛi í ce í baò iri.

10 Na nŋu, í sĩa iŋɛ fei do inɛi Izirɛli ŋau fei i mà
ŋa, məkɔ iyi wa leekĩ si waju nŋɛu bɛ, í ba irii do
saabui irii Jesu Kirisi inɛi Nazarɛtiu, inɛ iyi ì kpakpa
si antai jĩi ku gaauu ŋa nɔ Ilaaɔ̃ í jũu hai si balɛ.
11 Jesui kukɔu wa fãa iyi í ni,
Kuta iyi woo ma ŋa à cau,
Nŋui í baa í jɛ kuta sintei icui ile.
12 Woo faaba gɔ kù wɛɛ má bii kù jɛ nŋu akã, domi
Ilaaɔ̃ kù na irii inɛ gɔ má si andunya iyi aa ka kpe ka
baò faaba.
13 Iyi inɛ ŋau à gbɔ ideu ŋɔi à biti domi à yɛ wɔɔkɔi
Piɛɛ do Zãa nɔ à mà gbakã iyi táaka ŋai iyi a kù ce baa
cio. Ŋɔi à mà iyi aŋai à wɛɛ wo do Jesu.
14 Amma si bɛi à yɛ məkɔ iyi í ba iriu wa leekĩ do
Piɛɛ do Zãa, nŋui í jɔ̀ a kù ba ide gɔ iyi aa ni má.
15 Ŋɔi à ni a fita hai ile kiitiu. Iyi à fita, inɛ ŋa iyi à
gbe bɛu à waa busi njɛ aŋa duusɔ̃ɔ.
16 Ŋɔi à waa ni, bɛirei aa ka cea məkɔ ŋau ihɛ̃. Wee
inɛi Zeruzalɛmu ŋa fei à mà iyi à ce maamaake nla
nla gɔ, nɔ a kaa ka yɔkɔ ka jã.
17 Amma ka ganji ŋa ku ba ideu ku maà fangaa si
inɛ ŋa iyi à gbe má, ka kɔ̀ nŋa do ijuukpã ku ba a maà
sɔ̃ inɛ kãma ide do irii Jesu má.
18 Ŋɔi à kpe ŋa má nɔ à kɔ nŋa a fɔ ide do irii Jesu
má hee má jɛ a kɔ inɛ ŋa si cioi ideɛ.
19 Amma Piɛɛ do Zãa à sɔ̃ ŋa à ni, i bee ara nŋɛ ide
bii á jɛ dee dee si wajui Ilaaɔ̃ ka gbɔ ide nŋɛ nɔ ka jɔ̀
ti Ilaaɔ̃.
20 Awa de a kaa ka yɔkɔ ka coko do mii iyi à yɛ do
iyi à gbɔ.
21 Ŋɔi à gbagba si ŋa má ntɔ ntɔ à bɛi à jɔ̀ ŋa. A kù
ba yaase bɛi aa ce a fa itĩ nŋa si na iyi í jɔ̀ inɛ fei wa
saabu Ilaaɔ̃ do mii iyi í ceu,

22 domi mɔkɔ iyi à faaba do maamaakeu, adɔ̃ɛ í re
baa ciiji.

Woo dasi Jesu naanɛ ŋa à waa tɔɔ wɔɔkɔ

23 Ŋɔi Piɛɛ do Zãa à nyi bi kpaasi nŋa ŋa si waati
iyi woo kiiti ŋau à jɔ̀ ŋa. Nɔ à koo à sisi nŋa ide iyi
inɛ ngbo ŋa do inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ̃ ŋa à sɔ̃ ŋau.
24 Iyi à gbɔ ideu ŋɔi aŋa fei à tɔɔ Ilaaɔ̃ do anu akã
à ni, Aɔ̃ Lafɛ̃ɛ, awɔi ì taka lele do ilɛ do tenku do mii
iyi í wa si fei.
25 Hundeɛi í jɔ̀ bala nwa Davidi woo ce icɛɛ í fɔ wo
í ni,
Na mii í ce idɔi inɛi dimi mmu ŋa í kɔ̃.
Na mii í ce inɛ ŋa à waa ce anu tɔɔsi a ba a cea Ilaaɔ̃
laalɔ, nɔ wee mii gɔi iyi kaa yɔkɔ ku ce mɔm.
26 Amanlui andunya ŋa do ilu iri ŋa à dede nɔ à tɔtɔɔ
Ku ba a ce igũ do Ilaaɔ̃ do inɛ iyi í cica.
27 Ilaaɔ̃ Baaba, ide iyi Davidi í fɔu bɛ ntɔi, domi
Herodu do Pɔnsu Pilati à ce anu akã. À tɔtɔɔ do dimi
mmu ŋa do inɛi Izirɛli ŋa si iluu ihɛ̃ à yɛ taalei Jesu
woo ce icɛ kumáɛ iyi ì cica ì nya ikãu.
28 Bɛɛbɛi à ce, nɔ nŋu bɛ í jɔ̀ mii iyi ì jilɛ fei hai tako
do iyi í jɛ idɔɔbiɛ í kɔ̃.
29 Na nŋu nsɛi, Lafɛ̃ɛ, ce laakaii ide ku fɔ nŋa nɔ i jɔ̀
awa woo ce icɛɛ ŋau ka sisi ideɛu do wɔɔkɔ nla nla.
30 Nyisi gbugbãɛ ku ba maamaake ŋa ku ce nɔ inɛ ŋa
a ba iri do saabui irii Jesu woo ce icɛ kumáɛu.
31 Iyi à ce kutɔɔu à tã ŋɔi inya bii à tɔtɔɔu í yaya.
Ŋɔi aŋa fei à kɔ̃ò Hundei Ilaaɔ̃ nɔ à wasi ku waazo
idei Ilaaɔ̃ bɛbɛi do wɔɔkɔ.

Mii iyi woo dasi Jesu naanɛ ŋau à nɛ ti aŋa feii

32 Akpɔi woo dasi Jesu naanɛ ŋau í kɔ̃ɔsi nɔ aŋa
fei à nɛ anu akã. Inɛ gɔ ci ya ni mii iyi nŋu í nɛ ti nŋu
akãi amma mii iyi à nɛ fei ti aŋa feii.
33 Do gbugbã nla nlai woo bɛ ŋau à waa sisiò kujĩi
Lafɛ̃ɛ Jesu hai si balɛ, nɔ didõ nla nlai Ilaaõ í wa si
aŋa fei.
34 Inɛ gɔ kù jɛ are si inɔ nŋa, domi ajɔ minji do ajɔ
minji fei inɛ ŋa iyi à nɛ iko do kpasɛ̃ ŋa fei à ya taai
nɔ a naaò fiau wa,
35 a naa a na woo bɛ ŋau, nɔ a ce ikpɛ̃ɛ si bɛi
bukaatai inɛ fei í to.
36 Bɛɛbɛi Jozɛfu, inɛi Levi gɔ iyi à bí Sipu, í ce. Nŋui
woo bɛ ŋau à ya kpe Baanabasi, waatɔ woo mua inɛ
gbugbã.
37 Í ta ikoɛ gɔ í naaò fiau wa í naa í na woo bɛ ŋau.

5

Idei Ananiasi do Safira

1 Amma mɔkɔ gɔ í wɛɛ iyi à ya kpe Ananiasi, aboɛ
mɔ à ya kpoo Safira. Mɔkɔu í ta ikoɛ gɔ,
2 nɔ í jilɛ ikɔ akãi fiau ndɛɛ, iyi í gbeu mɔ í koo í na
woo bɛ ŋau. Nɔ wee aboɛ í wɛɛò kumàsiɛ.
3 Iyi í na ŋa fiau ŋɔi Piɛɛ í beeɛ í ni, Ananiasi, bɛirei
í ce ì jɔ̀ Seetam í lɔ si idɔɛ hee ì waa sɔa Hundei Ilaaõ
ibo nɔ ì jɔ̀ bubui fiai ikou ndɛɛ.
4 Iko iyi ì tau awɔ si ì nɔɔ ba. Iyi ì taa ì tã, fiau kù
jɛ titɛɛi? To, na mii í jɔ̀ ì ce dimii lasabuu ihɛ̃. Kù jɛ
amanɛ ŋai ì sɔa ibo, Ilaaõi ì sɔa.
5 Iyi Ananiasi í gbɔ ideu gbakã ŋɔi í cuku tengi bɛ
í ku. Ŋɔi inɛ ŋa iyi à gbɔ ideu fei njo í mu ŋa hee í
caa.
6 Ŋɔi awaasũ ŋa à naa à wo ikuu do acɔ à koo à suu.

7 Si anyii isɔ mɛɛta má, ŋɔi aboɛ mɔ í lɔ wa. Wee
kù mà mii iyi í ce mɔkɔi nŋu titã.
8 Ŋɔi Piɛɛ í beeɛ í ni, fia iyi mɔkɔɛ í naaò wau ihẽ,
bɛɛbɛi ì ta iko nŋɛu ŋa? Ŋɔi Safira í jɛaa í ni, bɛɛ mbɛ.
9 Ŋɔi Piɛɛ í beeɛ í ni, bɛirei í ce iŋɛ minji fei ì ce
anu akã i cɔ laakaii Hundei Aõ Lafẽɛ bɛɛbɛ ŋa. Cɔ,
inɛ ŋa iyi à si mɔkɔɛ à wa andɛ koofa bɛ, aa si awɔ
mɔ.
10 Bɛ gbakã ŋɔi abou mɔ í cuku si wajui Piɛɛ bɛ í
ku. Ŋɔi awaasũ ŋau à lɔ bɛ à koo à ba í ku, ŋɔi à soo
wa à naa à suu kɔkɔi mɔkɔɛ.
11 Ŋɔi njo í mu inɛi igbɛi Jesu ŋau ntɔ ntɔ do inɛ
ŋa iyi à gbɔ ideu fei.

Maamaake nkpɔ

12 Ŋɔi woo bɛ ŋau à jò maamaake do nyinda nkpɔ
í wasi ku ce si wajui inɛ ŋa. Nɔ woo dasi Jesu naanɛ
ŋau à ya tɔtɔɔ bantumai Salomɔɔ.
13 Inɛ kãma kù bi ku lɔ inɔ nŋa do muafiti domi à
waa ce njo, amma do nŋu fei à waa saabu ŋa ntɔ ntɔ.
14 Amma kukpɔi inɛ ŋa iyi à dasi Lafẽɛ Jesu naanɛ
ntɔ ntɔ í kõɔsi wa koo, hai inɛmɔkɔ do inaabo ŋa.
15 Ŋɔi inɛ ŋa à wasi ku naaò bõɔ ŋa wa si kpãa ŋa.
À ya naa a jilɛ ŋai si daayi ŋa do si sẽɛ ŋa ku ba bii
Piɛɛ wa lɔ ayaɛ ku bii inɛ gɔ ŋa si inɔ nŋa.
16 Ŋɔi inɛ nkpɔ í wasi ku naaò bõɔ ŋa wa do inɛ ŋa
iyi à nɛ inɛi inɔɔko ŋa hai ilɛɛkoi Zeruzalɛmu ŋa, aŋa
fei à nɔ à ba iri.

À kpã woo bɛ ŋau iju

17 Amma woo wee nlai Ilaaõu do inɛ ŋa iyi à wa
si igbɛi Saduse ŋa iyi à wa bi tɛɛu fei à dedeò igu si
gãmɛi woo bɛ ŋau.
18 Ŋɔi à mu ŋa gbakã à dasi ŋa piisõɔ.

19 Ŋɔi idũu amalekai Aõ Lafɛ̃ɛ í naa í cǐ gamboi ile
piisõɔu í nya ŋa nɔ í sõ ŋa í ni,
20 i bɔ bantumai kpasɛ̃i Ilaaõ i koo i leekǐ bɛ ŋa nɔ
i sisia inɛ ŋa idei kuwɛɛu fei.
21 Nɔ woo bɛ ŋau à gbɔ ideu. Amɛɛjuma gbakã ŋɔi
à bɔ bantumai kpasɛ̃i Ilaaõ bɛ à wasi ku kɔ inɛ ŋa si
cio.

Wee waati bɛɛbɛ woo wee nlai Ilaaõu do inɛɛ ŋau
à tɔtɔɔ nɔ à kpe igbɛi woo kiiti ŋau do inɛ ngboi
Izirɛli ŋa fei, à bɛi à bɛ woo degbe kpasɛ̃i Ilaaõ ŋau a
koo a kpe woo bɛ ŋau wa hai ile piisõɔ.
22 Amma iyi à to a kù yɛ woo bɛ ŋau ile piisõɔ bɛ.
Nɔ à nyi bi inɛ ngbo ŋau má
23 à ni, iyi à to bɛ à ba ile piisõɔu wa cǐmbo dim
dim nɔ à ba woo degbe ŋau à waa leekǐ andɛ bɛ.
Amma iyi à cǐ gambo ŋau a kù yɛ inɛ kãma ile bɛ.
24 Iyi inɛ ngboi woo degbe kpasɛ̃i Ilaaõu do inɛ
ngboi woo wee ŋau à gbɔ ideu, ŋɔi à biti a kù mà
bɛi ideu á kpa iri.
25 Ŋɔi inɛ gɔ í naa í sõ ŋa í ni, i gbɔ ŋa, inɛ ŋa iyi ì
dasi piisõɔ ŋau à wa bantumai kpasɛ̃i Ilaaõ à waa kɔ
inɛ ŋa si cio.
26 Ŋɔi inɛ ngboi woo degbe kpasɛ̃i Ilaaõu, nŋu do
inɛɛ ŋa à koo à gbã ŋa à naaò ŋa wa bi inɛ ngbo ŋau.
Amma kù jɛ do gbugbã domi à waa ce njoi zamaau
a maa na a ta ŋa kuta.

27 Iyi à naaò ŋa wa à leekǐ ŋa si wajui igbɛi woo
kiiti ŋau nɔ woo wee nlai Ilaaõu í sõ ŋa
28 í ni, à kɔ̀ nŋɛ mam mam à ni i maà ya ce waazo
do irii mɔkɔu má ŋa. Amma wee, ì ce waazo nŋɛ ì
waa koo ŋa hee ì kɔ inɛi Zeruzalɛmu ŋa fei si cio nŋɛ
nɔ ì waa bi i dasi wa taalei ikui mɔkɔu ŋa.

29 Ŋɔi Piɛɛ do woo bɛ kpaasiɛ ŋau à jɛ à ni, tilasi
idei Ilaaɔ̃i aa ka jirima, kù jɛ ti amanɛ ŋa.
30 Aɔ̃ Lafɛ̃ɛi bala nwa ŋai í jĩ Jesuu hai si balɛ, inɛ
iyi ì kpakpa si jĩi ì kpaa ŋau.
31 Ŋɔi Ilaaɔ̃ í soo lele í jilɔɔ awɔ njɛɛ ku jɛ ilaalu do
Woo faaba nɔ ku muaò inɛi Izirɛli ŋa kpãa a kpaasi
idɔ nŋa ku ba ku kpa idei dulum du ŋa.
32 Awai à jɛ sɛɛdai mii ŋau bɛ, awa do Hundei Ilaaɔ̃
iyi Ilaaɔ̃ í mua inɛ ŋa iyi à waa jirimaɛ.
33 Iyi à gbɔ ideu ŋɔi idɔ nŋa í kɔ̃ hee à waa dɛ a kpa
ŋa.
34 Amma inɛ akã nŋa iyi à ya kpe Gamaliɛ í dede
í leekĩ si aninii woo kiiti ŋau í ni a nya woo bɛ ŋau
wa titã. Gamaliɛu Farisii wa jɛ do woo kɔ inɛ ŋa si
wooda, nɔ í nɛ bɛɛrɛ ntɔ ntɔ bi inɛ fei.
35 Ŋɔi í sɔ̃ inɛ ŋau í ni, iŋɛ inɛi Izirɛli ŋa, i laakai ŋa
do mii iyi ì waa bi i cea inɛ ŋau.
36 Kù kpɛ mɔm titã iyi mɔkɔ gɔ í naa ihɛ̃ à ya kpoo
Tedasi nɔ í ya maa so araɛ lele bɛi inɛ nla gɔ nɔ amanɛ
bɛi cĩɔ mɛɛ wa tooɛ. Amma à kpaa, nɔ mɔcɔɛ ŋau fei
à fangaa, nɔ à gbɛjɛ ideɛ.
37 Si anyiɛ, waati iyi à na à waa ce kuka, ŋɔi mɔkɔ
gɔ mɔ í naa à ya kpoo Zudasi inɛi Galilee. Nŋu mɔ í
jɔ̀ inɛ nkpɔ nkpɔ wa tooɛ. Amma à kpa nŋu mɔ nɔ
inɛ ŋa iyi à waa tooɛu fei à fangaa.
38 Na nŋu, bii í jɛ aa gbɔ idem ŋa, i jɔ̀ inɛ ŋau bɛ a nɛ
ŋa. Bii í jɛ ideu do icɛ ŋa iyi à waa ceu hai bi amanɛ
ŋai wa naa, á na ku kpa iri.
39 Amma bii kuce nŋau hai bi Ilaaɔ̃i wa naa, i kaa
yɔkɔ i kãmia ŋa ŋa. I ce laakai i maà ti i na i maa ba
Ilaaɔ̃ ku ja ŋa.
40 Nɔ à gbɔ ideɛ. Ŋɔi à kpe woo bɛ ŋau à cã ŋa do
kpɔtɔɔ à ni a maà fɔ ide do irii Jesu má à bɛi à jɔ̀ ŋa.

41 Ŋɔi woo bɛ ŋau à nɛ hai bi igbɛi woo kiiti ŋau
do inɔ didɔ̃ nla nla si na iyi í jɔ̀ Ilaaɔ̃ í ka ŋa si inɛ ŋa
iyi à to a maa yaako ŋa na irii Jesu.
42 Ajɔ fei si bantumai kpasɛ̃i Ilaaɔ̃ do si inɔ kpasɛ̃
ŋa à ya maa ce waazoi laabaau jiidau nɔ a maa kɔ
inɛ ŋa si cio waati kãma fei a maa ni Jesui í jɛ inɛ iyi
Ilaaɔ̃ í cicau.

6

À cica amanɛ mɛɛje ku sobi woo bɛ ŋa

1 Waati bɛɛbɛ kukpɔi inɛ ŋa iyi à waa too kpãai
Jesuu wa kɔ̃ɔsi. Ŋɔi Zuifu ŋa iyi à ya fɔ Gɛrɛkiu à
waa gbagba si Zuifu alala ŋau domi si ijɛ iyi à ya maa
kpɛ̃a jaaɔ̃ ŋa waati kãma fei à ya maa gbɛjɛ jaaɔ̃ nŋa
ŋai.
2 Ŋɔi woo bɛ maateeji ŋau à tɔtɔɔ inɛ ŋa iyi à waa
too kpãai Jesu ŋau fei à ni, kù sɪ̃a ka jɔ̀ idei Ilaaɔ̃ ku
waazo ka maa ce idei ijɛ ŋa.
3 Na nŋu, iŋɛ kpaasi nwa ŋa, i cica amanɛ mɛɛje si
inɔ nŋɛ, inɛ ŋa iyi à waa jɛ nŋa sɛɛda jiida, iyi à kɔ̃ò
Hundei Ilaaɔ̃ do bisi, nɔ ka kãa nŋa icɛu.
4 Amma awa taka nwa aa ka maa ce kutɔɔ nɔ ka
maa waazo idei Ilaaɔ̃ waati kãma fei.
5 Inɛ ŋau fei à jɛsi ideu. Ŋɔi à cica Etiɛni iyi í
kɔ̃ò Hundei Ilaaɔ̃ nɔ naanɛɛ í la. Si anyii nŋu nɔ
à cica Filipu, do Pokɔɔ, do Nikanɔɔ, do Timɔɔ, do
Pamenasi, do Nikola inɛi Antiɔsi iyi í too kucei
Zuifu ŋa wo í bɛi í na í dasi Jesu naanɛu.
6 Ŋɔi à bɔò ŋa bi woo bɛ ŋau. Nɔ woo bɛ ŋau à ce
kutɔɔ à le nŋa awɔ si iri ku ba a sintiò icɛ.
7 Bɛɛbɛ mɔi idei Ilaaɔ̃ í fangaa wa koo nɔ kukpɔi
inɛ ŋa iyi à waa too kpãai Jesuu í kɔ̃ɔsi wa koo si ilui
Zeruzalɛmu, nɔ woo weei Ilaaɔ̃ nkpɔ í dasi naanɛ.

À mu Etiɛni

8 Wee Etiɛni í nɛ gbugbã ntɔ ntɔ nɔ Ilaaõ í ceaa didõ
nɔ í ce maamaake do nyinda nla gɔ ŋa si aninii inɛ
ŋa.
9 Amma inɛ gɔ ŋa à ba Etiɛni kakɔɔ ku ce. Inɛ ŋau
gɔgɔ ŋa hai ilɛi Silisii à naa do hai ilɛi Azii, gɔgɔ ŋa
mɔ inɛi Sirɛni ŋai do Alesandiri, aŋai à jɛ inɛi igbɛi
Zuifu gɔ ŋa iyi à ya kpe aru ŋa iyi à jò.
10 Amma a kù nɔɔ domi wa fɔ idei do bisi do
gbugbãi Hundei Ilaaõ.
11 Ŋɔi à mua mɔkɔ gɔ ŋa fia si asii ku ba a máa ide.
Nɔ inɛ ŋa iyi à muaa fia ŋau à sõ inɛ ŋa à ni à gbɔ
inɛɛu ihẽ wa fɔ laalɔi Moizi do Ilaaõ.
12 Bɛɛbɛi à dedeò idɔɔkõi inɛ ŋa, do inɛ ngbo ŋa
do woo kɔ inɛ ŋa si wooda ŋa. À sɛkɛɛ si Etiɛni nɔ à
muu à bɔòɛ si wajui igbɛi woo kiiti ŋau.
13 Si anyiɛ ŋɔi à naaò mɔkɔ gɔ ŋa wa iyi à naa à máa
ide à ni, inɛɛu ihẽ waati kãma fei í ya maa fɔ laalɔi
kpasẽi Ilaaõu do woodai Moizi.
14 À gbɔ iyi í fɔ í ni Jesu inɛi Nazarɛtiu á lɛgɛ kpasẽu
ihẽ nɔ ku kpaasi dedemba ŋa iyi Moizi í sõ wa fei.
15 Inɛ ŋa iyi à wa si igbɛu fei à kãsi Etiɛni iju ŋɔi à
yɛ wajuɛ wa daana bɛi wajui amaleka.

7

Waazoi Etiɛni

1 Ŋɔi woo wee nlai Ilaaõu í bee Etiɛni í ni, ideu
ntɔi?
2 Ŋɔi Etiɛni í jɛaa í ni, iŋɛ baam ŋa do kpaasim ŋa,
i gbɔ iyi ǹ wa n fɔ. Waati iyi Aburahamu bala nwa
í wa ilɛi Mesopotami, Ilaaõ ilu amboe í naa bi tɛɛ.
Waati bɛɛbɛ, kù bɔ Harãa titã.

3 Ŋɔi Ilaaɔ̃ í sɔ̃ɔ í ni, jɔ̀ ilɛi ideɛ do nyaanzeɛ ŋa nɔ i
bɔ ilɛ bii an nyisiɛ.
4 Ŋɔi Aburahamu í fita hai ilɛi inɛi Kaladee ŋa nɔ
í koo í buba Harãa. Hai bɛ, si anyii ikui baaɛu ŋɔi
Ilaaɔ̃ í jɔ̀ í naa ilɛ bii ì wa nsɛi ŋau ihẽ.
5 Waati bɛɛbɛ kù muaa bii kãma si ilɛu, baa bii á
lesi kutɛ titã. Amma do iyi Aburahamu kù bí fei
Ilaaɔ̃ í ceaa kuwã í ni nŋu á muaa ilɛu nɔ ku jɛ ti nŋu
do amaɛ ŋa.
6 Ŋɔi Ilaaɔ̃ í sɔ̃ Aburahamu má í ni, tɔkuɛ ŋa aa wa
si ilɛ mmu gɔ, bɛi aa mu ŋa a jɛ aru a wahala ŋa zakai
adɔ̃ ɔ̃ɔ mɛɛ.
7 Ilaaɔ̃ í nɔ í ni, amui an kiiti dimi iyi à mu ŋa aruu.
Si anyii nŋu tɔkuɛ ŋau aa fita hai ilɛ bɛ a baa ilɛu ihẽ
bii aa tɔɔm.
8 Waati bɛɛbɛ Ilaaɔ̃ í na Aburahamu woodai
bango ku dasi ku jɛ sɛɛdai akabuuɛ. Si anyiɛ ŋɔi
Aburahamu í na í bí Izaaki nɔ í dasiɛ bango si ajɔ
mɛɛjɔsiaɛ. Bɛɛbɛi Izaaki mɔ í cea Zakɔbu, nɔ Zakɔbu
mɔ í cea ama maateejiɛ ŋa bɛɛbɛ, aŋa iyi à jɛ balai
dimi maateejii Zuifu ŋa.

9 Amai Zakɔbu ŋau à waa ba Zozɛfu ifɔ nŋa igu
ku ce nɔ à muu à taa inɛ ŋa iyi à waa bɔ ilɛi Ezibiti.
Amma Ilaaɔ̃ í wa anyiɛ,
10 ŋɔi í nyaa hai si wahalaɛ fei. Í muaa bisi nɔ í jɔ̀
í nɛ bɛɛrɛ bi Faraɔ̃ ilaalui Ezibitiu. Ŋɔi Faraɔ̃ í coo
minjisiaɛ si ilɛu nɔ í jɔ̀ í jɛ inɛ ngboi kpasɛ̃ɛ má.
11 Ŋɔi ari í naa si ilɛi Ezibiti do si ilɛi Kanaã fei, í
kpã inɛ ŋa iju ntɔ ntɔ. Bala nwa ŋau a kù ba baa mii
iyi aa jɛ.
12 Ŋɔi Zakɔbu í gbɔ iyi ijɛ í wa ilɛi Ezibiti, nɔ í bɛ
amaɛ ŋau bɛ gbakã akã, aŋa iyi à jɛ bala nwa ŋa.

13 Iyi à koo bɛ isɛ gbeejisia ŋɔi Zozɛfu í tusɛ araɛ
bi igbãɛ ŋau do ifɔɛ, nɔ Faraõ mɔ í tɔtɔɔ í màò ŋa.
14 Ŋɔi Zozɛfu í sõ ŋa í ni a koo a kpe Zakɔbu baai
nŋu wa do nyaanzeɛ ŋa fei. Wee inɛ ŋau à wɛɛi
amanɛ kitaò fɛɛwa do miu.
15 Bɛɛbɛi Zakɔbu í bɔò Ezibiti. Bɛi í ku, bɛ mɔi bala
nwa ŋau à ku.
16 Nɔ à so iku nŋa à bɔò Sikɛmu à koo à si ŋa si balɛ
iyi Aburahamu í tako í ra bi amai Hemɔɔ ŋau.
17 Ide iyi Ilaaõ í wãò Aburahamuu, iyi waatii
kuceɛ í maai wa inɛ nwa ŋa à kpɔ à waa kõɔsi si ilɛi
Ezibitiu.
18 Si anyii adõ nkpɔ nkpɔ inɛ mmu gɔ í naa í jɛ
bomma, inɛ nŋu kù mà Zozɛfu.
19 Nŋui í dĩ ijui inɛ nwa ŋa nɔ í ce nŋa laalɔ, nɔ í
nyi í tilasi ŋa má a nyɔ ama kpɔtɔɔ nŋa ŋa a ku.
20 Waati bɛɛbɛi à bí Moizi. Ama kpɔtɔɔi iyi í sĩa
hee í caa. Ŋɔi à wòo bɛ si kpasẽi baaɛ zakai cukpa
mɛɛta.
21 Iyi à koo à jilɔɔ, ŋɔi ama inaaboi Faraõ í so ndɛɛ
í muu bɛi amai nŋu takaɛ.
22 Ŋɔi à kɔa Moizi si bisii inɛi Ezibiti ŋau fei nɔ í
baa í jɛ ilu gbugbã si ide ku fɔ do si kuceɛ.
23 Iyi Moizi í to adõ ciiji, ŋɔi í dasi idɔ nŋu koo cɔ
inɛi Izirɛli ŋa dimiɛ ŋau.
24 Ŋɔi í yɛ inɛi Ezibiti gɔ wa kpã inɛ akã nŋa iju,
ŋɔi í bɔ inɛɛu ku faaba nɔ í cã inɛi Ezibitiu í kpaa.
25 Í tamaa bɛi inɛi nŋu ŋa aa mà iyi Ilaaõ í bɛ nŋu
wai nŋu ku na ku faaba ŋa, amma a kù mà.
26 Iju kumáɛ ŋɔi Moizi í yɛ inɛ Izirɛli minji gɔ ŋa
iyi à waa ja. Ŋɔi wa bi ku la ŋa, nɔ í ni, kpaasim ŋa,
iŋɛ iyi ì jɛ nyaanze akã ŋa, na mii í ce ì waa wahala
njɛ bɛɛbɛ ŋa.

27 Ɲɔi inɛ iyi wa wahala kpaasiɛu í tale Moizi í ni,
yooi í ceɛ inɛ ngbo i na i kiiti nwa.
28 I bi i kpa amu mɔ bɛi ì kpa inɛi Ezibitiu anai?
29 Iyi Moizi í gbɔ ideu ŋɔi í sa í nɛ ilɛi Madiãa í koo
wa jɛ inɛ njoo bɛ. Bɛi í so abo nɔ í bí ama inɛmɔkɔ
minji.
30 Si anyii adɔ̃ ciiji ŋɔi ajɔ nŋu gɔ amaleka gɔ í naa
bi tɛɛ si gbaau kɔkɔi geetei Sinai. Amalekau í naai si
ama wua tũtũ gɔ iyi í ce bɛi wa jo.
31 Iyi Moizi í yɔɔ ŋɔi í biti. Nɔ í sɛkɛɛ siɛ í bɔ ku cɔɔ,
ŋɔi í gbɔ ide ku fɔi Aõ Lafɛ̃ɛ wa ni,
32 amui ǹ jɛ Ilaaõ, Lafɛ̃ɛi Aburahamu do Izaaki do
Zakɔbu, balaɛ ŋa. Ɲɔi Moizi í yaya do njo, kù waa bi
inyau ku cɔ má.
33 Ɲɔi Aõ Lafɛ̃ɛ í sõɔ í ni, bɔ́ baataɛ bɛ, domi inya
bii ì waa leekɩ̀u bɛ inya kumái.
34 Wee ǹ yɛ wahalai inɛm ŋa iyi à wa ilɛi Ezibiti.
Ǹ gbɔ kukpata nŋa, nɔ ǹ kita wa n naa n faaba ŋa.
To, nsɛi, naa wa, n bɛɛ Ezibiti.
35 Moiziu, iyi inɛi Izirɛli ŋa à kɔsi wo nɔ à nia, yooi
í ceɛ inɛ ngbo woo kiiti, nŋui Ilaaõ í bɛ ku jɛ inɛ ngbo
woo faaba nŋa do sobii amaleka iyi í naa bi tɛɛ si
ama wuau.
36 Moiziu nŋui í nya inɛi Izirɛli ŋa hai ilɛi Ezibiti
nɔ í ce nyinda ŋa do maamaake ŋa si ilɛu do si
Tenku Nkpau do si gbaa zakai adõ ciiji.
37 Moizi takaɛ í nyi í sõ inɛi Izirɛli ŋau má í ni, Ilaaõ
á bɛ si ŋɛ walii wa bɛi amu, iyi á jɛ inɛ akã nŋɛ.
38 Moizii í tako í wa bii inɛi Izirɛli ŋau à tɔtɔɔ si
gbaau. Nŋui í wa afei bala nwa ŋa do amaleka iyi í
baa ide ku fɔ si geetei Sinaiu. Nɔ hai bi tɛɛi í gba idei
kuwɛɛ í na wa.

39 Amma bala nwa ŋau a kù waa bi ideɛ ku gbɔ. À
kɔsiɛ à waa bi a nyi ikpa ilɛi Ezibiti ma.
40 Ŋɔi í jɔ̀ à sɔ̃ Arɔ̃ɔ à ni, ce nwa iwɛ̃ iyi á cua nwa
si kpãa domi Moiziu iyi í nya wa wa hai ilɛi Ezibiti
a kù mà mii iyi í coo.
41 Ŋɔi à ce iwɛ̃ gɔ iyi í jɔ ama kɛtɛ, nɔ inɔ nŋa í dɔ̃
na icɛi awɔ nŋau nɔ à ceaa kuwee.
42 Na nŋu, Ilaaɔ̃ í fa araɛ hai bi tu ŋa nɔ í jɔ̀ à waa
tɔɔ inunu do cukpa do andaiya ŋa. Ide nŋui à kɔ si
tiai walii ŋau à ni,
Ilaaɔ̃ í ni,
Iŋɛ inɛi Izirɛli ŋa, kù jɛ amui í cea dimii kuwee ikã
ikã
Adɔ̃ ciiji si gbaa ihɛ̃ ŋa.
43 Amma iwɛ̃ ŋa iyi iŋɛ taka nŋɛ ì ce ŋai ì cea kuwee
ŋa.
Ilei acɔi iwɛ̃ Mɔlɔkui ì ya maa so ŋa do andaiyai iwɛ̃
Refãa.
Na ŋɔi í jɔ̀ an jɔ̀ a mu ŋɛ a nɛò ŋɛ hee ilɛi Babilɔni.
44 Nɔ Etiɛni í ni má, bala nwa ŋau à nɛ ilei acɔ si
gbaau, nŋui wa nyisi iyi Ilaaɔ̃ í wɛɛ do aŋa. Moizi í
cooi bɛi Ilaaɔ̃ í nyisiɛ í ni ku coou.
45 Ilei acɔu, bala nwa ŋa iyi à naa si anyii inɛ sinte
ŋau, aŋa do Zozue woo cua nŋa à soo à nɛò wa ilɛu
ihɛ̃. Ilɛu Ilaaɔ̃i í lele dimi ŋa iyi à tako à wa si wo. Nɔ
ilei acɔu í wa ihɛ̃ hee waatii ilaalu Davidi.
46 Si bɛi Davidi í ba didɔ̃i Ilaaɔ̃, nŋui í jɔ̀ í tɔɔɛ ku jɔ̀
nŋu ku maa ile tengi bii tɔkui Zakɔbu ŋa aa ya gulɛaa
*
.
47 Amma Salomɔɔi í maa ileu.

---

* **7:46** ku maa ile, tengi bii tɔkui Zakɔbu ŋa aa ya gulɛaa À kɔɔi si tia nwo gɔ ŋa à ni, ku maa ile, nŋu iyi í jɛ Ilaaɔ̃ Lafɛ̃ɛi Zakɔbu.

48 Amma Ilaaõ kù nɛ saa. Ci ya wa si ile iyi amanɛ
ŋa à ma. Bɛɛbɛi walii gɔ í tako í fɔ wo í ni,
49 Ilaaõ í ni, lelei í jɛ kitãi bommam,
Nɔ ilɛ í jɛ bi ku lesi isɛm.
Debɛi, dimii ile yoomai aa yɔkɔ i maam ŋa.
Mà iwoi inya í wa bii an ya n sĩmi.
50 Kù jɛ amui ǹ ce fei ndɛɛ?
51 Nɔ Etiɛni í ni má, iŋɛ inɛ ku gaabu ŋai, idɔ nŋɛ
do itĩ nŋɛ fei í le. Ì ya maa kɔsi Hundei Ilaaõ ŋai
waati kãma fei. Iŋɛ mɔ ì waa ce bɛi bala nŋɛ ŋa à
tako à ce wo.
52 Walii yooma ŋai bala nŋɛ ŋa a kù kpã iju. À kpa
hee do inɛ ŋa iyi à fɔ kunaai Inɛ Dee deeu, inɛ iyi iŋɛ
taka nŋɛ ì zambaɛ si nsɛi ì kpaa ŋau.
53 Iŋɛ iyi do saabui amaleka ŋau Ilaaõ, í na ŋɛ
woodaɛ, i kù too si woodau ŋa.

Etiɛni í ku

54 Iyi inɛ ŋau à gbɔ ideu ŋɔi idɔ nŋa í kõ si Etiɛni
hee à waa ŋɔ amaawɔ nŋa ŋa.
55 Amma Etiɛni í kõò Hundei Ilaaõ nɔ í cɔ lele, ŋɔi í
yɛ amboei Ilaaõ nɔ í yɛ Jesu mɔ wa leekĩ do ikpa awɔ
njɛɛ.
56 Ŋɔi í ni, i gbɔ ŋa, ǹ yɛ lele í cĩ nɔ Amai Amanɛ
wa leekĩ do ikpa awɔ njɛi Ilaaõ.
57 Amma à dĩ itĩ nŋa à bɛi à dõ anu nla nla nɔ à sɛi
ajɔ à koo à wo siɛ.
58 Ŋɔi à faa hai inɔ ilu à koo à nyɔɔ ku ba a taa kuta
a kpaa. Ŋɔi inɛ ŋa iyi à tako à máa ideu à bɔ kumboo
nŋa ŋa à jòa awaasũ gɔ bɛ à ya kpoo Sɔlu.
59 Si bɛi à waa ta Etiɛni kutau ŋɔi Etiɛni í ce kutɔɔ
í ni, Lafɛ̃ɛ Jesu, gba hundem.

60 Ŋɔi í cuku í gulɛ wa dɔ̃ anu hee lele wa ni, Lafɛ̃ɛ,
maà mu ŋa do dulum nɔu ihɛ̃. Iyi í fɔ bɛɛbɛ í tã ŋɔi í
ku.

8

1 Nɔ waatii kukpai Etiɛniu Sɔlu mɔ í jɛsi.

Sɔlu í kpã inɛi igbɛi Jesu ŋa iju

Hai ajɔ nŋu bɛi à sinti ku kpã inɛi igbɛi Jesu ŋa iyi à
wa Zeruzalɛmu iju. Bii kù jɛ woo bɛ ŋau baasi, woo
dasi Jesu naanɛ ŋau fei à fangaai si ilɛi Zudee do si
ilɛi Samari.
2 Nɔ inɛ gɔ ŋa iyi à mà bɛɛrɛi Ilaaɔ̃ à si Etiɛni do
kukpata.
3 Amma Sɔlu í wasi inɛi igbɛi Jesu ŋa ku kpã iju.
Í ya lɔ kpasɛ̃ do kpasɛ̃ ŋai ku maa mu inɛmɔkɔ do
inaabo ŋa do gbugbã koo dasi ŋa piisɔ̃ɔ.

Filipu wa sisi laabaau jiida si ilɛi Samari

4 Inɛ ŋa iyi à fangaau à koo à waa waazo laabaau
jiidau bii fei.
5 Filipu í bɔ ilu nlai Samari nɔ wa cea inɛi ilu bɛ
ŋa faajii inɛ iyi Ilaaɔ̃ í cicau.
6-7 Nɔ í ce maamaake ŋa. Í lele inɛi inɔɔko ŋa hai si
inɛ nkpɔ nɔ à fita do anu ku dɔ̃ nla nla, nɔ í jɔ̀ wɛɛgɛ
nkpɔ do ilu kutɛ akã ŋa à ba iri. Iyi inɛ ŋa à waa gbɔ
waazoɛu nɔ à yɛ maamaake ŋau, ŋɔi aŋa fei à teese
à de itĩ jiida.
8 Nɔ inɛi ilu ŋau à wɛɛò inɔ didɔ̃ nla nla.
9 Wee mɔkɔ gɔ mɔ í wa si iluu bɛ, à ya kpoo Simɔɔ.
Í ya maa ce dobu dobu í jɔ̀ inɛi ilu ŋau fei à biti nɔ í
ce araɛ inɛ nla.

10 Hai ama keeke do inɛ ngbo fei à ya gbɔ ideɛ ntɔ
ntɔ nɔ à ya maa ni, inɛɛu ihɛ̃i í jɛ inɛ iyi à ya kpe
gbugbã nlai Ilaaɔ̃.
11 À ya maa gbɔ ideɛi domi hai kukpɛ dobu dobuɛ
ŋau í ya maa mu ŋa bitii.
12 Amma iyi inɛ ŋau à dasi naanɛ si laabaau jiida
iyi Filipu wa fɔ si gãmɛi bommai Ilaaɔ̃ do si gãmɛi
Jesu Kirisiu, ŋɔi à dasi ŋa inyi hai inɛmɔkɔ do
inaabo fei.
13 Simɔɔ takaɛ í dasi Jesu naanɛ nɔ à dasiɛ inyi.
Í ya maa too Filipu bii fei nɔ í biti ntɔ ntɔ iyi í yɛ
maamaake nla ŋa iyi wa ce.
14 Woo bɛ ŋau à gbɔ iyi inɛi Samari ŋau à gba idei
Ilaaɔ̃. Ŋɔi à bɛ si ŋa Piɛɛ do Zãa hai Zeruzalɛmu bɛ.
15 Iyi à to ŋɔi à ce nŋa kutɔɔ ku ba a ba Hundei
Ilaaɔ̃.
16 À ce bɛɛbɛi si na iyi í jɔ̀ Hundei Ilaaɔ̃ kù kita si
kãma nŋa wa titã, aŋa de à ce inyi ku dasi nŋai do
irii Lafɛ̃ɛ Jesu nŋu akã.
17 Ŋɔi Piɛɛ do Zãa à le nŋa awɔ si iri, nɔ à ba
Hundei Ilaaɔ̃.
18 Iyi Simɔɔ í yɛ woo dasi Jesu naanɛ ŋau à ba
Hundei Ilaaɔ̃ waati iyi woo bɛ ŋau à le nŋa awɔ si
iriu, ŋɔi wa bi ku mu nŋa fia.
19 Í ni a mua nŋu gbugbãu bɛ ku ba inɛ iyi nŋu á
lea awɔ si iri fei ku ba Hundei Ilaaɔ̃.
20 Amma Piɛɛ í sɔ̃ɔ í ni, awɔ do fiaɛ fei aa ce nfe,
domi ì tamaa bɛi aa yɔkɔ i ra amuai Ilaaɔ̃ do fiai.
21 I kù nɛ kpãai ngɔgɔ ihɛ̃ domi idɔɛ kù jɛ dee dee
si wajui Ilaaɔ̃.
22 Na nŋu, sinda idɔɛ hai si laalɔ ku ceɛ, nɔ i tɔɔ
Ilaaɔ̃ ku ceɛ suurui lasabu laalɔ ku ceɛ bii á ce.

23 Ǹ wa n fɔ bɛɛbɛi si na iyi í jɔ̀ ǹ yɛ daaɛ í ro nɔ
dulum í dĩɛ.
24 Ŋɔi Simɔɔ í jɛ nŋa í ni, iŋɛ taka nŋɛ i ceem kutɔɔ
bi Lafɛ̃ɛ ku ba ide ŋa iyi ì sɔ̃m ŋau bɛ kãmaɛ ku maà
bam.
25 Waati iyi à ce waazo à sisia inɛ ŋa yaasei idei
Ilaaɔ̃ à tã ŋɔi à sinda à waa nyi Zeruzalɛmu. Iyi à
waa nɛ, ŋɔi à wasi ku sisi laabaau jiidau si ilu nkpɔi
Samari má.

Idei Filipu do akawe nlai Etiopi gɔ

26 Ŋɔi amalekai Lafɛ̃ɛ gɔ í ba Filipu ide ku fɔ í ni,
dede i bɔ ikpa awɔ cangai kpãai inunu, too kpãa iyi
í wa hai Zeruzalɛmu ku bɔ Gaza. Kpãa nŋui í bɔ ikpa
gbabuau bɛ.
27 Ŋɔi Filipu í dede í nɛ. Si kpãau, ŋɔi í yɛ inɛi
Etiopi gɔ. Inɛɛu akawe nla nlai. Nŋui í ya maa
mu amanii inaabo ilaalui Etiopi. Í naa Zeruzalɛmui
Ilaaɔ̃ ku gulɛa,
28 ŋɔi í sinda wa bɔ ikpa ideɛ má. Wa buba si
sarɛtii acĩ wa cio tia iyi walii Ezai í kɔ.
29 Ŋɔi Hundei Ilaaɔ̃ í sɔ̃ Filipu í ni ku bɔ kɔkɔi
sarɛtiu.
30 Ŋɔi Filipu í sɛi í bɔ bi sarɛtiu, nɔ í gbɔ inɛi
Etiopiu wa cio si tiai walii Ezaiu. Nɔ í beeɛ í ni, ide
iyi ì waa ciou bɛ ì waa gbɔ bɛi wa fɔ mbɛ?
31 Ŋɔi inɛɛu í jɛaa í ni, bɛirei an ce n gbɔ bii kù jɛ
inɛ gɔi í tusɛɛm. Ŋɔi í tɔɔ Filipu ku gũ wa si sarɛtiu
ku buba bi nŋu. Nɔ Filipu í gũ.
32 Ide iyi mɔkɔu wa cio si kukɔi idei Ilaaɔ̃ wee.

À kooòɛ bɛi angudã iyi aa saka.
Bɛi ama angudã í ya maa coko waati iyi à waa bu
ntoɛ,
Bɛɛbɛ mɔi nŋu mɔ kù la gɛlɛ.

33 À kayeɛ nɔ à kɔ ku kiitiɛ dee dee.
Si bɛi à kpa irii kuwɛɛɛ, kù wa si ilɛu ihɛ̃ má,
Yooi á fɔ idei inɛi anyiɛ ŋa má.
34 Ŋɔi akaweu í sɔ̃ Filipu í ni, ǹ wa n tɔɔɛ i sɔ̃m inɛ
iyi waliiu wa fãa. Nŋu takaɛi wa fãa araɛ de. Mà inɛ
gɔi wa fãa.
35 Ŋɔi Filipu í so ide í sinti do idei waliiu í sisiaaò
laabaau jiidai Jesu.
36 Si bɛi à waa nɛ si kpãau ŋɔi à to ido gɔ iyi í nɛ
inyi. Ŋɔi akaweu í ni, cɔ inyi ihɛ̃. To, mii á ganjim n
ce inyi ku dasim má. [
37 Ŋɔi Filipu í sɔ̃ɔ í ni, bii ì dasi Jesu naanɛ do idɔɛ
fei aa yɔkɔ i ce inyi ku dasiɛ mɛɛ. Nɔ akaweu í jɛ í ni,
ǹ dasi naanɛ iyi Jesu Kirisi Amai Ilaaɔ̃i.]
38 Ŋɔi í ni a leekǐ sarɛtiu. Iyi à leekǐɛ nɔ nŋu do
Filipu à kita aŋa minji nŋa si inyiu, nɔ Filipu í dasiɛ
inyi.
39 Iyi à fita hai si inɔ inyiu, ŋɔi Hundei Aɔ̃ Lafɛ̃ɛ í
nɛò Filipu. Nɔ akaweu kù yɔɔ má, amma í dasi kpãa
wa nɛ do inɔ didɔ̃.
40 Ŋɔi Filipu í ba nŋu í wa ilu gɔ iyi à ya kpe Azɔtu,
nɔ í ce waazoi laabaau jiida bɛ do ilu ŋa iyi à wa si
kpãau fei hee í toò Sezaree.

9

Idɔ ku kpaasii Sɔlu
(Cɔ IWB 22:6-16; 26:12-18)

1 Waati bɛɛbɛ Sɔlu í ya maa kpã inɛ ŋa iyi à waa
too kpãai Jesu ŋau iju nɔ wa bi ku kpa ŋa mɔm nii.
Na ŋɔi í jò í bɔ bi woo wee nlai Ilaaɔ̃u,
2 í tɔɔɛ ku cea nŋu tia ŋa. Tia ŋaui á koo ku na
inɛ ngboi ile bi ku ce kutɔtɔɔ ŋa iyi à wa Damasi.

Do saabui tia ŋaui á baò gbugbã iyi á koo ku muò inɛ ŋa iyi à waa too kpãai Jesu, bii inɛmɔkɔi wala bii inaaboi, ku ba ku yɔkɔ ku dĩ ŋa ku bɔò ŋa Zeruzalɛmu. Iyi í gba tia ŋau nɔ í dasi kpãa wa nɛ.

3 Si bɛi Sɔlu wa nɛ í maai Damasi, ŋɔi anu akã inya kuma gɔ í naa siɛ wa hai lele.

4 Ŋɔi í cuku ilɛ nɔ í gbɔ imui inɛ gɔ í ni, Sɔlu, Sɔlu, na mii í ce ì waa kpãm iju.

5 Ŋɔi Sɔlu í bee í ni, Lafɛ̃ɛ, awɔi yoo. Ŋɔi Lafɛ̃ɛ í jɛaa í ni, amui Jesu iyi ì waa kpã ijuu.

6 Dede i bɔ inɔ iluu, bɛi aa sɔ̃ɛ mii iyi aa ce.

7 Waati bɛɛbɛ inɛ ŋa iyi à waa nɛ do Sɔluu à leekĩ à coko sɔ̃m sɔ̃m, à gbɔ ide ku fɔu amma a kù yɛ inɛ kãma.

8 Ŋɔi Sɔlu í dede hai ilɛ í cĩ ijuɛ amma kù yɛ ilu. Ŋɔi à mu awɔɛ à bɔòɛ Damasi.

9 Í fɛɛju zakai ajɔ mɛɛta, kù jɛ kù mɔ.

10 Wee mɔcɔi Jesu gɔ í wa Damasi bɛ à ya kpoo Ananiasi. Ŋɔi Lafɛ̃ɛ Jesu í naa siɛ si kuyɛ í kpoo í ni, Ananiasi. Nɔ í jɛ í ni, Amu wee Lafɛ̃ɛ.

11 Ŋɔi Lafɛ̃ɛ í sɔ̃ɔ í ni, dede i koo i mu kpãa iyi à ya kpe Kpãa Kutɛu i bɔ idei Zudasi. Bii ì to bɛ bee mɔkɔ gɔ iyi à ya kpe Sɔlu inɛi Tarusiu. Wa ce kutɔɔ,

12 nɔ í ce kuyɛ í yɛ mɔkɔ gɔ iyi à ya kpe Ananiasi í lɔ wa nɔ í lesi nŋu awɔ ku ba nŋu ku yɛ ilu má.

13 Amma Ananiasi í ni, Lafɛ̃ɛ, inɛ nkpɔi í sɔ̃m laabaaui mɔkɔu bɛ do laalɔ ŋa iyi í cea inɛɛ ŋa Zeruzalɛmu fei.

14 Nɔ à gbɔ iyi inɛ ngboi woo wee ŋai à naa gbugbã ku mu inɛ ŋa iyi à waa ce kutɔɔ do iriɛ ihɛ̃ fei.

15 Amma Lafɛ̃ɛ í sɔ̃ɔ í ni, koo, domi ǹ cica inɛɛu bɛi ku jɛ woo ce icɛm ku fɔ laabaaui irim bi dimi mmu ŋa do bi ilaalu nŋa ŋa do bi inɛi Izirɛli ŋa.

16 An nɔ n nyisiɛ bɛi nŋu mɔ á yɛ ijuukpã na irim.
17 Ŋɔi Ananiasi í dede í koo. Iyi í to, ŋɔi í lesi Sɔlu
awɔ í ni, Sɔlu kpaasim, Jesu Lafɛ̃ɛ, nŋu iyi í naa siɛ
si kpãau si waati iyi ì waa naa, nŋui í bɛm wa ku ba
i yɛ ilu má nɔ i kɔ̃ò Hundei Ilaaɔ̃.
18 Bɛ gbakã ngɔgɔ í cuku wa hai si ijui Sɔlu í yɛ bɛi
kpakai cɛ̃ɛ, nɔ í yɛ ilu má. Ŋɔi í dede nɔ à dasiɛ inyi.
19 Si anyiɛ ŋɔi í jɛ sɔnda nɔ gbugbãɛ í baa má.

Sɔlu wa ce waazo Damasi

Nɔ Sɔlu í ce ajɔ minji Damasi bɛ do inɛ ŋa iyi à waa
too kpãai Jesu.
20 Gbakã í bɔ ile bii Zuifu ŋa à ya ce kutɔtɔɔ ŋa wa
waazo wa fɔ iyi Jesu Amai Ilaaɔ̃i.
21 Inɛ ŋa iyi à waa gbɔ ideɛu fei à biti à bee njɛ à
waa ni, kù jɛ mɔkɔu iyi í ya maa wahala inɛ ŋa iyi à
waa ce kutɔɔ do irii Jesu Zeruzalɛmuu mbɛ ya. Kù
jɛ nŋui wa naa ihɛ̃ wo ku na ku mu inɛ ŋa ku dĩ ŋa
koo na inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ̃ ŋau?
22 Amma gbugbãi Sɔlu í ya maa kɔ̃ɔsii, nɔ Zuifu ŋa
iyi à wa Damasiu a kù mà bɛi aa jɛaa waati iyi wa sɔ̃
ŋa kam kam iyi Jesui í jɛ inɛ iyi Ilaaɔ̃ í cicau.
23 Zakai ajɔ minji má ŋɔi Zuifu ŋau à waa busi njɛ
a ba a kpa Sɔlu.
24 Amma inɛ gɔ í koo í sisia Sɔlu ide iyi inɛ ŋau à
dĩu. Inɛ ŋau à ya maa degbe iluui hee do andɛ koofa
ŋau fei dasã do idũ ku ba a kpaa.
25 Amma idũ gɔ mɔcɔi Sɔlu ŋa à jɔ̀ í lɔ inɔ kɔlɔ à bɛi
à koo à kitaɛ hai do antai bindii iluu.

Sɔlu í wa Zeruzalɛmu

26 Ŋɔi Sɔlu í bɔ Zeruzalɛmu. Iyi í to bɛ í bi ku tɔtɔɔ
do inɛ ŋa iyi à waa too kpãai Jesuu, amma aŋa fei à

waa ce njoɛ si na iyi í jɔ̀ a kù mà mà ntɔ ntɔ wa too kpãai Jesui.
27 Ŋɔi Baanabasi í bɔòɛ bi woo bɛ ŋau nɔ í sɔ̃ ŋa
bɛi Sɔlu í yɛ Lafɛ̃ɛ si kpãa, do bɛi Lafɛ̃ɛ í baa ide ku
fɔ. Nɔ í sɔ̃ ŋa bɛi Sɔlu í ce waazo Damasi do irii Jesu
do wɔɔkɔ.
28 Hai waati bɛɛbɛi Sɔlu wa dabii si ilui
Zeruzalɛmu do woo bɛ ŋau wa waazo do irii Lafɛ̃ɛ
Jesu do wɔɔkɔ.
29 Nɔ í ce kakɔɔ do Zuifu ŋa iyi à waa fɔ Gɛrɛkiu,
amma aŋa mɔ à waa dɛ kpãa bɛi aa ce a kpaa.
30 Iyi kpaasi woo dasi Jesu naanɛ ŋau à gbɔ, ŋɔi à
bɔòɛ Sezaree nɔ à jɔ̀ í nɛ Tarusi.
31 Inɛi igbɛi Jesu ŋa iyi à wa ilɛi Zudee do ilɛi
Galilee do ilɛi Samari fei à wɛɛò laakai ku sũ, à waa
jirima Ilaaɔ̃, à mua njɛ gbugbã nɔ akpɔ nŋa í kɔ̃ɔsi
wa koo do sobii Hundei Ilaaɔ̃.

Iri ku bai Enee

32 Piɛɛ mɔ wa dabii bii fei. Nɔ í bɔ bi inɛi Jesu ŋa
iyi à wa Lida.
33 Bɛi í yɛ wɛɛgɛ gɔ à ya kpoo Enee, kù dede hai bi
ku sũɛ hai zakai adɔ̃ mɛɛjɔ.
34 Ŋɔi Piɛɛ í sɔ̃ɔ í ni, Enee dede, Jesu Kirisi í jɔ̀ ì ba
iri, ka sɛ̃ɛɛ. Gbakã ŋɔi í dede.
35 Ŋɔi inɛ ŋa iyi à wa Lidau fei do inɛi ilɛɛkoi Sarɔ̃ɔ
ŋa à yɔɔ nɔ à dasi Lafɛ̃ɛ Jesu naanɛ.

Dɔɔkasi í ku nɔ í nyi wa si andunya má

36 Wee si ilui Zopee inaabo woo dasi Jesu naanɛ
gɔ í wa bɛ à ya kpoo Tabita. Nŋui à ya kpe Dɔɔkasi
má do feei Gɛrɛki, waatɔ kabua. Í nɛ daa jiida nɔ í ya
maa sobi ilu are ŋa.

37 Ŋɔi ajɔ nŋu gɔ í na í ce bɔ̃ɔ í ku. Iyi à wɛ ikuɛ ŋɔi
à koo à jilɔɔ ile lele.
38 Inɛ ŋa iyi à waa too kpãai Jesu iyi à wa Zopee à
gbɔ iyi Piɛɛ í wa Lida kɔkɔi Zopee bɛ. Ŋɔi à bɛ siɛ inɛ
minji à ni a koo a sɔ̃ɔ ku naa wa bi aŋa nsɛi nsɛi.
39 Ŋɔi Piɛɛ í dede í too ŋa wa. Iyi í to bɛ, ŋɔi à bɔòɛ
lelei ileu. Ŋɔi jaaɔ̃ ŋa fei à naa à kaakoɛ à waa kpataò
nɔ à waa nyisiɛ ibɔ do jaaɛ ŋa iyi Dɔɔkasi í ce waati
iyi í wɛɛ aŋaò ŋa.
40 Ŋɔi Piɛɛ í nya aŋa fei hai ilaawa í bɛi í gulɛ wa ce
kutɔɔ. Í sinda si ikuu í ni, Tabita dede. Ŋɔi í cĩ ijuɛ.
Iyi í yɛ Piɛɛ nɔ í dede í buba.
41 Ŋɔi Piɛɛ í mu awɔɛ í dedeɛ. Nɔ í kpe jaaɔ̃ ŋau do
inɛi Jesu ŋa iyi à gbe í nyisi ŋa Dɔɔkasi iyi í jĩ má.
42 Ŋɔi laabaauu í fangaa si ilui Zopee fei, nɔ inɛ
nkpɔ í dasi Lafɛ̃ɛ Jesu naanɛ.
43 Nɔ Piɛɛ í ce ajɔ minji Zopee bɛ bi anà gɔ iyi à ya
kpe Simɔɔ.

10

Piɛɛ do Kɔɔnɛi

1 Inɛ gɔ í wa Sezaree, à ya kpoo Kɔɔnɛi. Nŋui wa jɛ
inɛ ngboi wuai sooge gɔ ŋa iyi à ya kpe Inɛi Itali ŋa.
2 Mɔkɔu wa too Ilaaɔ̃ nɔ í ya maa jirimaɛ ntɔ ntɔ,
nŋu do nyaanzeɛ ŋa fei. Í ya maa ce kutɔɔ waati
kãma fei, í ya nɔ ku sobi ilu arei Zuifu ŋa ntɔ ntɔ.
3 Ŋɔi ajɔ akã zakai isɔ mɛɛta í ce kuyɛ. Í yɛ
amalekai Ilaaɔ̃ dee dee. Amalekau í lɔ siɛ wa, ŋɔi í
kpoo í ni, Kɔɔnɛi.
4 Ŋɔi í cɔ amalekau í kãsiɛ iju ŋɔi njo í muu nɔ í
beeɛ í ni, Lafɛ̃ɛ, mii í ce. Ŋɔi amalekau í jɛaa í ni,

Ilaaɔ̃ í gbɔ kutɔɔɛ, nɔ kù gbɛjɛ yaase bɛi ì sobi ilu are ŋau.
5 Nsɛi, bɛ inɛ gɔ ŋa Zopee a koo a kpe Simɔɔ iyi à ya kpe Piɛɛu wa.
6 Inɛ njooi, í wa kpasɛ̃i anà gɔ iyi à ya kpe Simɔɔ. Kpasɛ̃ɛ í wa kɔkɔi tenku.
7 Iyi amalekau í baa ide ku fɔ í tã í nɛ, ŋɔi Kɔɔnɛi í kpe inɛ minji gɔ ŋa si inɔi woo ce icɛɛ ŋau. Nɔ si inɔi sooge ŋa iyi à ya wa kɔkɔɛu í kpe inɛ akã gɔ má iyi í mà bɛɛrɛi Ilaaɔ̃.
8 Ŋɔi í sisi nŋa ide iyi í ce fei, í bɛi í bɛ ŋa Zopee.

9 Iju kumáɛ zakai dasã à wa si kpãau nɔ à maai si iluu. Waati bɛɛbɛ í ko Piɛɛ í gũ antai ile sikifa wa ce kutɔɔ.
10 Ŋɔi ari í na wa kpaa, nɔ wa bi ku jɛ. Waati iyi à waa tɛkɛa caka ŋɔi í ce kuyɛ.
11 Í yɛ lelei Aɔ̃ í cĩ nɔ acɔ nla gɔ iyi à waa mu gonta mɛɛɛ wa kita wa ilɛ.
12 Inɔɛ bɛi dimii iŋa kutɛ mɛɛ fei í wa si do iyi wa cã ilɛ do dimii yɛi fei.
13 Ŋɔi Piɛɛ í gbɔ ide ku fɔ gɔ í ni, Piɛɛ dede, kpa i ŋɔ.
14 Amma Piɛɛ í jɛaa í ni, jãm, Lafɛ̃ɛ. Ajɔ kãma n kù ŋɔ iŋa iyi í jɛ iwɔ̀ hee mà jɛ iyi í riisi.
15 Nɔ ide ku fɔu í ni má, mii iyi Ilaaɔ̃ í ni í má maà ti i kɔsi.
16 Bɛɛbɛi í ce hee isɛ gbɛɛta. Nɔ gbakã acɔu í nyi lele.

17 Ŋɔi Piɛɛ wa bee araɛ yoomai í jɛ yaasei kuyɛu. Waati bɛɛbɛi inɛ ŋa iyi Kɔɔnɛi í bɛ ŋau à to Zopee bɛ. Ŋɔi à bee kpasɛ̃i Simɔɔ nɔ à nyisi ŋa. Waati iyi Piɛɛ í wasi ku lasabu si ideu ŋɔi à to wa andɛ koofa bɛ.

18 Ŋɔi à kpe inɛi kpasɛ̃ ŋau à bee ŋa mà inɛ njoo gɔ
í wa bɛ iyi à ya kpe Simɔɔ Piɛɛ.
19 Si bɛi Piɛɛ í wasi ku lasabu si idei kuyɛɛu ŋɔi
Hundei Ilaaɔ̃ í sɔ̃ɔ í ni, wee amanɛ mɛɛta gɔ ŋa à waa
dɛdɛɛ.
20 Dede i kita i koo i ba ŋa. Nɔ iŋɛò ŋa i nɛ. Maà
leekĩ leekĩ, domi amui ǹ bɛ ŋa wa.
21 Ŋɔi Piɛɛ í kita í koo í ba ŋa í ni, inɛ iyi ì waa dɛ
ŋau amui ihɛ̃ mɛɛ. Mii ì bi ŋa.
22 Nɔ à ni, Kɔɔnɛi, inɛ ngboi sooge ŋaui wa dɛdɛɛ.
Inɛ dee deei, í ya maa jirima Ilaaɔ̃ nɔ Zuifu ŋa fei à
ya maa fɔ jiida ku jɛɛ. Amalekai Ilaaɔ̃ gɔ í sɔ̃ɔ í ni ku
kpeɛ bi tɛɛ ku ba ku gbɔ ide iyi aa sɔ̃ɔ.
23 Idũu ŋɔi Piɛɛ í dasi inɛ ŋau kpasɛ̃ í ce nŋa yaaɛ.
Iju kumáɛ í dasiò ŋa kpãa, nɔ kpaasi woo dasi Jesu
naanɛi Zopee gɔ ŋa à suu.
24 Iju kumá mmuɛ ŋɔi à to Sezaree. Wee hee a
maa to wa Kɔɔnɛi í tɔtɔɔ nyaanzeɛ ŋa do kpaasi jiidaɛ
ŋa à waa degbe ŋa.
25 Iyi Piɛɛ wa bi ku lɔ inɔ kpasɛ̃u ŋɔi Kɔɔnɛi í bɔ ku
koɛ í koo í sɛɛbata si wajuɛ.
26 Amma Piɛɛ í dedeɛ í ni, dede, domi amu mɔ
amanɛi bɛi awɔ.
27 Ŋɔi wa ba Kɔɔnɛi ide ku fɔ hee í koo í lɔò inɔ ile,
nɔ í yɛ inɛ nkpɔ í tɔtɔɔ bɛ.
28 Nɔ í sɔ̃ ŋa í ni, iŋɛ taka nŋɛ ì mà ŋa iyi woodai
awa Zuifu ŋa í kɔ nwa ka tɔtɔɔ do iŋɛ dimi mmu ŋa,
wala ka bɔ kpasɛ̃ nŋɛ. Amma Ilaaɔ̃ í sɔ̃m í ni kù sĩa
n kpe inɛ gɔ ilu riisi hee má jɛ n kɔsiɛ.
29 Nŋui í jɔ̀ iyi ì kpem ŋa n kù kɔ. Nsɛi, ǹ bi i sɔ̃m
na mii í ce ì kpem wa ŋa.
30 Ŋɔi Kɔɔnɛi í ni, í to ajɔ mɛɛ wa ihɛ̃ nnyi iyi zakai
isɔ mɛɛta bɛ ihɛ̃i ǹ wa kpasɛ̃m ihɛ̃ ǹ wa n ce kutɔɔ.

Ŋɔi inɛ gɔ í naa bi tom, wa dasi ibɔi jaaɛ ku daana gɔ.
31 Nɔ í sɔ̃m í ni, Kɔɔnɛi, Ilaaɔ̃ í gbɔ kutɔɔɛ nɔ kù
gbɛjɛ jiida ku ceɛ do bɛi ì ya maa sobi ilu are ŋa.
32 Na nŋu, bɛ inɛ gɔ ŋa Zopee a koo a kpe Simɔɔ
Piɛɛ wa. Inɛ njooi wa jɛ. Í wa kpasɛ̃i anà gɔ iyi à ya
kpe Simɔɔ. Kpasɛ̃ɛ í wa kɔkɔi tenku.
33 Iyi amalekau í fɔ bɛɛbɛ, ŋɔi ǹ bɛ siɛ inɛ ŋau bɛ
wa gbakã, ì nɔ ì jɛ ì naa. Iyi bɛ í sĩa. Nsɛi awa fei à wa
si wajui Ilaaɔ̃ ihɛ̃ à waa de itĩ si ide iyi Lafɛ̃ɛ í sɔ̃ɛ fei
i sɔ̃ wa.

Waazo iyi Piɛɛ í ce kpasɛ̃i Kɔɔnɛi

34 Ŋɔi Piɛɛ í so ide í ni, ǹ mà bɛbɛi iyi Ilaaɔ̃ kù waa
cɔ inɛ kãma dimi mmu.
35 Inɛ iyi í ya maa jirima Ilaaɔ̃ fei nɔ wa ce iyi í sĩa
dee dee, Ilaaɔ̃ í ya gba lafɛ̃ɛi si dimi iyi í jɛ fei.
36 Ì mà laabaau jiida iyi Ilaaɔ̃ í jɔ̀ à waazoa inɛi
Izirɛli ŋa à ni inɛ ŋa aa ba laakai ku sũ do saabui Jesu
Kirisi nŋu iyi í jɛ Lafɛ̃ɛi inɛ fei.
37 Ì nɔ ì mà ŋa mii iyi í sinti si ilɛi Galilee í bɛi í ce
si ilɛi Zudee fei waati iyi Zãa í sisi idei inyi ku dasi
iyi í ya maa ceu í tã.
38 Ì mà bɛi Ilaaɔ̃ í mua Jesu inɛi Nazarɛtiu Hundeɛ
ŋa do bɛi í muaa gbugbã. Nɔ í dabii si ilɛu fei wa ce
jiida nɔ í jɔ̀ inɛ ŋa iyi à wa si awɔi Seetam fei à ba iri.
Í ya maa ce bɛɛbɛi si na iyi í jɔ̀ Ilaaɔ̃ í wɛɛ do nŋu.
39 Awai à waa jɛa inɛ ŋa sɛɛdai mii iyi í ce ilɛi Zuifu
ŋa do ilui Zeruzalɛmu fei. Nɔ à kpakpaɛ si jĩi à kpaa.
40 Amma si ajɔ mɛɛtasia Ilaaɔ̃ í jũu hai si balɛ nɔ í
jɔ̀ í tusɛa inɛ gɔ ŋa araɛ.
41 Kù nɔ kù jɛ inɛ feii í yɔɔ bii kù jɛ awa iyi à jɛ sɛɛda
iyi Ilaaɔ̃ í cica hai tako, awa iyi à jɛ nɔ à mɔ do nŋu si
anyii kujĩɛ hai si balɛ.

42 Nɔ í dasi wa ka maa waazoa inɛ ŋa, nɔ ka jɛa inɛ
ŋa sɛɛda iyi nŋui Ilaaɔ̃ í cica ku kiiti ilu hunde do iku
ŋa.
43 Bɛɛbɛ mɔi walii ŋa fei à fɔ ideɛ à ni inɛ iyi í dasiɛ
naanɛ fei Ilaaɔ̃ á kpa idei dulum ndii lafɛ̃ɛ na saabui
iriɛ.

Dimi mmu ŋau mɔ à ba Hundei Ilaaɔ̃

44 Waati iyi Piɛɛ wa fɔ ide má, ŋɔi Hundei Ilaaɔ̃ í
naa si inɛ ŋa iyi à waa gbɔ ideu fei.
45 Zuifu woo dasi Jesu naanɛ ŋa iyi à si Piɛɛ bɛu, à
biti do iyi Ilaaɔ̃ í mua dimi mmu ŋa mɔ Hundeɛ,
46 domi à gbɔ inɛ ŋau à waa fɔ ide do fee ŋa iyi à
kù waa gbɔ à waa sisiò bɛi kulai Ilaaɔ̃ í to.
47 Ŋɔi Piɛɛ í ni, si bɛi inɛ ŋau ihɛ̃ à ba Hundei Ilaaɔ̃
bɛi awa mɔ, yooi á yɔkɔ ku ganji ŋa a dasi ŋa inyi.
48 Ŋɔi í ni a dasi ŋa inyi do irii Jesu Kirisi.
Ŋɔi Kɔɔnɛi ŋa à tɔɔɛ à ni ku buba bi aŋa bɛ ku ce
ajɔ minji.

11

Piɛɛ í sisia inɛi igbɛi Jesu ŋa iyi à wa Zeruzalɛmu idei Kɔɔnɛi ŋa

1 Woo bɛ ŋa do kpaasi woo dasi Jesu naanɛ ŋa iyi
à wa ilɛi Zudee à gbɔ iyi hai jɛ Zuifu ŋa mɔ à gba idei
Ilaaɔ̃.
2 Ŋɔi Piɛɛ í baa Zeruzalɛmu nɔ Zuifu woo dasi Jesu
naanɛ ŋau à yɛ taaleɛ,
3 à ni à lɔ kpasɛ̃i inɛ ŋa iyi a kù ce bango nɔ aŋaò
ŋa à jɛ.
4 Ŋɔi Piɛɛ í sisi nŋa ideu hai sinteɛ bɛi í ce fei.
5 Í sɔ̃ ŋa í ni, waati iyi ǹ wa Zopee ǹ wa n ce kutɔɔ
ajɔ nŋu gɔ, ŋɔi ǹ ce kuyɛ. Ǹ yɛ acɔ nla gɔ iyi à waa

mu gonta mɛɛɛ wa kita wa hai lelei Aɔ̃ í naa í leekĩ
kɔkɔm.
6 Iyi ɲ̀ wa n cɔɔ do laakai, ŋɔi si inɔɛ ɲ̀ yɛ iŋai sako
ilu kutɛ mɛɛ ŋa do iŋa ku cã ilɛ ŋa do yɛi ŋa.
7 Ŋɔi ɲ̀ gbɔ ide ku fɔ gɔ í sɔ̃m í ni, Piɛɛ dede, kpa i
ŋɔ.
8 Amma ɲ̀ ni, jãm Lafɛ̃ɛ. Ajɔ kãma iŋa iyi í jɛ iwɔ̀
hee má jɛ iyi í riisi kù lɔ gɛlɛm.
9 Nɔ ide ku fɔu í sɔ̃m má hai lele í ni mii iyi Ilaaɔ̃ í
ni í má, n maà n kɔsi.
10 Bɛɛbɛi í ce isɛ gbɛɛta í bɛi í nyi lele.
11 Wee hai Sezaree à bɛ sim amanɛ mɛɛta gɔ ŋa
wa. Bɛ gbakã inɛ ŋau à to wa andɛ koofai kpasɛ̃ bii
ɲ̀ wau.
12 Ŋɔi Hundei Ilaaɔ̃ í ni n too ŋa n maà n leekĩ
leekĩ. Nɔ kpaasi mɛɛfam ŋau ihɛ̃ à sim Sezaree bɛ
nɔ à lɔ kpasɛ̃i Kɔɔnɛi ajɔ.
13 Nɔ Kɔɔnɛi í sɔ̃ wa bɛi nŋu í yɛ amaleka si kpasɛ̃i
nŋu wa leekĩ nɔ í ni, bɛ inɛ gɔ ŋa Zopee a koo a kpe
Simɔɔ Piɛɛ wa.
14 Nŋui á sɔ̃ɛ bɛi awɔ do nyaanzeɛ ŋa fei aa ce i baò
faaba ŋa.
15 Ŋɔi ɲ̀ koo. Iyi ɲ̀ sinti ku waazo, ŋɔi Hundei Ilaaɔ̃
í naa si ŋa wa bɛi í naa si awa mɔ tako wo.
16 Ŋɔi ɲ̀ ye gigii ide iyi Lafɛ̃ɛ í fɔu iyi í ni, Zãa í dasi
inɛ ŋa inyi, amma Hundei Ilaaɔ̃i an da nŋɛ si.
17 Bɛɛbɛ mɔi Ilaaɔ̃ í ce nŋa amua bɛi í mu nwa
wo waati iyi à dasi Lafɛ̃ɛ Jesu Kirisi naanɛ. Na nŋu,
bɛirei amu an ce n ganjiò mii iyi Ilaaɔ̃ í ce.
18 Iyi inɛ ŋau à gbɔ ideu, ŋɔi idɔ nŋa í tũ, nɔ à saabu
Ilaaɔ̃ à waa ni, debɛi, Ilaaɔ̃ í mua hee do dimi mmu
ŋa mɔ kpãa a kpaasiò idɔ nŋa a baò kuwɛɛ hai tã.

Igbɛi inɛi Jesu ŋa iyi í wa Antiɔsi

19 Wee woo dasi Jesu naanɛ ŋa iyi à fangaa bii fei
na ijuukpã iyi í naa si waati iyi à kpa Etiɛniu, gəgə
ŋa à sa à bɔ hee gungum gɔ iyi à ya kpe Sipu. Gəgə
ŋa mə à bɔ ilɛi Fenisi, gəgə ŋa mə à nɛ Antiəsi. Zuifu
ŋa aŋa akãi à ya maa waazoa laabaau jiidau.
20 Do nŋu fei, inɛ gɔ ŋa hai si inɔ nŋa à naa hai Sipu
do hai Sirɛni à bɔ Antiəsi nɔ à waa sisia hai jɛ Zuifu
ŋa mə laabaau jiidai Jesu Lafɛ̃ɛ.
21 Nɔ gbugbãi Aõ Lafɛ̃ɛ í wɛɛ nŋa, nɔ inɛ nkpɔ í
kpaasi idɔ í dasi Lafɛ̃ɛ Jesu naanɛ.
22 Iyi inɛi igbɛi Jesu ŋa iyi à wa Zeruzalɛmu à gbɔ
ideu, ŋəi à bɛ Baanabasi Antiəsi bɛ.
23 Iyi í to bɛ í yɛ bɛi Ilaaõ í cea inɛ ŋau didõ nɔ inəɛ
í dõ. Ŋəi í mu nŋa gbugbã ku ba a leekĩ dim dim si
Lafɛ̃ɛ do idɔ nŋa fei.
24 Baanabasiu inɛ ncɛɛi iyi í dasi Jesu naanɛ ntɔ
ntɔ nɔ í kõò Hundei Ilaaõ. Nɔ akpəi woo dasi Lafɛ̃ɛ
Jesu naanɛ ŋau í nyi í kõəsi má.
25 Si anyiɛ ŋəi í bɔ Sɔlu ku dɛdɛ ikpa Tarusi.
26 Iyi í yəə ŋəi í bɔòɛ Antiəsi. Adõ akãi aŋa minjiu
à ce bɛ à ya tɔtəə do inɛi igbɛi Jesu ŋa nɔ à ya kəa inɛ
nkpɔ si cioi idei Ilaaõ. Antiəsi bɛi à tako à kpe inɛ ŋa
iyi à waa too kpãai Jesuu inɛi Kirisi ŋa.
27 Waati bɛɛbɛ walii gɔ ŋa à bɔ Antiəsi hai
Zeruzalɛmu.
28 Inɛ akã nŋa iyi à ya kpe Agabusi í dede í leekĩ
nɔ í ce walii do sobii Hundei Ilaaõ í ni ari nla nla á
ce si andunya fei. Bɛɛbɛ məi ariu í nɔ í ce si waatii
Kolodu ilaalu nlai Romuu.
29 Si bɛi inɛ ŋa iyi à waa too kpãai Jesuu à gbɔ
bɛɛbɛ ŋəi à dasi idɔ aŋa a samba amua ŋa zaka bɛi
inɛ fei í nɛ, ku ba ku sobi kpaasi nŋa ŋa iyi à wa ilɛi
Zudee.

30 Ŋɔi à ce bɛɛbɛ, nɔ à jɔ̀ Baanabasi do Sɔlu à kooò
amuau bi inɛ ngbo nŋa ŋau.

12

À kpa Zaaki nɔ à mu Piɛɛ mɔ à dasiɛ piisɔ̃ɔ

1 Waati bɛɛbɛ ilaalu Herodu í sinti ku kpã inɛi
igbɛi Jesu gɔ ŋa iju.
2 Í jɔ̀ à kpa Zaaki igbãi Zãa do taakuba.
3 Ŋɔi í yɛ ideu í dɔ̃a Zuifu ŋau si, nɔ í jɔ̀ à mu Piɛɛ
má. Wee waatii jingaui Pɛ̃ɛ hai nɛ lefeei.
4 Iyi à mu Piɛɛ ŋɔi Herodu í jɔ̀ à dasiɛ piisɔ̃ɔ nɔ í
jɔ̀ sooge ŋa à waa degbeɛ, aŋa mɛɛ ikɔ mɛɛ. Herodu
í bi nŋu ku ceaa kiiti si wajui zamaa bii jingaui Iku
ku kuau í lɔ.
5 À waa mu Piɛɛ si ile piisɔ̃ɔ bɛ, amma inɛi igbɛi
Jesu ŋa à wasi ku ce kutɔɔ na iriɛ do himma jiida
jiida bi Ilaaɔ̃.

Amaleka gɔ í nya Piɛɛ hai ile piisɔ̃ɔ

6 Piɛɛ wa sĩ njoo si aninii sooge minji gɔ ŋa idũ iyi
iju kumáɛ Herodu wa bi ku nyaa hai ile piisɔ̃ɔu ku
bɔòɛ si wajui zamaa. À dũu do sesee minji nɔ sooge
gɔ ŋa à waa degbe andɛi ile piisɔ̃ɔu bɛ.
7 Ŋɔi gbakã amalekai Aɔ̃ Lafɛ̃ɛ gɔ í naa si ile
piisɔ̃ɔu, ŋɔi inya í má. Ŋɔi amalekau í cã Piɛɛ si
cingaɛ í jũu í ni, dede ńya ńya. Bɛ gbakã ŋɔi sesee
ŋau í cuku hai si awɔɛ ŋa.
8 Ŋɔi amalekau í ni, dasi ibɔɛ do baataɛ. Ŋɔi Piɛɛ
í ce bɛɛbɛ, ŋɔi amalekau í sɔ̃ɔ má í ni, bii dabiiɛ nɔ i
toom wa.
9 Ŋɔi Piɛɛ í fita hai ile piisɔ̃ɔu í tooɛ, amma kù mà
iyi mii ŋau bɛ fei amalekau wa cooi ntɔ ntɔ. Í tamaa
bɛi nŋu wa laalaai.

10 À lɔ woo degbe piisɔ̃ɔ sinteu do minjisiau nɔ à
tosi gamboi isɔu. Inɛ nŋu ikpa inɔ ilui wa cɔ. Ŋɔi í
cĩ do araɛ nɔ à fita à mu kpãa à nɛ hee à lɔ kpãa kókò
sinte, ŋɔi gbakã amalekau í nɛ í jɔ̀ Piɛɛ.
11 Ŋɔi Piɛɛ í yɔɔ bɛbɛi iyi kù jɛ àlá. Nɔ í ni, ntɔ ntɔ
Ilaaɔ̃i í bɛ sim amalekaɛ wa ku na ku nyam hai si
awɔi Herodu, do laalɔ iyi Zuifu ŋau à bi a ceem fei.
12 Iyi í yɛ yaasei ideu ŋɔi í bɔ kpasɛ̃i Maari iyei Zãa
Maaku. Wee í ko inɛ nkpɔ nkpɔi í tɔtɔɔ bɛ à wasi ku
ce kutɔɔ.
13 Iyi Piɛɛ í to bɛ ŋɔi í cã gamboi andɛ koofau ŋɔi
abo woo ce icɛ gɔ iyi à ya kpe Rodu í koo í bee í ni,
yooi.
14 Iyi í mà imui Piɛɛ ŋɔi inɔ didõ kù jɔ̀ kù cũu. Ŋɔi
í sɛi í nyi ile í koo í sõ inɛ ŋa í ni Piɛɛ í wa andɛ koofa.
15 Ŋɔi à sõɔ à ni, ì waa sũmui. Amma í ni, ntɔ ntɔi.
Ŋɔi à ni, á má jɛ ayaɛi.
16 Wee Piɛɛ wa leekĩ bɛ í wasi ku cã gambo. Iyi à
naa à cũu nɔ à ba wee nŋui, ŋɔi í mu ŋa biti.
17 Nɔ í ni a coko do awɔ í bɛi wa sõ ŋa bɛi Lafɛ̃ɛ í ce í
nya nŋu wa hai ile piisõɔu. Ŋɔi í ni a koo a sõ Zakɔbu
ideu do kpaasi ŋa iyi à gbe, í bɛi í fita í bɔ inya mmu
má.
18 Iju kumáɛ daadaakɔ ideu í jɔ̀ sooge ŋau à biti
hee à bee njɛ à waa ni, ikpa iwoi Piɛɛ í bɔ.
19 Ŋɔi Herodu í ni a dɛdɛɛ. Ŋɔi à dɛdɛɛ amma a kù
yɔɔ. Ŋɔi í bee woo degbe ŋau ide. Si bɛi a kù yɔkɔ a
kù jɛaa, nɔ í ni a kpa ŋa. Ŋɔi Herodu í bɛi í dede hai
ilɛi Zudee í koo í buba ikpa Sezaree ajɔ minji titã.

Ikui Herodu

20 Wee idɔi Herodu í kɔ̃ò inɛi Tii ŋa do inɛi Sidɔ̃ɔ
ŋa ntɔ ntɔ, ŋɔi inɛ ŋau à tɔtɔɔ njɛ nɔ à nya inɛ gɔ ŋa

à bɛ ŋa bi Herodu. Nɔ à ce Balatu akawei ilaaluu kpaasi à bɛi à bɔ bi Herodu a koo a tɔɔɛ suuru domi inɛi ilɛ nŋa ŋa si ilɛi Herodui à ya bɔ ijɛ ku dɛdɛ.
21 Ŋɔi Herodu í da nŋa ajɔ si bii á yɛ ŋa. Iyi ajɔu í to ŋɔi Herodu í dasi ibɔi ilaaluɛ í bɛi í buba si antai kitãi bommaɛ í bɛi í so ide wa sõ inɛ ŋau.
22 Ŋɔi inɛ ŋau à dõ anu à saabuɛ à waa ni, kù jɛ baa amanɛi wa fɔ ideu, Ilaaõi.
23 Bɛ gbakã amalekai Ilaaõ í dasi Herodu bõɔ í jɔ̀ kokoo ŋa à ŋɔ araɛ í ku, si na iyi í jɔ̀ nŋu amanɛ í gba amboei Ilaaõ, kù kɔsi.
24 Amma idei Ilaaõ njɛ í fangaa wa kõɔsi.
25 Iyi Baanabasi do Sɔlu à ce mii iyi à dasi ŋa ku ceu Zeruzalɛmu bɛ à tã ŋɔi à sinda à nyi Antiɔsi má. Iyi à waa nɛ à gbã Zãa Maaku í si ŋa.

13

À cica Baanabasi do Sɔlu à bɛ ŋa

1 Walii do woo kɔsi cio gɔ ŋa à wa si inɔi inɛi igbɛi Jesu ŋa Antiɔsi bɛ. Iri nŋa wee. Baanabasi, do Simeõ iyi í jɛ amanɛ dũdũ, do Lusiu inɛi Sirɛni, do Manahɛnu, nŋu iyi à bíí do Herodu ilaaluu inya akã, do Sɔlu.
2 Ajɔ nŋu si bɛi inɛ ŋau à waa tɔɔ Lafɛ̃ɛ do anu ku dĩ ajɔ, ŋɔi Hundei Ilaaõ í sõ ŋa í ni, i cica Baanabasi do Sɔlu i nya ŋa ikã ŋa a ce icɛ iyi ǹ kpe ŋaò.
3 Iyi à ce anu ku dĩ do kutɔɔu à tã, ŋɔi à lea Baanabasi do Sɔlu awɔ si iri, nɔ à jɔ̀ ŋa à nɛ.

Baanabasi do Sɔlu à bɔ Sipu

4 Bɛɛbɛi Hundei Ilaaõ í bɛ Baanabasi do Sɔlu fei. Nɔ à to ilu gɔ iyi à ya kpe Selɛsi. Hai bɛi à lɔ akɔi inyi à bɔ gungum gɔ iyi à ya kpe Sipu.

5 Iyi à to si ilui Sipu gɔ iyi à ya kpe Salamini ŋɔi
à wasi ku waazo idei Ilaaɔ̃ si ile ikã ikã bii Zuifu ŋa
à ya ce kutɔtɔɔ nŋa ŋau. Zãa Maaku mɔ í too ŋa ku
sobi ŋa.
6 Nɔ à kua gungum nɔu à bɛi à to Pafɔsi. Pafɔsi bɛi
à yɛ Zuifu woo ce dobu dobu gɔ iyi í jɛ walii ilu ibo.
Iriɛi Baajesu.
7 Í wɛɛ do Seejiu Pɔlusi, ilu ilɛi Sipu ilu bisiu. Ilu
ilɛu í ni a kpe Baanabasi do Sɔlu wa si na iyi í jɔ̀ wa
bi ku gbɔ idei Ilaaɔ̃.
8 Amma woo ce dobu dobuu iyi à ya kpe Elimasi
do feei Gɛrɛki wa bi ku ganji ŋa. Wa ce kookaai ku
sinda ilu ilɛu hai si kpãai naanɛ ku dasi si Jesu.
9 Nɔ Sɔlu iyi à ya nyi a kpe Pɔlu mau í kɔ̃ò Hundei
Ilaaɔ̃ nɔ í kãsi woo ce dobu dobuu iju,
10 í ni, awɔ iyi ì jɛ ilu bisi laalɔ do woo taki inɛ,
awɔ inɛi Seetam nii nɔ ì jɛ mbɛɛi mii iyi í jɛ dee dee
fei. Hee waati yoomai aa leekĩò ide ntɔi Aɔ̃ Lafɛ̃ɛu
ku kpaasi do ibo má.
11 To, nsɛi, Ilaaɔ̃ á to siɛ awɔ, aa fɛɛju, i kaa yɛ ilu
má si zakai ajɔ minjiu ihɛ̃. Bɛ gbakã í fɛɛju, nɔ í nɛ
wa dabii wa dɛdɛ inɛ gɔ iyi á mu awɔɛ.
12 Iyi ilu ilɛu í yɛ mii iyi í ceu ŋɔi í dasi naanɛ si na
iyi í jɔ̀ idei Lafɛ̃ɛ Jesu í to siɛ ntɔ ntɔ.

Pɔlu do Baanabasi à wa Antiɔsi si ilɛi Pisidi

13 Si anyiɛ ŋɔi Pɔlu do kpaasiɛ ŋa à lɔ akɔi inyi hai
Pafɔsi à nɛ nɔ à to Pɛɛzu si ilɛi Panfili. Amma Zãa
Maaku í jɔ̀ ŋa hai bɛ í sinda í nyi Zeruzalɛmu.
14 Hai Pɛɛzu bɛ Pɔlu ngu ŋa à mɔsi à bɔ Antiɔsi si
ilɛi Pisidi. Iyi ajɔi kusĩmi í to ŋɔi à bɔ ile bii Zuifu ŋa
à ya ce kutɔtɔɔ à buba.

15 Nɔ inɛ gɔ í cio si tia iyi Moizi do walii ŋau à kɔ.
Iyi í cio í tã, ŋɔi inɛ ngboi igbɛ ŋau à bɛ si ŋa inɛ gɔ
koo bee ŋa ku ni, iŋɛ kpaasi ŋa, bii ì nɛ ide iyi aa
muaò inɛ ŋa gbugbã i fɔ ŋa.
16 Ŋɔi Pɔlu í dede í ni a coko do awɔ nɔ í ni, iŋɛ inɛi
Izirɛli ŋa do iŋɛ dimi mmu ŋa iyi ì waa jirima Ilaaɔ̃,
i de itĩ i gbɔ ŋa.
17 Aɔ̃ Lafɛ̃ɛ nwai í cica bala nwa ŋa nɔ í kɔ̃ɔsi kukpɔ
nŋa waati iyi à waa jɛ inɛ njoo si ilɛi Ezibiti. Si anyii
nŋu, í nya ŋa hai ilɛi Ezibiti do gbugbãɛ,
18 nɔ í yɔkɔò ŋa temua zakai adɔ̃ ciiji si gbaau.
19 Í kpa dimi ikã ikã mɛɛje si ilɛi Kanaã nɔ í so ilɛ
nŋau í na ŋa í jɛ tu ŋa.
20 Iyi bɛ ŋa fei í cei zakai adɔ̃ cĩɔ mɛɛ do ciitaa.
Si anyii nŋu, Ilaaɔ̃ í jilɛ nŋa woo kiiti ŋa hee í koo
í toò waatii Samuɛli waliiu.
21 Ŋɔi à ni aŋa à bi ilaalu, nɔ Ilaaɔ̃ í mu nŋa Sɔlu
amai Kisi hai si dimii Bɛnzamɛɛ nɔ í jɛ bommau
zakai adɔ̃ ciiji.
22 Nɔ Ilaaɔ̃ í nyaa bomma í sãsi Davidi. Davidiui í
jɛaa sɛɛda í ni, ǹ yɛ Davidi amai Izai í jɛ dimii inɛ iyi
ǹ bi, nŋui á ce idɔɔbim fei.
23 Hai si dimii Davidii Jesu í fita, inɛ iyi Ilaaɔ̃ í cica
ku jɛ woo faabai inɛi Izirɛli ŋa si bɛi í tako í ce nŋa
kuwãɛu.
24 Jesu ku bɛi ku naa, Zãa í cea inɛi Izirɛli ŋa fei
waazo í ni a kpaasi idɔ nŋa nɔ a ce inyi ku dasi.
25 Waati iyi icɛi Zãa í maai ku kpa iri í ni, kù jɛ
amui ì waa degbe ŋa, amma inɛ gɔ á naa si anyim
iyi n kù to n bate n fũ ikũi baataɛ.
26 To, iŋɛ kpaasi ŋa, iŋɛ iyi ì jɛ dimii Aburahamu
ŋa, do dimi mmu ŋa iyi ì waa jirima Ilaaɔ̃, iŋɛi à
sambaa idei faabau ihɛ̃ wa.

27 Wee inɛi Zeruzalɛmu ŋa do inɛ ngbo nŋa ŋa a
kù mà yooi Jesu í jɛ dee dee, a kù nɔ a kù gbɔ yaasei
idei walii ŋa iyi à ya maa cio si ajɔi kusĩmi feiu.
Amma do nŋu fei à jɔ̀ ideu í kɔ̃ si waati iyi à yɛ taalei
Jesu.
28 A kù yɛ siɛ ngɔgɔ iyi á jɔ̀ a kpaa, amma do nŋu
fei à tɔɔ Pilati ku jɔ̀ a kpaa.
29 Ŋɔi à ce mii iyi à kɔ na iriɛu fei. Si anyiɛ nɔ à
kitaɛ hai si jĩi ku gaauu à dasi ikuɛ si inɔ balɛ.
30 Amma Ilaaɔ̃ í jũu hai si balɛ,
31 nɔ si afei ajɔ nkpɔ nkpɔ í nyisi inɛ gɔ ŋa araɛ.
Inɛ ŋau, aŋai à tooɛ wa wo hai ilɛi Galilee à naa
Zeruzalɛmu. Aŋai à waa jɛ sɛɛdai ideɛ nsɛi bi inɛi
Izirɛli ŋa.
32 Awa mɔ idei kuwã iyi Ilaaɔ̃ í cea bala nwa ŋau,
nŋui à waa sɔ̃ ŋɛ.
33 Í jɔ̀ kuwãu í kɔ̃ si waati nwa. Awa tɔku nŋa ŋa,
awai à yɛ kukɔ̃i kuwãu waati iyi í jĩ Jesu hai si balɛ
si bɛi à kɔɔ si Tiai Iri Kukɔ̃ iri minjisia à ni,
Ilaaɔ̃ í ni, awɔi ì jɛ amam,
Hai nnyi ǹ jɛ Baaɛ.
34 Ilaaɔ̃ í fɔ wo í ni nŋu á jũu hai bi iku ŋa ku ba ku
maà na ku sãmi. Bɛɛbɛi í fɔ waati iyi í ni,
An wee nŋɛ dee dee bɛi ǹ wãò Davidi wo, kù nɔ kù
nɛ sika.
35 Na ŋɔi í ce Davidi í fɔ má í ni,
I kaa jɔ̀ arai Inɛ Kumáɛ ku sãmi.
36 Davidi takaɛ í ce mii iyi Ilaaɔ̃ í dasiɛ í bɛi í ku, nɔ à
suu kɔkɔi balaɛ ŋa nɔ araɛ í sãmi, mà irei.
37 Amma Jesu inɛ nŋu Ilaaɔ̃ í jũu hai si balɛ kù sãmi.
38 Debɛi, iŋɛ kpaasim ŋa, i jɔ̀ i mà ŋa iyi na saabuɛi à
waa sisi nŋɛ iyi Ilaaɔ̃ á kpa idei dulum du ŋɛ.

39 Inɛ iyi í dasiɛ naanɛ fei, nŋui á jɔ̀ lafɛ̃ɛ ku jɛ dee dee
bi Ilaaɔ̃. Amma woodai Moizi kaa yɔkɔ ku ce bɛɛbɛ.
40 Na nŋu, i ce laakai ŋa mii iyi walii ŋa à fɔu ku maà
ba ŋɛ, iyi à ni,
41 Iŋɛ woo yaako amu Ilaaɔ̃, i gbɔ idem ŋa.
Aa biti ŋa nɔ aa ce nfe ŋa,
Domi an ce mii gɔ si waati nŋɛ iyi baa bii í jɛ inɛ gɔ í
na wa sisi nŋɛ i kaa dasi naanɛ ŋa.
42 Iyi Pɔlu í fɔ bɛɛbɛ í tã ŋɔi nŋu do Baanabasi à
waa bi a fita hai ile bii à ya ce kutɔtɔɔu bɛ, ŋɔi inɛ
ŋau à waa tɔɔ ŋa a nyi wa má a naa a waazo si ide
akãu si ajɔi kusĩmi mmu iyi wa baa.
43 Iyi inɛ ŋau à fita ŋɔi Zuifu nkpɔ do inɛ ŋa iyi à
waa too kucei Zuifu ŋa nɔ à mà bɛɛrɛi Ilaaɔ̃u à waa
too ŋa. Ŋɔi Pɔlu do Baanabasi à ba ŋa ide ku fɔ à mu
nŋa gbugbã ku ba a maa leekĩ dim dim si didɔ̃i Ilaaɔ̃.
44 Si ajɔi kusĩmi mmuu inɛi ilu ŋau fei à tɔtɔɔi a ba
a gbɔ idei Lafɛ̃ɛ.
45 Iyi Zuifu ŋau à yɛ zamaau ŋɔi à dedeò igu ku ja
à waa jã ide iyi Pɔlu wa fɔu nɔ à waa buu.
46 Amma Pɔlu do Baanabasi à sõ ŋa do wɔɔkɔ à ni,
tilasii iŋɛ Zuifu ŋa a tako a sõ ŋɛ idei Ilaaɔ̃. Amma si
na iyi í jɔ̀ ì waa kɔsi ŋa nɔ i kù ka ara nŋɛ si inɛ ŋa iyi
à bi a ba kuwɛɛ hai tã, na nŋu, aa ka jɔ̀ ŋɛ nɔ ka bɔ bi
dimi mmu ŋa,
47 domi nŋu bɛi Lafɛ̃ɛ í dasi wa ku ce í ni,
N ce ŋɛi bɛi fitila bi dimi mmu ŋa
Ku ba i bɔò idei faabau hee kɔɔi andunyau ŋa.
48 Iyi hai jɛ Zuifu ŋau à gbɔ ideu, ŋɔi í dõ nŋa si, à
waa saabu Aõ Lafɛ̃ɛ na ideɛu. Nɔ inɛ ŋa iyi Aõ Lafɛ̃ɛ
í jilɔɔ si a ba kuwɛɛ hai tãu fei à dasi naanɛ.
49 Nɔ idei Lafɛ̃ɛu í fangaa si ilɛu fei.

50 Amma Zuifu ŋau à dede idɔɔkɔ̃i ilu irii ilu ŋau
do inaabo ilu amani ŋa iyi à waa too kucei Zuifu
ŋau. Nŋui í jɔ̀ à kpã Pɔlu do Baanabasi iju à lele ŋa
hai bɛ.
51 Ŋɔi woo bɛ ŋau à gbugbã si ŋa sãai baata nŋa ŋa
à waa nyisiò iyi mii iyi á na ku ba ŋa í jɛ idei iri nŋa.
Si anyiɛ nɔ à nɛ Ikonimu.
52 Amma inɛ ŋa iyi à waa too kpãai Jesu Antiɔsiu
ngu ŋa à wɛɛò inɔ didɔ̃ nɔ à kɔ̃ò Hundei Ilaaɔ̃.

14

Pɔlu do Baanabasi à wa Ikonimu

1 Ikonimu bɛi Pɔlu do Baanabasi à lɔ ile bii Zuifu
ŋa à ya ce kutɔtɔɔu nɔ à ce waazo hee inɛ nkpɔ í dasi
naanɛ, hai Zuifu ŋa hee do hai jɛ Zuifu ŋa fei.
2 Amma Zuifu ŋa iyi à kɔ ku dasi naanɛu à dede
idɔɔkɔ̃i dimi mmu ŋa ku ba a ce lasabu laalɔ si gãmɛi
kpaasi woo dasi Jesu naanɛ ŋau.
3 Do nŋu fei, Pɔlu do Baanabasi à kpɛ Ikonimu à
waa waazoa inɛ ŋa do wɔɔkɔ. Lafɛ̃ɛ í mu nŋa gbugbã
à ya maa ceò maamaake ikã ikã ŋa. Maamaake ŋau
wa nyisi iyi waazo nŋa iyi à waa ce si idei didɔ̃i nŋuu
ntɔi.
4 Amma inɛi ilu ŋau à kpɛ̃ minji. Inɛ gɔ ŋa à leekɩ̀ò
Zuifu ŋa, inɛ gɔ ŋa mɔ à leekɩ̀ò woo bɛ ŋau.
5 Ŋɔi Zuifu ŋa do hai jɛ Zuifu ŋa do inɛ ngbo nŋa
ŋa à ce anu akã a wahala woo bɛ ŋau a ta ŋa kuta a
kpa ŋa.
6 Iyi Pɔlu do Baanabasi à mà ideu gbakã, ŋɔi à sa à
bɔ Lisiti do Dɛɛbu si ilɛi Likoni do si ilɛɛkoɛ ŋa.
7 Nɔ à wasi laabaau jiidau ku waazo bɛ.

Pɔlu do Baanabasi à wa Lisiti

8 Mɔkɔ gɔ í wa Lisiti, isɛɛ ŋa fei í ku nɔ bɛɛbɛi à buu
do, kù dede kù nɛ baa ajɔ akã.
9 Si bɛi Pɔlu wa ba inɛ ŋa ide ku fɔ mɔkɔu wa gbɔ.
Ŋɔi Pɔlu í kã siɛ iju nɔ í yɛ iyi naanɛɛ á yɔkɔ ku jɔ̀ ku
ba iri.
10 Ŋɔi Pɔlu í sõɔ do gbugbã í ni, dede i leeḱ̈ si
kutɛɛ. Ŋɔi mɔkɔu í dede í fo í dinga wa nɛ.
11 Iyi zamaau í yɛ mii iyi Pɔlu í ce ŋɔi à dõ anu hee
lele do fee nŋa à ni, iwẽ nwa ŋau à kpɔò amanɛ à naa
si wa.
12 Ŋɔi à waa kpe Baanabasi Susi, Pɔlu mɔ
Hɛɛmɛɛzi domi Pɔlui í jɛ woo waazo.
13 Wee ilei iwẽ iyi à ya kpe Susiu í wa hai do
angulei bi ku lɔi iluu wa. Ŋɔi inɛ ŋa à koo à dɛ kɛtɛ
kombo ŋa wa nɔ à ce booda do kokoi j̈̃ii ŋa à da nŋa
si kõɔ. Nɔ woo weei Susiu í naaò ŋa wa andɛ koofai
iluu. Nŋu do inɛ ŋau fei à waa bi a cea woo bɛ ŋau
kuwee.
14 Amma iyi woo bɛ minji ŋau à gbɔ ideu, à ga ibɔ
nŋa ŋa à waa nyisiò iyi aŋa a kù jɛsi, nɔ à dõ anu à
sɛi à waa nɛò bi zamaau à waa ni,
15 na mii í ce ì waa ce bɛɛbɛ, iŋɛ kpaasi ŋa. Awa
mɔ amanɛi bɛi iŋɛ taka nŋɛ. Laabaau jiidai à naa ku
sõ ŋɛ ku ba i jɔ̀ iwẽ nfe nŋɛ ŋau nɔ i sinda si Ilaaõ,
nŋu iyi í jɛ icui kuwɛɛ. Nŋui í ce lele do ilɛ do tenku
do mii iyi í wa inɔ nŋa fei.
16 Tako wo í jɔ̀ dimi fei wa too kpãa iyi í bi.
17 Amma do nŋu fei í nyisi wa iyi nŋu í wɛɛ domi
wa ce nwa jiida ŋa. Í jɔ̀ ij̈̃i wa wɔ ku ba ka ba ijɛ si
iko si waatii atɛ ku ba ka nɛ inɔ didõ.
18 Amma baa do iyi Pɔlu ŋa à fɔ bɛɛbɛ fei, bɛi à ce
à ganji kuweei zamaau í gaabu.
19 Ŋɔi Zuifu gɔ ŋa à naa hai Antiɔsi do hai Ikonimu

à wa inyii itĩi inɛ ŋau nɔ à ta Pɔlu kuta ku ba a kpaa, ŋɔi à faa à bɔò alalai iluu domi à tamaa bɛi í kui.
20 Amma inɛ ŋa iyi à waa too kpãai Jesu à naa à kaakoɛ, ŋɔi í dede í bɔ inɔ ilu. Iju kumaɛ ŋɔi nŋu do Baanabasi à dede à bɔ Dɛɛbu.

À nyi Antiɔsi si ilɛi Siri

21 Iyi Pɔlu do Baanabasi à to Dɛɛbu à waazo laabaau jiida si iluu nɔ inɛ nkpɔ í lɔsi kpãai Jesu ku too bɛ. Si anyiɛ nɔ à nyi ikpa Lisiti do Ikonimu do Antiɔsi iyi í wa ilɛi Pisidi.
22 Nɔ à mua inɛ ŋa iyi à waa too kpãai Jesuu gbugbã ku ba a leekĩ si naanɛu dim dim. Nɔ à sõ ŋa à ni, wahala nkpɔ nkpɔi aa ka yɛ ka bɛi ka lɔ si andunya titõi Ilaaõ.
23 Ŋɔi à cicaa igbɛi inɛi Jesu ŋa fei inɛ ngbo ŋa. Si anyiɛ nɔ à ce kutɔɔ do anu kudĩ à so ŋa à daa Lafɛ̃ɛ si awɔ, nŋu iyi à dasi naanɛu.

24 Si anyii nŋu nɔ à nɛ hai bɛ à koo à lɔ ilɛi Pisidi à bɔ ilɛi Panfili,
25 nɔ à to iluɛ gɔ iyi à ya kpe Pɛɛzu à ce waazo bɛ à bɛi à bɔ Atali.
26 Hai bɛi à lɔ akɔi inyi à nyi ikpa Antiɔsi si ilɛi Siri bɛ. Ilu bɛi à tako à le nŋa awɔ si iri wo na icɛ iyi aa koo a ceu ku ba Ilaaõ ku mu nŋa didõɛ. Nɔ icɛui à ce à kpa iriɛ wa bɛ.

27 Iyi à to Antiɔsi ŋɔi à tɔtɔɔ inɛi igbɛi Jesu ŋa nɔ à sisi nŋa mii iyi Ilaaõ í cea aŋa fei do si bɛi í ceò kpãa hai jɛ Zuifu ŋa mɔ à dasiò naanɛ.
28 Nɔ à kpɛ ilu bɛ do inɛ ŋa iyi à waa too kpãai Jesu ajɔ.

15

À ce kutɔtɔɔ Zeruzalɛmu

1 Ŋɔi inɛ gɔ ŋa à naa Antiɔsi bɛ. Inɛ ŋau à naai hai
ilɛi Zudee, nɔ à waa sɔ̃ kpaasi woo dasi Jesu naanɛ
ŋau à ni, i kaa ba faaba ŋa bii a kù dasi ŋɛ bango si
bɛi woodai Moizi wa fɔ.
2 Iyi Pɔlu do Baanabasi à gbɔ bɛɛbɛ ŋɔi à ba ŋa
kakɔɔ ku ce jiida jiida si ideu. Ŋɔi woo dasi Jesu
naanɛ ŋau à cica Pɔlu do Baanabasi do inɛ gɔ ŋa hai
ilui Antiɔsi bɛ à bɛ ŋa Zeruzalɛmu bi woo bɛ ŋau do
inɛ ngbo ŋau na irii ideu.
3 Pɔlu ŋa à dasi kpãa à waa nɛ nɔ inɛi igbɛi Jesu
ŋau à koo à leekĩ nŋa. Ŋɔi à ce isɛɛnɛ nŋa à koo à
lɔ ilɛi Fenisi do ilɛi Samari nɔ à wasi ku sisia kpaasi
woo dasi naanɛ ŋau bɛi hai jɛ Zuifu ŋa mɔ à sinda
idɔ nŋa si Jesu. Ŋɔi laabaaui ideu í jɔ̀ inɔi aŋa fei í dɔ̃
ntɔ ntɔ.
4 Iyi à to Zeruzalɛmu, ŋɔi inɛi igbɛi Jesu ŋau do
woo bɛ ŋau do inɛ ngbo ŋau à gba ŋa do inɔ didɔ̃.
Ŋɔi Pɔlu do Baanabasi à sisi nŋa mii iyi Ilaaɔ̃ í ce fei
na icɛi aŋa.
5 Amma Farisi gɔ ŋa iyi à dasi Jesu naanɛ à dede à
ni, hai jɛ Zuifu ŋa iyi à dasi Jesu naanɛu fei, tilasii a
dasi ŋa bango nɔ a sɔ̃ ŋa a too woodai Moizi.
6 Ŋɔi woo bɛ ŋau do inɛ ngbo ŋau à tɔtɔɔ a wũa
ideu.
7 Si bɛi à waa fa ideu ŋɔi Piɛɛ í dede í ni, iŋɛ
kpaasim ŋa, ì mà ŋa iyi hai ku kpɛ Ilaaɔ̃ í nyam hai
si inɔ nŋɛ ku ba n koo n sisia hai jɛ Zuifu ŋa mɔ
laabaau jiidau ku ba aŋa mɔ a dasi naanɛ.
8 Nɔ Ilaaɔ̃, nŋu iyi í mà idɔi inɛ fei, í mu nŋa
Hundeɛ bɛi í mua awa mɔ ku ba ku nyisi iyi nŋu í
gba ŋa.

9 Kù ce nkãma iyi í jɛ ikã si gãmɛ nŋa do awa. Í jɔ̀
idɔ nŋa í má na naanɛ iyi à dasiɛ bɛi í cea awa mɔ.
10 Debɛi, na mii í ce ì waa cã idɔi Ilaaɔ̃ ŋa nsɛi, ì bi
i kãa hai jɛ Zuifu ŋa iyi à waa too kpãai Jesuu aso iyi
bala nwa ŋa do awa taka nwa à mɔngɔ ku so.
11 À mà iyi na didɔ̃i Lafɛ̃ɛ Jesui awa à baò faaba, nɔ
bɛɛbɛ mɔi baa do hai jɛ Zuifu ŋau mɔ.
12 Ŋɔi inɛ ŋau fei à coko à waa desi Pɔlu do
Baanabasi itĩ waati iyi à waa sisi nŋa yaasei
maamaake ŋa iyi Ilaaɔ̃ í jɔ̀ aŋa à ce fei si wajui hai
jɛ Zuifu ŋau.
13 Iyi à fɔ ide à tã ŋɔi Zaaki mɔ í so ide í ni, iŋɛ
kpaasim ŋa, i gbɔ iyi ǹ wa n fɔ.
14 Simɔɔ í sisi nŋɛ bɛi Ilaaɔ̃ í ce hai sinte í cicaò inɛ
gɔ ŋa hai si inɔi dimi mmu ŋau à kpe ŋa inɛɛ ŋa.
15 Nɔ ideu í jɛ akã do ti walii ŋau si bɛi kukɔi idei
Ilaaɔ̃ í ni,
16 Amu Ilaaɔ̃, waati bɛɛbɛi an nyi wa,
Nɔ n teese ilei Davidi iyi í cuku.
An dede ile kúkúú,
Nɔ n maa má,
17 Ku ba inɛ ŋa iyi a kù jɛ inɛi kpasɛ̃u fei a dɛdɛ amu
Aɔ̃ Lafɛ̃ɛ.
Aŋai à jɛ inɛ ŋa iyi à jɛ titom hai si dimi mmu ŋa.
18 Bɛɛbɛi amu Aɔ̃ Lafɛ̃ɛ ǹ fɔ, amu iyi ǹ jɔ̀ à mà mii ŋau
ihɛ̃ hai ku kpɛ.
19 Nɔ Zaaki í ni má, na nŋu, si kuyɛm, kù sĩa a sɔ̃
hai jɛ Zuifu ŋa iyi à sinda idɔ nŋa si Ilaaɔ̃u wooda ku
gaabu ŋa.
20 Amma ka ce nŋa tia ka sɔ̃ ŋa a maà ya jɛ ijɛi
kuwee, nɔ a maà ya tɔtɔɔ sɛ̃ɛ do inaabo mmu gɔ
walakɔ inaabo mɔ do mɔkɔ mmu gɔ, a maà ya ŋɔ iŋa
jifa, nɔ a maà ya ŋɔ kpaai iŋa.

21 Hai tako wo, si ilu fei à ya cio woodai Moizi ile
bii Zuifu ŋa à ya ce kutɔtɔɔ si ajɔi kusĩmi fei nɔ a
waazo ideɛ.

À sambaa hai jɛ Zuifu woo dasi Jesu naanɛ ŋau tia

22 Iyi Zaaki í fɔ bɛɛbɛ í tã ŋɔi woo bɛ ŋau do inɛ
ngbo ŋau do inɛi igbɛ ŋau fei à yɛ iyi í sĩa ku jɛ aŋa a
cica inɛ gɔ ŋa hai si inɔi aŋa a bɛ ŋa Antiɔsi do Pɔlu
do Baanabasi ajɔ. Ŋɔi à cica Silasi do Zudu iyi à ya
kpe Baasaba má, aŋa iyi à nɛ bɛɛrɛ si inɔi kpaasi woo
dasi Jesu naanɛ ŋau.

23 Ŋɔi à ni a kooò tiau. Si tiau à ni,
Awa woo bɛ ŋa do inɛ ngbo ŋau, awa woo dasi
naanɛ kpaasi nŋɛ ŋa, awai à samba nŋɛ tiau ihẽ wa.
Iŋɛi à sambaa wa, iŋɛ hai jɛ Zuifu woo dasi naanɛ ŋa
iyi ì wa Antiɔsi do Siri do Silisi. À waa ce ŋɛ fɔɔ.

24 À gbɔ iyi inɛ gɔ nwa ŋa à naa bi tu ŋɛ à fɔ inɔ nŋɛ
nɔ à sinda laakai nŋɛ do ide nŋa ŋa. Amma awa si à
dasi ŋa ideu bɛ wa.

25 Na ŋɔi í jɔ̀ à busi njɛ nɔ à yɔɔ iyi í sĩa ka cica inɛ
gɔ ŋa ka bɛ si ŋɛ wa. Aŋai aa si Baanabasi do Pɔlu,
baakɔɔ nwa ŋau wa,

26 aŋa iyi a kù saalu kuwɛɛ nŋa ngɔgɔ na irii Lafẽɛ
nwa Jesu Kirisi.

27 Zudu do Silasi aŋai à jɛ inɛ ŋa iyi à cicau. À waa
bɛ ŋa wai a na a sõ ŋɛ ide akãu gɛlɛò gɛlɛ.

28 Awa do Hundei Ilaaõ í sĩa nwa si ka maà kã nŋɛ
aso gɔ bii kù jɛ iyi ihẽ iyi í jɛ asoi tilasi.

29 Nŋui í jɛ, i maà ya jɛ ijɛi kuwee ŋa, nɔ i maà ya
ŋɔ kpaa ŋa, i maà ya ŋɔ iŋa jifa ŋa, nɔ i maà ya tɔtɔɔ
sẽɛ do inaabo mmu gɔ walakɔ inaabo mɔ do mɔkɔ
mmu gɔ ŋa. Bii ì mu ara nŋɛ si mii bɛɛbɛ ŋau bɛ ŋa
í sĩa. To, ka sukudõ.

30 Iyi à tɔɔ njɛ sukudɔ̃ à tã ŋɔi inɛ ŋau à dasi kpãa
à nɛ Antiɔsi. Bɛi à koo à tɔtɔɔ inɛi igbɛi Jesu ŋau fei
à na ŋa tiau.
31 Iyi à cio tiau í mu nŋa gbugbã nɔ inɔ nŋa í dɔ̃.
32 Zudu do Silasi ŋa mɔ walii ŋai, à mua kpaasi
woo dasi naanɛ ŋau gbugbã nɔ à sobi ŋa si ide nkpɔ
nkpɔ.
33 Iyi à ce ajɔ minji bɛ kpaasi woo dasi naanɛ ŋau
à tɔɔ ŋa sukudɔ̃ nɔ à ni a to bi inɛ ŋa iyi à bɛ ŋa wa
baani. [
34 Amma Silasi inɛ nŋu í dasi idɔ nŋu ku ce ajɔ
minji bɛ má.]
35 Pɔlu do Baanabasi à gbe Antiɔsi bɛ. Aŋaò inɛ
nkpɔ ŋa ajɔ à waa kɔa inɛ ŋa si cioi idei Lafɛ̃ɛ nɔ à ce
waazoɛ.

Pɔlu do Baanabasi à kpɛ̃

36 Iyi í ce ajɔ minji má ŋɔi Pɔlu í sɔ̃ Baanabasi í ni,
ka koo kaa kaako kpaasi nwa ŋau má si ilu ŋa bii à
tako à waazo idei Lafɛ̃ɛ fei wo nɔ ka yɛ bɛi inɛ ŋau à
wɛɛò si nsɛi.
37 Ŋɔi Baanabasi wa bi ku gbã Zãa Maaku aŋaò ŋa.
38 Amma Pɔlu í fɔ í manteɛ í ni kù sĩa aŋa a gbãa,
nŋu iyi kù sobi aŋa wo si icɛu amma í sinda í jɔ̀ aŋa
wa hai Panfili.
39 Ŋɔi à ce kakɔɔ nɔ a kù gbɔ si njɛ hee à na à kpɛ̃.
Ŋɔi Baanabasi í gbã Maaku à lɔ akɔi inyi à bɔ Sipu.
40 Nɔ Pɔlu mɔ í cica Silasi, nɔ kpaasi woo dasi
naanɛ ŋau à so ŋa à daa Lafɛ̃ɛ si awɔ à bɛi à nɛ,
41 à koo à lɔ ilɛi Siri do Silisi à wasi inɛi igbɛi Jesu
ŋa ku mua gbugbã si naanɛ nŋa.

16

Timɔtee í too Pɔlu do Silasi

1 Ŋɔi Pɔlu do Silasi à to Dɛɛbu do Lisiti. Wee inɛ gɔ
í wa bɛ wa too kpãai Jesu. À ya kpoo Timɔtee. Iyeɛ
Zuifu woo dasi Jesu naanɛi, amma baaɛ Gɛrɛkii.
2 Kpaasi woo dasi naanɛ ŋa iyi à wa Lisiti do
Ikonimu à ya maa fɔ jiida ku jɛɛ.
3 Pɔlu í bi Timɔtee ku too nŋu nɔ í gbã í nɛɛ. Amma
ku bɛi ku gbã ku nɛɛ í dasiɛ bangoi na Zuifu ŋa iyi à
wa bɛu domi aŋa fei à mà iyi baaɛ Gɛrɛkii.
4 Nɔ à bɔ ilu do ilu ŋa à sõ woo dasi Jesu naanɛ ŋau
mii ŋa iyi woo bɛ ŋau do inɛ ngboi igbɛi Jesu ŋa iyi
à wa Zeruzalɛmu à jilɛ nɔ à ni a jirima ŋa.
5 Ŋɔi woo dasi Jesu naanɛ ŋau, naanɛ nŋa í teese
í kõɔsi nɔ akpɔ nŋa mɔ í ya maa kõɔsii ajɔ fei.

Pɔlu í ce kuyɛ Torasi

6 Hundei Ilaaõ í ganji Pɔlu ŋa a waazo idei Ilaaõ si
ilɛi Azii, ŋɔi í jɔ̀ à too do ikpa ilɛi Firizi do ti Galati.
7 Iyi à to ilɛi Misi ŋɔi à waa bi a bɔ ilɛi Bitini, amma
Hundei Jesu í kɔ nŋa.
8 Ŋɔi í jɔ̀ à too do ilɛi Misi à bɔ ilu iyi à ya kpe
Torasi.
9 Ŋɔi Pɔlu í ce kuyɛ idũ. Si kuyɛɛu í yɛ inɛi
Masedɔni gɔ wa leekĩ nɔ wa tɔɔ nŋu ku naa
Masedɔni ku na ku sobi aŋa.
10 Si bɛi í ce kuyɛu ŋɔi gbakã à waa dɛ kpãa ku ba
ka bɔ Masedɔni domi à mà iyi Ilaaõ í bi kaa waazo
nŋa laabaau jiidau.

Lidi í dasi naanɛ Filipi

11 Hai Torasi bɛi awa à lɔ akɔi inyi nɔ gbakã à bɔ
gungũm gɔ iyi à ya kpe Samɔtasi. Iju kumaɛ nɔ à bɔ
Neapolisi.
12 Hai bɛ do kutɛi à nɛ à bɔ Filipi, ilu nlai Masedɔni
nɔ à ce ajɔ minji bɛ. Wee inɛi Romu ŋai à nɛ iluu.

13 Si ajɔi kusĩmiu ŋɔi à fita hai ilu bɛ à bɔ itĩi ido
gɔ, à bɔ ku cɔ mà tengi bii à ya ce kutɔɔ í wa bɛ. Ŋɔi
à koo à yɛ tengi bii inɛ ŋa à ya ce kutɔɔ nɔ à buba à
ce faaji do inaabo gɔ ŋa iyi à tɔtɔɔ bɛ.
14 Abo gɔ í wa bɛ à ya kpoo Lidi, inɛi Tiatiii, í ya ta
acɔi fia nkpɔ nɔ í ya maa jirima Ilaaɔ̃. Iyi à waa ba ŋa
ide ku fɔ nɔ wa de itĩ, nɔ Lafɛ̃ɛ í cĩ idɔɛ ku ba ku gbɔ
ide iyi Pɔlu wa fɔ.
15 Abou do inɛi kpasɛ̃ɛ ŋa fei à ce inyi ku dasi nɔ í
tɔɔ wa í ni, bii ì mà iyi ǹ dasi naanɛ ntɔ ntɔ ŋai i naa
wa i naa i ce baa ajɔ minji kpasɛ̃m ŋa. Nɔ í mante wa
hee à jɛ́ nɔ à koo kpasɛ̃ bɛ.

Inɔ piisɔ̃ɔi Filipi

16 Ŋɔi ajɔ nŋu gɔ iyi awa à waa bɔ tengi bii à ya ce
kutɔɔu, à ko ama inaabo woo ce icɛ gɔ iyi í nɛ inɛi
inɔɔko. Bii inɛi inɔɔkou í dede siɛ í ya maa fɔ ide iyi
á na ku cei. Nɔ lafɛ̃ɛɛ ŋa à waa ba fia jiida na iriɛ.
17 Ŋɔi í too awa do Pɔlu wa la hee lele wa ni, inɛ
ŋau ihɛ̃ woo ce icɛi Ilaaɔ̃ ilu gbugbã ŋai. À naa ku
nyisi ŋɛ kpãai faabai.
18 Bɛɛbɛi í ya maa fɔ ajɔ fei, hee ideu í caa si Pɔlu
nɔ í sinda í sɔ̃ inɛi inɔɔkoɛu í ni, do saabui irii Jesu
Kirisi ǹ ni, fita. Bɛ gbakã ŋɔi í fita siɛ.
19 Iyi lafɛ̃ɛɛ ŋa à mà iyi aŋa a kaa ba siɛ fia má, ŋɔi à
mu Pɔlu do Silasi à tale ŋa à bɔò ŋa bantuma bi woo
kiiti ŋa.
20 À bɔò ŋa si wajui inɛ ngboi Romu ŋa à ni, inɛ
ŋau ihɛ̃ à waa bɛjɛ ilu nwai. Zuifu ŋai,
21 nɔ à wasi ku sisi ide gɔ ŋa iyi wooda nwa kù bi
ka gbɔ hee ka tooɛ, awa iyi à jɛ inɛi Romu ŋa.

22 Ŋɔi idɔi zamaau í kɔ̃ si ŋa. Ŋɔi inɛ ngbo ŋau à
bɔ ibɔi Pɔlu do Silasi do gbugbã nɔ à ni a cã ŋa do
faatаa.
23 Iyi à cã ŋa jiida jiida à tã ŋɔi à koo à ĩ̃mbo ŋa ile
piisɔ̃ɔ nɔ à sɔ̃ woo degbe piisɔ̃ɔu ku degbe ŋa ku sĩ̃a.
24 Iyi woo degbeu í gbɔ à sɔ̃ɔ bɛɛbɛ, ŋɔi í koo í
dasi ŋa hee ilaawai ankãanyii piisɔ̃ɔu nɔ í da nŋa si
gbɛɛgbɛɛkui jĩ̃i.
25 Zakai idũ laja ŋɔi Pɔlu do Silasi à waa ce kutɔɔ
nɔ à kɔ̃ iri à waa saabuò Ilaaɔ̃. Nɔ inɛi piisɔ̃ɔ ŋa iyi à
wa bɛu à waa de si ŋa itĩ.
26 Ŋɔi gbakã ilɛ í yaya do gbugbã hee icui ile
piisɔ̃ɔu í yaya. Ŋɔi gambo ŋau fei à cĩ nɔ sesee ŋa
iyi à dĩò inɛi piisɔ̃ɔ ŋau fei à fũ à cuku.
27 Ŋɔi gbakã woo degbeu í jĩ̃ í ba gambo ŋau fei
wa cĩ ŋɔi í tamaa bɛi inɛi piisɔ̃ɔ ŋau à sai. Ŋɔi í nya
taakuba wa bi ku kpa araɛ.
28 Amma Pɔlu í la hee lele í ni, maà cea araɛ laalɔ
kãma. Awa fei à wa ihɛ̃.
29 Ŋɔi woo degbeu í dɛ fitila í sɛi í lɔ hee ilaawa bii
Pɔlu do Silasi à wau nɔ í gulɛ nŋa do kuyaya.
30 Ŋɔi í fitaò ŋa wa waduude í ni, i suuru ŋa, mii
an ce n baò faaba.
31 Ŋɔi à sɔ̃ɔ à ni, dasi Jesu Lafɛ̃ɛ naanɛ aa ba faaba,
awɔ do inɛi kpasɛ̃ɛ ŋa fei.
32 Ŋɔi à waazoaa idei Lafɛ̃ɛ Jesu, nŋu do inɛi
kpasɛ̃ɛ ŋau fei.
33 Ŋɔi idũu bɛ woo degbeu í gbã ŋa í koo í wiɛ
kumɛɛ nŋa ŋau. Nɔ nŋu do inɛɛ ŋa fei à ce inyi ku
dasi gbakã.
34 Ŋɔi í gbã Pɔlu do Silasi í bɔò ŋa lele bii ileɛ í wa
nɔ í na ŋa ijɛ à jɛ. Nŋu do inɛɛ ŋa fei, inɔ nŋa í dɔ̃ do
bɛi à dasi Ilaaɔ̃ naanɛ.

35 Iyi iju í má ŋɔi inɛ ngboi Romu ŋa à bɛ polisi ŋa
a koo a sɔ̃ woo degbeu ku jɔ̀ inɛ ŋau.
36 Ŋɔi woo degbeu í sɔ̃ Pɔlu ideu í ni, inɛ ngbo ŋa
à ni n jɔ̀ ŋɛ. Na nŋu, i fita i nɛ nŋɛ sɛ̃ɛ.
37 Amma Pɔlu í sɔ̃ polisi ŋau í ni, aawo. À cã wa si
bantuma hai a kù ce nwa kiiti, awa mɔ iyi à jɛ inɛi
Romu ŋa nɔ à cĩmbo wa si ile piisɔ̃ɔ. Nɔ nsɛi à bi a
nya wa do asii? Kù jɛ bɛɛbɛi à ya ce. Í gbe aŋa taka
nŋai a naa a nya wa.
38 Ŋɔi polisi ŋau à koo à sɔ̃ inɛ ngboi Romu ŋau.
Iyi à gbɔ Pɔlu do Silasi inɛi Romu ŋai ŋɔi zigi nŋa í
da ntɔ ntɔ.
39 Ŋɔi à koo à tɔɔ ŋa suuru nɔ à nya ŋa hai ile
piisɔ̃ɔu à bɛi à tɔɔ ŋa a fita hai inɔ iluu.
40 Iyi Pɔlu do Silasi à fita hai ile piisɔ̃ɔu ŋɔi à bɔ
kpasɛ̃i Lidi. Iyi à koo à yɛ kpaasi woo dasi naanɛ ŋau
à mu nŋa gbugbã, à bɛi à nɛ.

17

Pɔlu do Silasi à bɔ Tɛsalonika

1 Ŋɔi Pɔlu do Silasi à waa nɛ nɔ à lɔ ilu minji gɔ ŋa
iyi à ya kpe Anfipolisi do Apoloni nɔ à to Tɛsalonika
bii Zuifu ŋa à nɛ ile bii à ya ce kutɔtɔɔ.
2 Ŋɔi Pɔlu í bɔ ileu bɛ si bɛi í nɛ dɔɔnɛɛ. Nɔ aŋaò ŋa
à wũa tiai idei Ilaaã ajɔi kusĩmi mɛɛta à mɔɔ.
3 Wa sɔ̃ ŋa iyi kù nɛ bɛi á ce iyi inɛ iyi Ilaaã í cicau
kù yɛ ijuukpã. Á kú nɔ ku jĩ hai si balɛ má. Ŋɔi í sɔ̃
ŋa í ni, Jesuu iyi ǹ wa n sisi nŋɛ ideɛu ihɛ̃ nŋui í jɛ
inɛ iyi Ilaaã í cicau bɛ.
4 Inɛ ŋa iyi à de itĩ siɛu inɛ gɔ ŋa à dasi ideu naanɛ,
nɔ à baa anu akã ku ce, nŋu do Silasi. Bɛɛbɛi hai jɛ

Zuifu nkpɔ mɔ do inaabo ilu iri ŋau ilu iri ŋau à ce, aŋa iyi à mà bɛɛrɛi Ilaaɔ̃.
5 Amma Zuifu ŋau à dedeò igu ku ja nɔ à tɔtɔɔ inɛ
nfe ŋa bɛrɛtɛkɛ à jɔ̀ hoya hoya í dede nɔ aŋa fei à sɛi
à bɔ Pɔlu do Silasi ku dɛdɛ kpasɛ̃i Zasɔ̃ɔ ku ba a fitaò
ŋa wa si wajui zamaau.
6 Iyi à dɛdɛ ŋa a kù yɛ ŋa, nɔ à mu Zasɔ̃ɔ do kpaasi
woo dasi Jesu naanɛ gɔ ŋa à fa ŋa à bɔò ŋa bi inɛ
ngboi ilu ŋa. Nɔ à wasi ku la à waa ni, inɛ ŋa iyi à
waa sinda andunya feiu à to wa ihɛ̃,
7 nɔ wee Zasɔ̃ɔ í jɔ̀ à sɔ kpasɛ̃ɛ. Aŋa fei à waa bɛjɛ
woodai ilaalu nlai Romu à waa ni ilaalu gɔ í wɛɛ má
iyi à ya kpe Jesu.
8 Ŋɔi ideu í dede idɔi zamaau do inɛ ngboi ilu ŋau.
9 Ŋɔi à ni Zasɔ̃ɔ do kpaasiɛ ŋau a sã fia si bɛi wooda
í jilɛ a bɛi a jɔ̀ ŋa a nɛ. Iyi à sã fiau nɔ à jɔ̀ ŋa.

Pɔlu do Silasi à bɔ Beree

10 Iyi idũ í dũ gbakã ŋɔi kpaasi woo dasi naanɛ
ŋau à jɔ̀ Pɔlu do Silasi à nɛ Beree. Iyi à to bɛ ŋɔi à
bɔ ile bii Zuifu ŋau à ya ce kutɔtɔɔu.
11 Amma inɛ ŋa iyi à wa bɛ ŋau à lasabu si ideu do
laakai í re Zuifu ŋa iyi à wa Tɛsalonika. À gba idei
Ilaaɔ̃ do inɔ didɔ̃. Ajɔ fei à ya maa cio kukɔui ku ba
a mà bii í jɛ mii iyi Pɔlu í ya maa sɔ̃ ŋau ntɔi.
12 Nɔ Zuifu nkpɔ í dasi Jesu naanɛ do inaabo
Gɛrɛki gɔ ŋa iyi à jɛ ilu iriu do inɛmɔkɔ nkpɔ.
13 Amma Zuifu ŋa iyi à wa Tɛsalonika à gbɔ iyi
Pɔlu wa waazo idei Ilaaɔ̃ Beree ŋɔi à koo à dede idɔi
inɛ ŋa à fɔ́ inɔ nŋa.
14 Bɛ gbakã ŋɔi kpaasi woo dasi naanɛ ŋau à bɔò
Pɔlu ikpa tenku ku ba ku nɛ hai bɛ, amma Silasi do
Timɔtee à gbe Beree bɛ.

15 Inɛ ŋa iyi à koo à leekɨ̀a Pəluu à bəòɛi hee Atɛni.
Ŋəi Pəlu í samba ŋa anu í ni a sõ Silasi do Timətee
a hãmɛɛ nŋu wa ńya ńya. Nə inɛ ŋau à sinda à nɛ
Beree má.

Pəlu í wa Atɛni

16 Waati iyi Pəlu wa degbe ŋa Atɛni laakaɛ ci ya sũ
domi iwɛ̃ í kpə si iluu.
17 Na nŋu, Zuifu ŋa do Gɛrɛki ŋa iyi à ya maa
jirima Ilaaõ, í ya ba ŋa faaji ku ce ile bii Zuifu ŋa à
ya ce kutətəəu. Nə ajə fei, inɛ ŋa iyi í ko si bantumai
iluu aŋaò ŋa mə à ya maa ce kakəə má.
18 Si bɛi í ya maa ba ŋa kakəə ku ce ŋəi woo mà gə
ŋa iyi à jɛ inɛi Epikuri * do Sitosi † ŋa à bə bi tɛɛ à
waa baa kakəə ku ce. Inɛ gə ŋa à ni, woo ce ide nkpə
yoomai ihɛ̃. Nə inɛ gə ŋa mə, iyi à gbə wa fə idei ikui
Jesu do kujɨ̀ɛ má à ni, mà iwɛ̃ mmu gə ŋai wa fãa ya.
19 Ŋəi à bəòɛ iri kuta gə iyi à ya kpe Arepagu, tengi
bii inɛ ngboi ilu ŋau à ya ce kutətəə nŋa nə à ni, à bi
ka gbə ide titõ iyi ì waa dabiiò,
20 domi ì waa sisi nwa ide titõ nə à bi ka mà yaaseɛ.
21 Wee inɛi Atɛni ŋa fei do inɛ njoo ŋa iyi à na à
buba ilu bɛ à ya so waati nŋa fei a maa fə walakə a
gbəò baaui mii titõ.
22 Ŋəi Pəlu í dede í leekɨ̀ Arepagu bɛ í sõ ŋa í ni, iŋɛ
inɛi Atɛni ŋa, ǹ yɛ iyi idei iwɛ̃ ŋai wa mu ŋɛ ntə ntə.
23 Waati iyi ǹ wa n dabii si inə ilu nŋɛ ǹ yɛ mii
nkpə iyi ì waa təə ŋa. Ǹ yɛ bi kuwee gə à kə si à ni,
tengi ihɛ̃i à ya təə inɛ iyi a kù mà. Nsɛi inɛ iyi iŋɛ ì
waa təə iyi i kù mà ŋau bɛ, ideɛi ǹ wa n sisi nŋɛ.

---

* **17:18** inɛi Epikuri ŋa aŋa à ya ni, inə didõi í re mii fei si kuwɛɛi amanɛ. † **17:18** inɛi Sitosi ŋa aŋa à ya ni, inɛ ku jɛsi mii iyi á naa siɛ fei.

24 Ilaaɔ̃, nŋu iyi í taka andunyau do mii iyi í wa si
fei, nŋu iyi í jɛ Lafɛ̃ɛi lele do ilɛ, kaa buba si ile iyi
amanɛ ŋa à ma do awɔ nŋa.
25 Awɔi amanɛ kaa yɔkɔ ku muaa nkãma, domi
kù nɛ bukaatai ngɔgɔ. Nŋu takaɛi wa mua amanɛ ŋa
kumi do kuwɛɛ do mii fei.
26 Hai si inɛ akã iyi í tako í takaui dimi iyi wa tɛ si
andunyau ihɛ̃ fei í fita. Hai takoi í jilɛ waati nŋa do
tengi bii aa maa wa.
27 Ilaaɔ̃ í ce bɛɛbɛi ku ba a ce kookaai a maa dɛdɛɛ
do kubabii nɔ si kudɛdɛu aa yɔɔ. Amma ntɔ ntɔ Ilaaɔ̃
kù ɟìò kãma nwa gɔ,
28 domi na iriɛi à nɛ kuwɛɛ, nɔ nŋui í jɔ̀ ara nwa
wa nɛ. Woo kɔ tia nŋɛ gɔ ŋa à ni, awa mɔ amaɛ ŋai.
29 Debɛi, si na iyi í jɔ̀ à jɛ amai Ilaaɔ̃ ŋa, kù sɪ̀a ka
maa ce lasabu ka ni Ilaaɔ̃ í yɛ bɛi iwɛ̃ iyi amanɛ í
lasabu í coo ku sɪ̀a do wura wala do isɔ fũfũ wala
do kuta.
30 Ilaaɔ̃ í temuaò amanɛ ŋa wo si kumà hai mà
nŋa, amma nsɛi wa sɔ̃ inɛ ŋa tengi bii à wa fei a naa
a kpaasi idɔ nŋa.
31 Nɔ í jilɛ ajɔ si bii inɛ iyi í cicau á kiitiò inɛi
andunya ŋa fei nɔ kiitiɛu dee deei á jɛ. Nɔ í jũu tã
hai si balɛ ku ba ku nyisi inɛ fei iyi inɛ bɛ á na ku
cei.
32 Iyi à gbɔ Pɔlu wa fɔ idei kuɟii iku ŋa hai si balɛ
ŋɔi inɛ gɔ ŋa à waa yaakoɛ. Inɛ gɔ ŋa mɔ à ni, à bi
faajii ideu bɛ má ajɔ gɔ.
33 Ŋɔi Pɔlu í nɛ í jɔ̀ ŋa.
34 Do nŋu fei, inɛmɔkɔ gɔ ŋa à bɔ bi tɛɛ à dasi Jesu
naanɛ. Si inɔ nŋai Deni woo ce kiitii Arepagu gɔ í
wa. Abo gɔ mɔ iyi à ya kpe Damarisi í dasi naanɛ do
inɛ gɔ ŋa má.

18

Pəlu í bə Kərɛnti

1 Si anyii nŋu, Pəlu í nɛ hai Atɛni bɛ í bə Kərɛnti.
2 Ŋəi í ko Zuifu gə bɛ iyi à ya kpe Akilasi, iyi à
buu ilɛi Pəntu. Kù kpɛ titã iyi í naa hai ilɛi Itali, nŋu
do aboɛ Pirisila, domi Kolodu ilaalu nlai Romu í na
wooda í ni Zuifu fei ku fita hai Romu. Ŋəi Pəlu í bə
ku cə ŋa.
3 Nə í buba aŋaò ŋa à ce icɛ ajə domi í ya ce ilei acə
bɛi aŋa mə à ya ce.
4 Ajəi kusĩmi fei í ya bə waazo ku ce ile bii Zuifu
ŋa à ya ce kutətəə. Nə í ya maa mu nŋa ide aŋa do
Gɛrɛki ŋau ku ba a dasi Jesu naanɛ.

5 Waati iyi Silasi do Timətee à to wa hai ilɛi
Masedəni, Pəlu í ya maa ce icɛi waazoi waati kãma
fei ku maa sõ Zuifu ŋau iyi ntə ntə Jesui í jɛ inɛ iyi
Ilaaõ í cicau.
6 Amma à jãa nə à waa buu, ŋəi í gbugbã si ŋa
irurui ibəɛ nə í sõ ŋa í ni, bii ì na ì ce nfe ŋa, í jɛ idei
iri nŋɛ. Kù jɛ baam má. Hai nnyi an jò ŋɛ n koo n
cea hai jɛ Zuifu ŋa waazo.
7 Ŋəi í nɛ hai bɛ í bə kpasẽi Titee Zusitu, inɛ iyi í ya
maa jirima Ilaaõu. Ileɛ wee kəkəi ile bii Zuifu ŋa à
ya ce kutətəui í wa.
8 Ŋəi Kirisipu inɛ ngboi igbɛu í dasi Lafẽɛ Jesu
naanɛ, nŋu do inɛi kpasẽɛ ŋa fei. Inɛi Kərɛnti nkpə í
gbə waazoi Pəlu nə aŋa mə à dasi naanɛ, nə à dasi ŋa
inyi.

9 Ŋəi Aõ Lafẽɛ í sõ Pəlu si kuyɛ idũ í ni, maà ce njo.
Hanya i sõ ŋa, maà coko,

10 domi ṅ wɛɛ do awɔ. Inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku lesiɛ awɔ
hee ku ceɛ laalɔ. Sõ ŋa ideu domi inɛ nkpɔi í wa si
iluu ihẽ iyi á jɛ titom.
11 Pɔlu í buba ilu bɛ adõ akã do bubu nɔ wa kɔ ŋa
si idei Ilaaõ.
12 Waati iyi Galiõɔ wa jɛ ilaalu si ilɛi Gɛrɛsi, ŋɔi
Zuifu ŋau à ce anu akã à tɔtɔɔ à gbã Pɔlu à bɔòɛ bi
ku ce kiiti.
13 À ni, mɔkɔu ihẽ njɛi wa lɛlɛ inɛ ŋa ku ba a tɔɔ
Ilaaõ si bɛi wooda nwa kù bi.
14 Iyi Pɔlu wa bi ku fɔ ide, ŋɔi Galiõɔ í sõ ŋa í ni, bii
í jɛ idei kurara walakɔ laalɔ gɔi í ce an nyi wa n naa
n gbɔ ide nŋɛ.
15 Amma bii í jɛ idei kakɔɔ ŋai do idei irii inɛ ŋa
do woodai iŋɛ taka nŋɛi, iŋɛi aa wũa ndu ŋɛ. N kaa
n jɛ woo kiitii ide dimi bɛɛbɛ.
16 Ŋɔi í lele ŋa hai bi ku ce kiitiu.
17 Nɔ inɛ ŋau fei à mu Sɔsitɛni inɛ ngboi igbɛi
Zuifu ŋau à lɔsi ku cãa tengii andɛi ile bi ku ce kiitiu.
Amma baai Galiõɔ kù wa si ideu.

Pɔlu í nyi ikpa Antiɔsi

18 Pɔlu í kpɛ Kɔrɛnti má. Si anyiɛ nɔ í tɔɔ kpaasi
woo dasi naanɛ ŋau sukudõ nɔ í koo í wa iriɛ
Sankeree ku ba ku nyisi iyi í tako í cea Ilaaõ kuwã
do kugbasi wo. Nɔ í lɔ akɔi inyi do Pirisila do Akilasi
ajɔ à nɛ ikpa ilɛi Siri.
19-21 Iyi à to Efɛɛzu ŋɔi Pɔlu í lɔ ile bii à ya ce
kutɔtɔɔ nɔ í ba Zuifu ŋau faaji ku ce. Ŋɔi à tɔɔɛ ku
ce ajɔ minji bi tu ŋa, amma kù waa jɛ. Iyi wa nɛ ŋɔi
í sõ ŋa í ni, bii Ilaaõ í bi an nyi wa má. Nɔ í jò Pirisila
do Akilasi bɛ í koo í lɔ akɔi inyi í nɛ hai Efɛɛzu.
22 Iyi í to Sezaree, ŋɔi í kita í bɔ Zeruzalɛmu í koo
í ce inɛi igbɛi Jesu ŋa fɔɔ. Si anyiɛ nɔ í bɔ Antiɔsi.

23 Iyi í ce ajɔ minji bɛ ŋɔi í nyi í dasi kpãa má í koo
wa dabii si ilɛi Galati do Firizi wa mua inɛ ŋa iyi à
waa too kpãai Jesu fei gbugbã.

Apolo í bɔ Efɛɛzu do Kɔrɛnti

24 Zuifu gɔ iyi à ya kpe Apolo iyi à bi Alesandiri í
bɔ Efɛɛzu. Ilu bisii nɔ í mà tiai idei Ilaaɔ̃ sãa sãa.
25 Wee í mà kpãai idei Lafɛ̃ɛ nɔ í ya ce waazoɛ do
himma nɔ í sisi idei Jesu dee dee. Amma inyi ku
dasii Zãa nŋu akãi í mà.
26 Wa ce nŋa waazo do naanɛ ile bii Zuifu ŋa à ya
ce kutɔtɔɔu. Ŋɔi Pirisila do Akilasi à gbɔ waaziɛ nɔ à
kpoo ide nŋa à koo à teese à sisiaa yaasei idei Ilaaɔ̃
dee dee.
27 Si anyiɛ, Apolo í dasi idɔ nŋu ku bɔ ilɛi Gɛrɛsi.
Nɔ kpaasi woo dasi naanɛ ŋau à muaa gbugbã ku ba
ku koo nɔ à cea inɛ ŋa iyi à waa too kpãai Jesu iyi à
wa ilɛi Gɛrɛsiu tia ku ba bii í to bɛ a coo cenkã. Waati
iyi í to bɛ í sobi woo dasi Jesu naanɛ ŋau jiida jiida
na didɔ̃i Ilaaɔ̃.
28 Nɔ í kãmia Zuifu ŋau do wɔɔkɔ si bantuma ku
ba a mà iyi aŋa à wa si kurarai nɔ í nyisi ŋa hai si tiai
idei Ilaaɔ̃ iyi Jesui í jɛ inɛ iyi Ilaaɔ̃ í cicau dim dim.

19

Pɔlu í bɔ Efɛɛzu

1 Waati iyi Apolo í wa Kɔrɛnti Pɔlu í too kpãa iyi
wa bɔ ikpa iri kuta ŋau nɔ í to Efɛɛzu. Ŋɔi í ba inɛ gɔ
ŋa iyi à waa too kpãai Jesu bɛ.
2 Ŋɔi í bee ŋa í ni, i kù ba Hundei Ilaaɔ̃ titã hai
waati iyi ì dasi naanɛ ŋa? Ŋɔi à jɛaa à ni, aawo. A
kù gbɔ mà Hundei Ilaaɔ̃ í wɛɛ mɔm.
3 Ŋɔi Pɔlu í bee ŋa má í ni, debɛi, inyi ku dasi
yoomai à ce nŋɛ. Ŋɔi à jɛaa à ni, inyi ku dasii Zãai.

4 Ɲɔi Pɔlu í sɔ̃ ŋa í ni, inɛ ŋa iyi à kpaasi idɔ, aŋai
Zãa í dasi inyi. Nɔ í sɔ̃ inɛ ŋa í ni a dasi Jesu naanɛ,
nŋu iyi á na ku naa si anyii nŋu.
5 Iyi à gbɔ idei Pɔluu ŋɔi à ce inyi ku dasi do irii
Lafɛ̃ɛ Jesu.
6 Ɲɔi Pɔlu í le nŋa awɔ si iri nɔ Hundei Ilaaɔ̃ í naa
si ŋa ŋɔi à waa fɔ ide do fee mmu ŋa nɔ à ce walii.
7 Inɛ ŋau à to zakai aŋa maateeji.

8 Si anyii nŋu, Pɔlu í bɔ ile bii Zuifu ŋa à ya ce
kutɔtɔɔu wa waazo idei bommai Ilaaɔ̃ do naanɛ nɔ
í ce bɛɛbɛ zakai cukpa mɛɛta, nɔ aŋaò ŋa à wasi ku
busi njɛ nɔ í wasi ku lɛlɛ ŋa ku ba a dasi naanɛ.
9 Amma inɛ gɔ ŋa à lele idɔ nŋa à kɔ ku dasi naanɛ,
nɔ à nyi à waa fɔ ide laalɔ má si kpãai idei Lafɛ̃ɛ si
wajui zamaau. Na ŋɔi í jɔ̀ Pɔlu í tɛkɛɛ hai bi tu ŋa,
nŋu do inɛ ŋa iyi à waa too kpãai Jesuu. Í ya maa kɔ
ŋa si cio ajɔ fei si ile cioi Tianusi.
10 Bɛɛbɛi à ce adɔ̃ minji hee inɛ ŋa iyi à wa ilɛi Azii
fei, hai Zuifu ŋa do hai jɛ Zuifu ŋa, à gbɔò idei Lafɛ̃ɛ
Jesu.

Idei ama inɛmɔkɔi Seva ŋa

11 Ilaaɔ̃ í mua Pɔlu gbugbã ku ceò maamaake nla
ŋa.
12 Na ŋɔi í jɔ̀ jaaɛ iyi í lu araɛ fei, bii à so à lea bɔ̃ɔ
ŋau si ara à ya ba irii. Inɛ ŋa mɔ iyi à nɛ inɛi inɔɔko
ŋa, bii à lu ŋaò, inɛi inɔɔko ŋau à ya fitai.
13-14 Zuifu gɔ ŋa à ya maa dabii bii fei a maa nya
inɛi inɔɔkoi inɛ ŋa. Si inɔ nŋa gɔgɔ nŋa ŋa à dasi idɔ
a kpe irii Lafɛ̃ɛ Jesu a nyaò inɛi inɔɔkoi inɛ gɔ. Zuifu
inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ̃ gɔ iyi à ya kpe Seva, ama
inɛmɔkɔ mɛɛjeɛ ŋai à waa bi a ce bɛɛbɛ. Ajɔ nŋu gɔ à

sɔ̃ inɛi inɔɔkoi inɛ gɔ ŋa à ni, do irii Jesu iyi Pɔlu wa
waazou, fita.
15 Amma inɛi inɔɔkoi inɛɛu í ni, ṅ mà Jesu nɔ ṅ mà
Pɔlu, amma yooi iŋɛ mɔ ì jɛ.
16 Ŋɔi mɔkɔ iyi í nɛ inɛi inɔɔkou í fo í bata ŋa nɔ í
kãmia ŋa í cã ŋa í mɛɛ ŋa ntɔ ntɔ hee aŋa fei à sa hai
kpasɛ̃ɛ basĩ.
17 Ŋɔi inɛi Efɛɛzu ŋa hai Zuifu do Gɛrɛki ŋa fei à
gbɔ ideu, nɔ njo í mu ŋa, nɔ irii Lafɛ̃ɛ Jesu í nɛ bɛɛrɛ
ntɔ ntɔ.
18 Ŋɔi woo dasi Jesu naanɛ nkpɔ í naa í tuuba si
bantuma. À fɔ mii iyi aŋa à ya ce wo.
19 Inɛ ŋa iyi à ya tako a maa ce dobu dobu wo aŋa
nkpɔ nkpɔi à naaò tia nŋa ŋa iyi à ya maa ceò dobu
dobuu wa à naa à joo si wajui zamaa. Inɛ gɔ í ce
dooai fiai tia ŋau, nɔ à ba wee jiaɛ í to zakai kpɛkɛlɛ
dubu ciitaa *.
20 Bɛɛbɛi gbugbãi Aõ Lafɛ̃ɛ í jɔ̀ idei Jesu wa fangaa
bii fei do gbugbã.

Ijai Efɛɛzu

21 Iyi nŋu ŋau í ce í tã, ŋɔi Pɔlu í dasi idɔ nŋu
ku too do ilɛi Masedɔni do si ilɛi Gɛrɛsi nŋu ku bɔ
Zeruzalɛmu. Í ni bii nŋu í to bɛ, tilasii nŋu ku bɔ
Romu mɔ.
22 Ŋɔi í bɛ Timɔtee do Erasitu, aŋa iyi à waa sobiɛ
si icɛu, ikpa Masedɔni, amma nŋu takaɛ í kpɛ keeke
má ilɛi Azii bɛ.
23 Waati bɛɛbɛ wahala nla gɔ í dede Efɛɛzu bɛ na
kpãai idei Jesu.

---

* **19:19** kpɛkɛlɛ dubu ciita fiai tia ŋau iyi à fãa à yɔkɔ ku to fia iyi aa sãa woo ce icɛ zakai adõ cijeò fɛɛwa si waati nŋa.

24 Gbɛdɛ woo cã isɔ fũfũ gɔ í wa bɛ à ya kpoo
Demɛtiusi. Í ya ce mii gɔ ŋa iyi à jɔ ilei iwɛ̃ nŋa
Aritemi. † Nɔ woo ce icɛ dimi bɛɛbɛ ŋa fei à ya ba
si amanii jiida.
25 Ŋɔi í tɔtɔɔ woo ce icɛɛ ŋa do gbɛdɛ mmuɛ gɔ ŋa
má í ni, i kù mà ŋa iyi si icɛu ihɛ̃i à waa ba si amani?
26 Iŋɛ taka nŋɛ ì waa yɔɔ ŋa, ì nɔ ì waa gbɔ ŋa mii
iyi Pɔlu wa ce. Wa ni kù jɛ iwɛ̃ ŋa iyi amanɛ ŋa à ce
do awɔ nŋai aa tɔɔ. Nɔ í yɔkɔ í kãmia inɛ nkpɔ nkpɔ,
kù nɔ kù jɛ baa Efɛɛzu ihɛ̃ nŋu akã, do si ilu nkpɔi
ilɛi Azii feii.
27 Á na ku jɔ̀ icɛ nwa ku ba iri sãmi. Si anyiɛ á nyi
ku jɔ̀ a kaa saalu baa ilei iwɛ̃ nwa Aritemi, nɔ bɛɛrɛ
nlaɛ á na ku tã, iwɛ̃ iyi inɛi Azii ŋa do inɛi andunya
fei wa tɔɔ.
28 Iyi à gbɔ ideu ŋɔi idɔ nŋa í kɔ̃, nɔ à wasi ku dɔ̃
anu hee lele à waa ni, Aritemi nwa í la.
29 Ŋɔi hoya hoya í dede si iluu fei nɔ do anu akã
inɛ ŋa à fo à bata Gayusi do Aritaaki à mu ŋa à bɔò
ŋa bii à ya cɛiu. Inɛ ŋau inɛi Masedɔni ŋai, aŋai à
waa si Pɔlu si isɛɛnɛu. Nɔ inɛ nkpɔ í sɛi í bɔ bɛ.
30 Pɔlu wa bi ku bɔ bi zamaau amma kpaasi woo
too kpãai Jesu ŋau à kɔ.
31 Nɔ hee do akawei ilɛ bɛ ŋa gɔgɔ ŋa iyi à jɛ kpaasiɛ
ŋau aŋa mɔ à bɛ ama wa à ni a koo a tɔɔɛ suuru ku
maà naa ile bɛ.
32 Ile bɛi aŋa fei à waa dɔ̃ anu à wasi ku fɔ ide nŋa
ikã ikã. Inɛ nkpɔ nŋa kù mà na mii í ce à tɔtɔɔ bɛ
mɔm.
33 Ŋɔi Zuifu gɔ ŋa à sisia Alesandu yaasei ideu nɔ
à tale siɛ wajui zamaau. Ŋɔi Alesandu í ni a coko do
awɔ nɔ wa bi ku sɔ̃ ŋa ideu do yaaseɛ.

---

† **19:24** iwɛ̃ nŋa Aritemi iwɛ̃u ihɛ̃ inaaboi.

34 Amma waati iyi à mà iyi nŋu mɔ Zuifui, aŋa
fei à wasi ku dõ anu hee zakai isɔ minji à waa ni,
Aritemi nwa í la.
35 Si anyiɛ ŋɔi woo kɔ tiai ilu nŋau í jɔ̀ à coko nɔ
í ni, iŋɛ inɛi Efɛɛzu ŋa, yooi kù mà iyi ilu nwai ilei
Aritemi ilu bɛɛrɛu í wa, awai à nɔ à waa ceaa icɛ. Nɔ
ì mà ŋa hai lelei mii iyi í jɔɔu í cuku wa.
36 Inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku jã ideu. Na nŋu, i mu ara nŋɛ
ŋa i maà ce ngɔgɔ do saasa.
37 Inɛ ŋa iyi ì naaò wa nsɛi ŋau ihẽ ŋa a kù ce ilei
mii ndii ilei iwẽ nwa ŋa a kù nɔ a kù fɔ laalɔɛ.
38 Na nŋu, bii Demɛtiusi do gbɛdɛ ŋa iyi à wa bi tɛɛ
ŋau à nɛ ide gɔ do inɛ gɔi à jilɛ ajɔ ŋa iyi à ya ce kiiti
do woo ce kiiti ŋa, i jɔ̀ ŋa a ce ide nŋa bɛ.
39 Nɔ bii ì nɛ ide gɔ si antaɛ má ŋa, aa yɔkɔ i wũaɛ
bi inɛ ngboi woo ce kiiti ŋa.
40 Aa yɔkɔ a yɛ taale nwa a ni awai à dede ija si
idei nnyiu ihẽ domi kù nɛ yaase. Bɛi à bee wa yaasei
ideu a kaa ka ba iyi aa ka fɔ mɔm.
41 Iyi í fɔ bɛɛbɛ í tã ŋɔi í jɔ̀ zamaau í fangaa.

20

Pɔlu í bɔ Masedɔni do Gɛrɛsi

1 Iyi hoya hoyau í leekĩ ŋɔi Pɔlu í tɔtɔɔ inɛ ŋa iyi à
waa too kpãai Jesu ŋau í mu nŋa gbugbã nɔ í tɔɔ ŋa
sukudõ í bɛi í nɛ ilɛi Masedɔni.
2 Í dabii si ilɛu fei í mua inɛ ŋa iyi à waa too kpãai
Jesu ŋa gbugbã ntɔ ntɔ, í bɛi í to ilɛi Gɛrɛsi
3 í ce bɛ cukpa mɛɛta. Waati iyi wa bi akɔi inyi ku
lɔ ku bɔ ilɛi Siri ŋɔi í gbɔ iyi Zuifu ŋa à waa dɛ nŋu ku
kpa. Na nŋu, í dasi idɔ nŋu ku too do ikpa Masedɔni
má.

4 Inɛ ŋa iyi à suu si isɛɛnɛɛu wee, Sopatɛɛ amai
Pirusi inɛi Beree, do Aritaaki do Sikundusi inɛi
Tɛsalonika ŋa, do Gayusi inɛi Dɛɛbu, do Timɔtee do
Tisiki do Torofimu, inɛi ilɛi Azii ŋa.
5 Aŋai à cua à koo à degbe wa Torasi.
6 Iyi awa taka nwa à jɛ jingaui Pɛ̃ɛ hai nɛ lefeeu à
tã à koo à lɔ akɔi inyi Filipi bɛ. Nɔ si isɛɛnɛ nwau si
ajɔ miusia à koo à ba ŋa Torasi nɔ à ce ajɔ mɛɛje bɛ.

Pɔlu í ce waazo Torasi

7 Ŋɔi ajɔ sintei azuma alɛu awa à tɔtɔɔ à waa jɛ ijɛi
Lafɛ̃ɛ, ŋɔi Pɔlu í wasi ku cea inɛ ŋau waazo. Bii iju í
mái Pɔlu á nɛ. Ŋɔi í jɔ̀ waazoɛu í sɔ hee í to idũ laja.
8 Wee fitila í kpɔ lelei ile kukpɛkɛ bii à tɔtɔɔu.
9 Ŋɔi awaasũ gɔ wa buba si fɛrɛnti bɛ à ya kpoo
Etiki. Si bɛi waazoi Pɔlu í sɔ ŋɔi í siiko hee í na í sĩ
njoo nɔ í cuku wa ilɛ hai lelei ile kukpɛkɛ mɛɛtasiau.
Iyi à koo à dedeɛ à ba wee í ku.
10 Ŋɔi Pɔlu í kita wa nɔ í bate í soo í ni, i maà ce
njo ŋa, hundeɛ í wɛɛ.
11 Iyi Pɔlu í gũ lelei ileu má í so pɛ̃ɛ í bububuɛ nɔ
aŋaò ŋa à jɛ, nɔ í lɔsi ku waazo má hee iju í máu í bɛi
í nɛ.
12 Amma à bɔòɛ Etiki iyi í nya í cuku wau kpasɛ̃
baani nɔ inɔi aŋa fei í dõ jiida jiida.

Hai Torasi Pɔlu í bɔ Miletu

13 Awa à koo à lɔ akɔi inyi à cua à bɔ Asosi. Tengi
bɛi Pɔlu á na ku ba wa nɔ ka soo. Bɛɛbɛi í bi si na iyi
í jɔ̀ wa bi ku koo do isɛ.
14 Iyi í naa í ba wa Asosi, hai bɛi í lɔ akɔi inyi awaò
ŋa à bɔ Mitilɛni.

15 Ŋɔi à nɛ hai bɛ nɔ iju kumáɛ à to gungum gɔ iyi
à ya kpe Kio. Iju kumá mmuɛ nɔ à to gungum mmu
gɔ iyi à ya kpe Samɔsi, ŋɔi ajɔ mɛɛtasiaɛ à to Miletu.
16 Wee Pɔlu í dasi idɔ nŋu ku maà leekɨ Efɛɛzu ku
ba waati ku maà lɔ nŋu si ilɛi Azii. Wa ce kookaai fei
ku ba nŋu ku to Zeruzalɛmu na jingaui Pantikotu.

Pɔlu wa tɔɔ inɛ ngboi Efɛzu ŋau sukudɔ̃

17 Ŋɔi hai Miletu Pɔlu í bɛ ama Efɛɛzu í ni a kpe
inɛ ngboi igbɛi inɛi Jesu ŋau wa a naa a ba nŋu bɛ.
18 Iyi inɛ ŋau à to wa bi tɛɛ ŋɔi í sɔ̃ ŋa í ni, iŋɛ taka
nŋɛ ì mà ŋa bɛi ɩ̀ jɛ kuwɛɛm waati iyi ɩ̀ wa si anini
nŋɛ hai ajɔ sinte iyi ɩ̀ naa si ilɛi Azii.
19 Ɩ̀ ce icɛi Lafɛ̃ɛ Jesu do ara ku kaye do cikãaju
ajɔ, ɩ̀ nɔ ɩ̀ yɛ wahala si na iyi í jɔ̀ Zuifu ŋau à leekɨ si
aŋa a kpam.
20 Iŋɛ taka nŋɛ ì mà mii ŋa iyi á ce nŋɛ aranfãani,
n kù singa nŋɛ kãmaɛ. Amma ɩ̀ sɔ̃ ŋɛ ntɔ fei nɔ ɩ̀ kɔ
ŋɛ si cio si bantuma do si kpasɛ̃ nŋɛ ŋa.
21 Ɩ̀ sɔ̃ Zuifu ŋa do hai jɛ Zuifu ŋa a naa a kpaasi
idɔ nŋa a sinda si Ilaaɔ̃ a dasi Lafɛ̃ɛ nwa Jesu naanɛ.
22 Nɔ wee bɛbɛi má, Hundei Ilaaɔ̃ wa tilasiim n bɔ
Zeruzalɛmu, nɔ n kù mà mii iyi á koo bam bɛ.
23 Amu de ɩ̀ mà si ilu fei Hundei Ilaaɔ̃ wa sɔ̃m iyi
piisɔ̃ɔ ku ce do ijuukpã wa degbem.
24 Amma kuwɛɛm kù jɛ ngɔgɔ bi tom, n kù nɔ n kù
wa saaluɛ, amu de n ba n tambɔ icɛm iyi Jesu Lafɛ̃ɛ
í dasim n ce. Icɛu nŋui í jɛ n sisi laabaau jiidai didɔ̃
iyi Ilaaɔ̃ í ce nwa.
25 Iŋɛ iyi ɩ̀ dabii ɩ̀ wa n waazo idei bommai Ilaaɔ̃
si aninii nŋɛu fei, nsɛi ɩ̀ mà iyi i kaa yɛm má ŋa.
26 Na ŋɔi í ce ɩ̀ wa n sɔ̃ ŋɛ si bantuma hai nnyi, bii
inɛ gɔ nŋɛ í na í ce nfe kù jɛ idei irim,

27 domi ǹ sisi nŋɛ ide iyi Ilaaɔ̃ í jilɛ fei n kù singa
nŋɛ gəgəɛ.
28 I mu ara nŋɛ ku sĩa, nɔ i ya maa degbe inɛ ŋa iyi
Hundei Ilaaɔ̃ í da nŋɛ si awɔ fei, aŋa iyi à jɛ igbɛi inɛi
Lafɛ̃ɛ Jesu ŋa iyi nŋu takaɛ í ya do njɛɛ.
29 Ǹ mà do anyim amanɛ ŋa aa naa si anini nŋɛ bɛi
iŋai sako í ya naa si angudã ŋa, a kaa nɔ a jɔ̀ ŋɛ.
30 Nɔ baa hai si inɔ nŋɛ inɛ gɔ ŋa aa kpaasi ntɔu ku
ba ku jɛ ibo nɔ aa wa inyii itĩi woo dasi Jesu naanɛ
ŋau a jɛò mɔcɔ nŋa.
31 Na nŋu, i wɔ njoo ŋa. I ye gigi ŋa bɛi amu takam
ǹ ce adɔ̃ mɛɛta bi tu ŋɛ Efɛɛzu bɛ wo nɔ ǹ kɔ ŋɛ akã
akã alɛò daakɔ do cikãaju ŋa.

32 Nsɛi ǹ so ŋɛ ǹ wa n daa Ilaaɔ̃ si awɔ nɔ ǹ wa n da
nŋɛ idei didɔ̃ɛ si awɔ. Nŋui á yɔkɔ ku mu nŋɛ gbugbã
nɔ ku mu nŋɛ tubu iyi í jilɛa inɛ ŋa iyi í cica a jɛ tɛɛ
fei.
33 Waati iyi ǹ wa bi tu ŋɛ, iŋɛ taka nŋɛ ì mà ŋa iyi
n kù nɛ kɔdɛɛi isɔ fũfũi inɛ gɔ hee má jɛ wura wala
ibɔɛ.
34 Ì nɔ ì mà ŋa iyi ǹ ya n ce icɛi do awɔm n bɛi n ba
bukaatai mii ŋa iyi ǹ bi fei, amu do inɛ ŋa iyi à waa
toom.
35 N nyisi ŋɛ si mii fei iyi á sĩa i ce icɛ bɛɛbɛ ŋa i ya
sobiò hai nɛ gbugbã ŋa nɔ i ye gigii idei Jesu Lafɛ̃ɛ
iyi í ni, woo ce amua í nɛ inɔ didɔ̃ í re inɛ iyi wa gba
amuau.

36 Iyi Pɔlu í fɔ bɛɛbɛ í tã ŋɔi í gulɛ aŋaò ŋa fei nɔ à
ce kutɔɔ.
37 Ŋɔi aŋa fei à kpata nɔ à yáa à tɔɔɛ sukudɔ̃ do kubi
38 à bɛi à suu hee bi akɔi inyiu. Aŋa fei à wɛɛò inɔ
ku fɔi si na iyi í jɔ̀ í ni a kaa na a yɛ nŋu má.

21

Pɔlu í bɔ Zeruzalɛmu

1 Iyi à tɔɔ ŋa sukudɔ̃ ŋɔi awaò Pɔlu à koo à lɔ akɔi
inyi à nɛ suusuu à bɔ gungum gɔ iyi à ya kpe Kosi,
iju kumaɛ nɔ à to gungum mmu gɔ iyi à ya kpe Rodu.
Hai bɛ má nɔ à bɔ Patara.
2 Bɛi à ba akɔi inyi iyi wa bɔ ikpa ilɛi Fenisi nɔ à lɔ
à nɛ.
3 Ŋɔi à yɛ gungum gɔ iyi à ya kpe Sipu, à daleɛ do
ikpa awɔ canga nɔ à bɔ ikpa ilɛi Siri. Ŋɔi à to Tii bii
akɔi inyiu á kita asoɛ.
4 Ilu bɛi à yɛ inɛ gɔ ŋa iyi à waa too kpãai Jesu nɔ
à ce ajɔ mɛɛje bi tu ŋa bɛ. Ŋɔi Hundei Ilaaɔ̃ í jɔ̀ à sɔ̃
Pɔlu à ni ku maà bɔ Zeruzalɛmu.
5 Amma iyi ajɔi kunɛ nwa í to à nyi bi akɔu má.
Aŋa fei do abo nŋa ŋa do ama nŋa ŋa à naa à leeḱ
nwa hai iluu. Awa fei à gulɛ itḭi tenkuu nɔ à ce kutɔɔ.
6 Iyi à tɔɔ njɛ sukudɔ̃ à tã awa à lɔ akɔi inyiu à nɛ,
ŋɔi aŋa mɔ à nɛ à nyi kpasɛ̃ nŋa ŋa.
7 Hai Tii à dasi kpãa má nɔ à to Tolemasi. Bɛi à kita
hai si akɔi inyiu nɔ à koo à ce kpaasi woo dasi Jesu
naanɛ ŋa fɔɔ nɔ à sũ bɛ idũ akã.
8 Iju kumáɛ nɔ à nɛ à bɔ Sezaree. Nɔ à koo à sɔ
kpasɛ̃i Filipu woo waazou, nŋu iyi wa jɛ inɛ akãi
amanɛ mɛɛje ŋa iyi à cica wo si ilui Zeruzalɛmuu.
9 Mɔkɔu í nɛ mudɛ̃ɛ mɛɛ gɔ ŋa iyi a kù mà mɔkɔ,
walii ŋai.
10 Iyi à ce ajɔ minji bɛ walii gɔ iyi à ya kpe Agabusi
í naa bɛ hai ilɛi Zudee.
11 Í naa bi tu wa nɔ í so santiikii Pɔlu í d̈iò isɛɛ ŋa
do awɔɛ ŋa nɔ í ni, ide iyi Hundei Ilaaɔ̃ wa fɔ wee.
Inɛ iyi í nɛ santiikiu ihɛ̃ bɛ ihɛ̃i Zuifu ŋa iyi à wa
Zeruzalɛmu aa dũu nɔ a daa dimi mmu ŋa si awɔ.

12 Iyi aWa do inɛi Sezaree ŋa iyi à Wa bɛ à gbɔ ideu,
ŋɔi à Wasi ku tɔɔ Pɔlu ku maà bɔ Zeruzalɛmu má.
13 Amma í ni, na mii í ce ì Waa kpata bɛɛbɛ ŋa ì Waa
ganji wɔɔkɔm ŋa. Ǹ tã sɔɔlu n ku na irii icɛi Lafɛ̃ɛ
Jesu Zeruzalɛmu bɛ, kù jɛ ku dĩ nŋu akã.
14 Iyi à yɛ kù gbɔ ide nWa, à coko nɔ à ni, Aõ Lafɛ̃ɛ
ku ce idɔɔbiɛ.

15 Si anyii nŋu nɔ à dede à ce sɔɔlu à Waa bɔ
Zeruzalɛmu.
16 Ŋɔi si inɔi inɛ ŋa iyi à Waa too kpãai Jesu ŋau,
inɛ gɔ ŋa à dede hai Sezaree bɛ à si Wa, nɔ à bɔò Wa
hee kpasɛ̃i Nasõɔ inɛi Sipu bii aa ka sɔu. Mɔkɔu í dasi
Jesu naanɛ í kpɛ.

Pɔlu í bɔ Zaaki ku cɔ

17 Iyi à to Zeruzalɛmu bɛ ŋɔi kpaasi woo dasi Jesu
naanɛ ŋa à gba Wa do inɔ didõ.
18 Iju kumáɛ ŋɔi aWaò Pɔlu ŋa à bɔ bi Zaaki nɔ inɛ
ngboi igbɛi Jesu ŋau fei à tɔtɔɔ bɛ.
19 Ŋɔi Pɔlu í ce ŋa fɔɔ nɔ í sisi nŋa mii ŋa iyi Ilaaõ í
ce akã akã si gãmɛi hai jɛ Zuifu ŋa na icɛ iyi nŋu í ce.
20 Iyi à gbɔ ideɛ ŋɔi à saabu Ilaaõ. Ŋɔi à sõ Pɔlu à
ni, kpaasi nWa, ì gbɔɔ? Zuifu nkpɔ nkpɔi í dasi Jesu
naanɛ nɔ aŋa fei à Waa too woodai Moizi do himma.
21 Amma inɛ ŋa à máɛ ide à ni ì Waa sõ Zuifu ŋa
iyi à Wa bi dimi mmu ŋa a jɔ̀ woodai Moiziu do
dedembai bala nWa ŋa, nɔ a maà ya dasi ama nŋa
ŋa bango.
22 Debɛi, bɛirei aa ka ce. Kù nɛ sika kãma inɛ ŋa
aa mà iyi ì to Wa ilu ihɛ̃.

23 Na nŋu, ce iyi aa ka sɔ̃ɛ. Amanɛ mɛɛ gɔ ŋa à wa
ihɛ̃ iyi à cea Ilaaɔ̃ kuwã *.
24 Kooò ŋa nɔ iŋɛ fei i ce buki iyi á jɔ̀ ì má ŋa, nɔ i
sã fiai iri ku wa nŋa. Nŋui á jɔ̀ inɛ fei ku mà mii iyi
à gbɔ na iriɛu kù jɛ ntɔ, amma aa yɛ iyi awɔ takaɛ ì
waa too woodai Moizi.
25 Amma iyi í jɛ ti dimi mmu woo dasi Jesu naanɛ
ŋa, awa à kɔ tia à samba nŋa si na iyi í jɔ̀ à yɔɔ iyi í sĩa
ka jilɛ nŋa wooda ka ni a maà ya jɛ ijɛi kuwee nɔ a
maà ya ŋɔ kpaai iŋa nɔ a maà ya ŋɔ iŋa jifa nɔ a maà
ya tɔtɔɔ sɛ̃ɛ hai ce abɔdɔ̃.
26 Iju kumáɛ nɔ Pɔlu í kooò inɛ ŋau nɔ à ce buki
iyi á jɔ̀ a má. Si anyiɛ Pɔlu í lɔ bantumai kpasɛ̃i Ilaaɔ̃
í koo í sɔ̃ woo weei Ilaaɔ̃ ŋau ajɔ iyi bukii aŋa á kɔ̃,
ajɔ nŋu bɛi a cea aŋa kuwee akã akã.

À mu Pɔlu kpasɛ̃i Ilaaɔ̃

27 Iyi ajɔ mɛɛjeu wa tã ŋɔi Zuifu ŋa iyi à naa hai ilɛi
Azii à yɛ Pɔlu kpasɛ̃i Ilaaɔ̃ bɛ. Ŋɔi à dede idɔi zamaau
fei nɔ à muu.
28 À dɔ̃ anu à waa ni, iŋɛ inɛi Izirɛli ŋa, i faaba.
Mɔkɔu ihɛ̃ í ya maa bɔ bii fei ku maa kɔ inɛ fei si cio
ku maa fɔò taalei inɛi Izirɛli ŋa do woodai Moizi do
kpasɛ̃i Ilaaɔ̃u ihɛ̃. Wee í naaò dimi mmu gɔ ŋa wa si
kpasɛ̃u ihɛ̃ má, nɔ í dasi ile kumáu riisi.
29 À fɔ bɛɛbɛi si na iyi í jɔ̀ à tako à yɛ Torofimu inɛi
Efɛɛzuu, nŋu do Pɔlu si iluu, nɔ à tamaa bɛi Pɔlu í
naaɛ wa kpasɛ̃i Ilaaɔ̃ bɛi.
30 Nɔ inɛ ŋa à cã bii bii si iluu fei. Ŋɔi inɛ ŋa à sɛi
à wasi ku naa hai bii fei, nɔ à mu Pɔlu à faa à fitaɛ

---

* **21:23** à cea Ilaaɔ̃ kuwã Si waati nŋa, bii inɛ í cea Ilaaɔ̃ kuwã, kù nɛ kpãai ku wa iriɛ. Amma bii kuwãu í kɔ̃, waati nŋu á wa iriɛi, nɔ ku ce kuwee ŋa.

wa hai bantumai kpasɛ̃u. Bɛ gbakã à ĉimbo gambo ŋau.
31 Waati iyi à waa bi a kpaa ŋɔi inɛ ngboi igũi
Romu í gbɔ iyi hoya hoya í dede si ilui Zeruzalɛmu
fei.
32 Ŋɔi gbakã í so sooge gɔ ŋa do inɛ ngboi sooge gɔ
ŋa má nɔ í sɛi í bɔò ŋa bi zamaau. Iyi zamaau í yɛ
nŋu do sooge ŋau, ŋɔi à jɔ̀ Pɔlu ku cã.
33 Ŋɔi inɛ ngboi igũu í bɔ bi Pɔlu í muu nɔ í ni a
dũu do sesee minji. Nɔ í bee ŋa í ni, yooi. Mii í ce.
34 Amma si zamaau inɛ gɔ ŋa à waa la do ide akã,
inɛ gɔ ŋa mɔ do ide mmu hee í jɔ̀ inɛ ngboi igũu kù
yɔkɔ ku mà ntɔi ideu na wakatau. Na ŋɔi í ce í ni a
bɔò Pɔlu bii kuwai sooge ŋa.
35 Iyi à toò Pɔlu hai bii à ya gũ a lɔò inɔ ileu, ŋɔi
sooge ŋau à soo lele na kugaabui zamaau,
36 domi inɛ ŋau fei à waa too ŋa à waa laò à waa
ni, i kpaa.

Pɔlu wa kɔò araɛ

37 Si bɛi à waa bi a lɔò Pɔlu inɔ ileu, ŋɔi í bee inɛ
ngboi igũu í ni, aa yɔɔdaam n fɔ ide gɔ? Amma inɛ
ngbou í beeɛ í ni, asee ì waa gbɔ Gɛrɛki mɔm?
38 Debɛi, i kù jɛ inɛi Ezibiti iyi si ajɔ gbeejiu ihɛ̃ í bi
ku kɛkɛ ilaaluu nɔ í tɔtɔɔ woo kpa inɛ ŋa aŋa dubu
mɛɛ í bɔò ŋa si gbabuau?
39 Ŋɔi Pɔlu í jɛaa í ni, amuu Zuifui. Amuu amaalui
si ilu gɔ iyi í nya iri. À bim ni Tarusi si ilɛi Silisi. Ǹ
wa n tɔɔɛi, jɔ̀ n ba inɛ ŋau ide ku fɔ.
40 Nɔ inɛ ngboi igũu í muaa kpãa. Ŋɔi Pɔlu wa
leekĩ bi ku gũ ku lɔò inɔ ileu í ni zamaau ku coko
do awɔ. Ŋɔi aŋa fei à coko cau. Nɔ Pɔlu wa sõ ŋa ide
do feei Ebɛɛ.

22

1 Í ni, iŋɛ kpaasim ŋa do baam ŋa, i gbɔ iyi ǹ nɛ ku
sɔ̃ ŋɛ n kɔò aram.
2 Iyi à gbɔ wa ba aŋa ide ku fɔ do feei Ebɛɛ ŋɔi à
mu ara nŋa sɛ̃ɛ í re baa bɛi à tako à mu ara nŋa wo.
Ŋɔi Pɔlu í sɔ̃ ŋa í ni,
3 amuu Zuifui, à bim nii Tarusi si ilɛi Silisi, amma
Zeruzalɛmu ihɛ̃i à bíím. Gamaliɛlii í kɔm si cio, nŋui
í kɔm si woodai bala nwa ŋa sãa sãa, nɔ ǹ nɛ himma
si icɛi Ilaaɔ̃ si bɛi iŋɛ fei ì wɛɛò nnyi ŋa.
4 Ǹ kpã woo too kpãai Jesu ŋa iju jiida jiida hee ǹ
kpa gɔgɔ ŋa. Ǹ mu inɛmɔkɔ ŋa do inaabo ŋa ǹ dǐ ŋa
ǹ dasi ŋa piisɔ̃ɔ.
5 Woo wee nlai Ilaaɔ̃u do igbɛi inɛ ngbo ŋau fei aa
yɔkɔ a jɛ sɛɛdam. Hai si awɔ nŋai ǹ gba tia iyi à kɔa
Zuifu kpaasi ŋa iyi à wa Damasi. Nɔ ǹ bɔ bɛ ku ba n
mu woo dasi Jesu naanɛ ŋa iyi à wa bɛu n dǐ ŋa nɔ n
naaò ŋa wa Zeruzalɛmu n jɔ̀ a kpã ŋa iju.

Pɔlu wa sɔ̃ ŋa bɛi nŋu í kpaasi idɔ
(Cɔ IWB 9:1-19; 26:12-18)

6 Ŋɔi Pɔlu í sɔ̃ ŋa má í ni, si bɛi ǹ wa n koo ǹ maai
Damasi zakai dasãu, si kpãau gbakã ŋɔi inya kumá
nla gɔ í naa sim hai lele í biim piu.
7 Ŋɔi ǹ cuku ilɛ nɔ ǹ gbɔ ide ku fɔ gɔ wa kpem wa
ni, Sɔlu, Sɔlu, na mii í ce ì waa kpãm iju.
8 Ŋɔi ǹ bee ǹ ni, awɔi yoo Lafɛ̃ɛ. Ŋɔi í ni, amui Jesu
inɛi Nazarɛti, amu iyi ì ya maa kpã ijuu.
9 Inɛ ŋa iyi à waa toom ŋau à yɛ inya kumáu amma
a kù gbɔ imui inɛ iyi wa bam ide ku fɔu.
10 Nɔ ǹ beeɛ ǹ ni, Lafɛ̃ɛ, bɛirei an ce. Ŋɔi í ni, dede
i bɔ Damasi. Bɛi aa sɔ̃ɛ mii iyi Ilaaɔ̃ í bi i ce fei.

11 Kulai inya kumáu í jɔ̀ ǹ fɛɛju. Na nŋu, kpaasim
ŋa à mu awɔm nii à toò Damasi.
12 Wee mɔkɔ gɔ í wa bɛ à ya kpoo Ananiasi, í mà
bɛɛrɛi Ilaaɔ̃ nɔ wa too woodai Moizi. Zuifu ŋa iyi à
wa ilu bɛ fei à waa jɛ sɛɛda jiidaɛ.
13 Ŋɔi í naa bi tom nɔ í ni, Sɔlu kpaasim, yɛ ilu.
Tengi bɛ gbakã ijum í cĩ nɔ ǹ yɔɔ.
14 Nɔ í ni má, Ilaaɔ̃ Lafɛ̃ɛi bala nwa ŋai í cicaɛ ku ba
i mà idɔɔbiɛ nɔ i yɛ Jesu Inɛ Dee deeu, nɔ i gbɔ idei
gɛlɛɛ.
15 Awɔi aa jɛ sɛɛdaɛ i sɔ̃ inɛ fei mii iyi ì yɛ do iyi ì
gbɔ.
16 Nsɛi, maà jɔ̀ ku kpɛ má. Dede i kpe irii Aɔ̃ Lafɛ̃ɛ,
i jɔ̀ a dasiɛò inyi ku ba i wɛ i má hai si dulum dɛɛ ŋa.

Pɔlu wa sisi bɛi Lafɛ̃ɛ í bɛ nŋu bi dimi mmu ŋa

17 Pɔlu í ni má, iyi ǹ nyi Zeruzalɛmu ŋɔi ajɔ nŋu
gɔ ǹ wa n ce kutɔɔ kpasɛ̃i Ilaaɔ̃ nɔ ǹ ce kuyɛ.
18 Si kuyɛm nɔu ǹ yɛ Lafɛ̃ɛ Jesu nɔ í sɔ̃m í ni n ce
ńya n fita hai Zeruzalɛmu domi inɛ ŋau a kaa gba
ide iyi ǹ wa n sisi na irii nŋuu.
19 Nɔ ǹ ni, Lafɛ̃ɛ, ngu ŋa à mà sãa sãa iyi ǹ ya n bɔ
ile bii à ya ce kutɔtɔɔ ŋa n mu inɛ ŋa iyi à dasiɛ naanɛ
n cã ŋa nɔ n dasi ŋa piisɔ̃ɔ.
20 Nɔ à mà si ajɔ iyi à kpa Etiɛni woo jɛ sɛɛdaɛ, amu
takam ǹ wa bɛ ǹ jɛsi a kpaa. Amui ǹ cɔa inɛ ŋa iyi à
kpaa ŋau jĩnɛ nŋa mɔm.
21 Amma í sɔ̃m í ni n koo, domi hee jĩijĩ bi dimi
mmu ŋai nŋu á bɛm.

Pɔlu do inɛ ngboi igũi Romu

22 Inɛ ŋau à waa desi idei Pɔlu itĩ hee í fɔ ide ŋau
bɛ. Amma waati iyi à gbɔ í ni Ilaaɔ̃ í bɛ nŋu bi dimi

mmu ŋa, ŋɔi aŋa fei à lɔsi ku dɔ̃ anu à waa ni, i kpaa.
Dimii lafɛ̃ɛ kù sɪ̀a ku maa wɛɛ.
23 Idɔɔkɔ̃ nŋa í jɔ̀ à waa dɔ̃ anu nɔ à bɔ ibɔ nŋa ŋa à
nyɔɔ, nɔ à waa dede iruru lele.
24 Ŋɔi inɛ ngboi igũi Romuu í ni a bɔò Pɔlu inɔ ile
nɔ a tɛaa kpɔtɔɔ ku ba ku fɔ ntɔ. Í ni bɛɛbɛi si na iyi í
jɔ̀ wa bi ku mà na mii í jɔ̀ zamaau wa dɔ̃ siɛ anu.
25 Iyi à dɪ̀ Pɔlu à waa bi a cãa ŋɔi í bee inɛ ngboi
sooge ŋa iyi í wa bɛu í ni, ì nɛ kpãa i cã inɛi Romu
titã i bɛi i ceaa kiiti?
26 Iyi inɛ ngboi sooge ŋau í gbɔ ideu í koo í sɔ̃ inɛ
ngboi igũu í ni, bɛirei aa ce. Mɔkɔu inɛi Romui.
27 Ŋɔi inɛ ngboi igũu í naa bi Pɔlu í beeɛ í ni, awɔu
inɛi Romui? Nɔ Pɔlu í ni, oo.
28 Ŋɔi inɛ ngboi igũu í ni, amu ɲ̀ sã fiai jiida jiida ɲ̀
bɛi ɲ̀ jɛò inɛi Romu. Ŋɔi Pɔlu í jɛaa í ni, amu, bɛɛbɛi
à bím.
29 Ŋɔi gbakã inɛ ŋa iyi à waa bi a cãau à jɔ̀ɔ, domi
njo í mu baa inɛ ngboi igũu takaɛ do iyi í gbɔ Pɔlu
takaɛ inɛi Romui nɔ wee nŋu í jɔ̀ à dũu do sesee wo.

À bɔò Pɔlu bi igbɛi woo kiiti ŋa

30 Inɛ ngboi igũu í bi nŋu ku mà kam kam mii iyi
í jɔ̀ Zuifu ŋau à waa yɛ taalei Pɔlu. Na ŋɔi í jɔ̀ iju
kumáɛ í jɔ̀ à fũu, nɔ í ni inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ̃ ŋa
do igbɛi woo kiiti ŋau fei a tɔtɔɔ wa. Nɔ í bɔò Pɔlu
waju nŋa.

23

1 Pɔlu í kãsi inɛ ŋa iyi à tɔtɔɔu iju nɔ í ni, iŋɛ
kpaasim ŋa, idɔm kaa yɛ taalem domi ɲ̀ ce kuwɛɛm
nii dee dee si wajui Ilaaɔ̃ hee do nnyi fei.

2 Ŋɔi Ananiasi woo wee nlau, í sɔ̃ inɛ ŋa iyi à waa
leekĩ bi Pɔluu í ni a cãa si gɛlɛɛ.
3 Nɔ Pɔlu í buu í ni, Ilaaɔ̃i á cãɛ, awɔ idĩ fũfũ *! Ì
buba ì waa kiitiim si woodai Moizi, nɔ ì kua wooda
má ì ni a cãm.
4 Ŋɔi inɛ ŋa iyi à waa leekĩ kɔkɔɛu à ni, woo wee
nlai Ilaaɔ̃i ì yɔkɔ ì waa bu bɛɛbɛ?
5 Ŋɔi Pɔlu í ni, kpaasim ŋa, n kù mà mà woo wee
nlai. Ǹ mà iyi kukɔi idei Ilaaɔ̃ í ni, i maà ya fɔ taalei
ilu iri nŋɛ ŋa.
6 Pɔlu í mà si igbɛu inɛ gɔ ŋa Sadusi ŋai, inɛ gɔ ŋa
mɔ Farisi ŋai. Ŋɔi í fɔ ide hee lele si igbɛu í ni, iŋɛ
kpaasim ŋa, amuu Farisii, inɛ iyi Farisi ŋa à bí. Ì
waa kiitiim ŋai si na iyi í jɔ̀ ǹ dasi naanɛ iyi iku ŋa
aa na a jĩ hai si balɛ.
7 Iyi í fɔ bɛɛbɛ gbakã, ŋɔi Farisi ŋau do Sadusi ŋau
à waa ce kakɔɔ nɔ igbɛu í kpɛ̃ minji.
8 Sadusi ŋa à ya ni iku ŋa a kaa jĩ hai si balɛ,
amaleka do hunde mmu gɔ ŋa mɔ a kù wɛɛ, amma
Farisi ŋa à jɛsi iyi mii ŋau bɛ fei í wɛɛ.
9 Nɔ wakata í dede si anini nŋa à waa jã do gbugbã,
nɔ Farisi woo kɔ inɛ ŋa si wooda gɔ ŋa à ni, a kù
yɛ taalei mɔkɔu. Yooi í mà mà amaleka gɔi walakɔ
hunde mmu gɔi í sɔ̃ɔ ide.
10 Ŋɔi kakɔɔu í la ntɔ ntɔ hee njo í mu inɛ ngboi
igũu jiida a maà na a ga arai Pɔlu. Nɔ í ni sooge ŋau
a koo a gbã Pɔlu wa a nyiòɛ inɔ ileu.
11 Idũ ajɔ nŋu Aɔ̃ Lafɛ̃ɛ í naa í sɔ̃ Pɔlu í ni, maà
mɔngɔ munya. Si bɛi ì jɛɛm sɛɛda Zeruzalɛmu ihɛ̃,

---

* **23:3** awɔ idĩ fũfũ bi Zuifu ŋa arabui. Bi tu ŋa inɔ ilei à ya si inɛ ŋa nɔ à ya teese anyii ileui jiida. Amma inɔ ileu takaɛ konkombii í ya maa nu. Bii à nia inɛ idĩ fũfũ í yɛ bɛi ilu muafitii à waa kpoo.

bɛɛbɛ mɔi aa jɛɛm sɛɛda Romu má.

À waa dɛ Pɔlu ku kpa

12 Iju kumáɛ daadaakɔ ŋɔi Zuifu ŋau à ce anu akã
nɔ à ceekpe à ni aŋa a kaa jɛ hee má jɛ a mɔ bii kù jɛ
à kpa Pɔlu sisi.
13 Aŋa iyi à ce anu akãu à re baa aŋa ciiji.
14 Ŋɔi à koo à ba inɛ ngbo ŋa do inɛ ngboi woo
weei Ilaaɔ̃ ŋau à sɔ̃ ŋa à ni, à ceekpe iyi a kaa ka tiɛ
ngɔgɔ bii kù jɛ à ba à kpa Pɔlu sisi.
15 Na nŋu, à bi iŋɛ do igbɛi woo kiiti ŋau i koo i sɔ̃
inɛ ngboi igũu ku naaò Pɔlu wa bi tu ŋɛ, nɔ ku jɔ bɛi
ì waa bi i teese i cɔ yaasei ideɛu má ŋa. Awa aa ka ce
sɔɔlu ka kpaa hee ku maa to wa bɛ.
16 Amma ama inɛmɔkɔi weĉii Pɔlu í gbɔ à waa fɔ
idei zambau. Ŋɔi í koo í lɔ idei sooge ŋau nɔ í sɔ̃ Pɔlu
ideu.
17 Ŋɔi Pɔlu í kpe inɛ akãi inɛ ngboi sooge ŋau í sɔ̃ɔ
í ni, bɔò ama awaasũ ihẽ bi inɛ ngboi igũu domi í nɛ
ide gɔ iyi á sɔ̃ɔ.
18 Ŋɔi inɛ ngboi sooge ŋau í bɔò awaasũu bi inɛ
ngboi igũu, nɔ í sɔ̃ɔ í ni, Pɔlu inɛi piisɔ̃ɔu í kpem nɔ í
tɔɔm n naaò awaasũu ihẽ wa bi titɛɛ, domi wa bi ku
sɔ̃ɛ ide gɔ.
19 Ŋɔi inɛ ngboi igũu í mu awɔi awaasũu í bɔòɛ
kɔkɔlɛ í beeɛ í ni, ide mii ì waa bi i sɔ̃m.
20 Ŋɔi í ni, Zuifu ŋa à ce anu akã à tɔɔɛ ala i bɔò Pɔlu
bi igbɛi woo kiiti ŋau, nɔ ku jɔ bɛi à waa bi a teese a
cɔ yaasei ideɛ má.
21 Amma maà ti i gbɔ ide nŋau, domi à re baa aŋa
ciiji inɛ ŋa iyi à waa siaa kpãa ku ba a muu. Nɔ aŋa
fei à ceekpe à ni aŋa a kaa jɛ a kaa mɔ bii kù jɛ à kpaa.

Baa nsɛi à tã sɔɔlu a coo. Awɔ akãi à waa degbe i jɔ̀ ku naa wa.
22 Ŋɔi inɛ ngboi igũu í ni, maà sõ inɛ gɔ i ni ì sisiim
ideu ihẽ má. Nɔ í jɔ̀ awaasũu í nɛ.

À bɔò Pɔlu bi Felisi ilu ilɛ

23 Ŋɔi inɛ ngboi igũu í kpe inɛ ngboi sooge minji
gɔ ŋa í sõ ŋa í ni, i tɔtɔɔ sooge cĩɔ minji a bɔ Sezaree
do masa kitaò fɛɛwa do ilu kakaa ŋa aŋa cĩɔ minji i
ce sɔɔlu i dasi kpãa isɔ mɛɛsãi alɛ ŋa.
24 Nɔ i dĩa acĩ ŋa gaayi nɔ i so Pɔlu i kooòɛ bi Felisi
ilu ilɛu baani.
25 Iyi í fɔ bɛɛbɛ í tã ŋɔi í kɔ tia má í ni,
26 amu Kolodu Lisiasi, ǹ wa n ceɛ fɔɔ, awɔ Felisi
ilu ilɛ ilu bɛɛrɛ nla nlau.
27 Mɔkɔu ihẽ wee ǹ jɔ̀ à naaòɛ wa bi tɛɛ. Zuifu ŋa
à muui à waa bi a kpaa. Iyi ǹ mà iyi inɛi Romui ŋɔi
ǹ koo do soogem ŋa nɔ ǹ gbaa.
28 Ǹ bi n mà na mii í ce à waa yɛ taaleɛ. Na nŋu, ǹ
bɔòɛ si wajui igbɛi woo kiiti nŋa.
29 Hai bɛi ǹ yɔɔ iyi à waa yɛ taaleɛi na wooda nŋa
amma kù ce ngɔgɔ iyi í to a dasiɛ piisõɔ mɔm hee ma
jɛ a kpaa.
30 Si anyiɛ ǹ gbɔ iyi Zuifu ŋau à ce anu akã ku ba
aŋa a kpaa, ŋɔi gbakã ǹ jɔ̀ à naaòɛ wa bi tɛɛ. Nɔ ǹ sõ
inɛ ŋa iyi à waa yɛ taaleɛ a naa a fɔ ide nŋa si wajuɛ.
31 Iyi í kɔ tiau í tã nɔ í soo í na sooge ŋau. Ŋɔi sooge
ŋau à ce bɛi í sõ ŋau fei, à so Pɔlu idũu à bɔòɛ hee
Antipatisi.
32 Iju kumaɛ ŋɔi sooge ŋau à nyi bi ileu nɔ masa
ŋau à waa bɔò Pɔlu bi Felisi ilu ilɛu.
33 Iyi à to Sezaree gbakã ŋɔi à naa tiau nɔ à nyisiɛ
Pɔlu.

34 Iyi í cio tiau í tã ŋɔi í bee Pɔlu hai bii í naa. Ŋɔi
Pɔlu í ní hai ilɛi Silisii.
35 Nɔ Felisi í ni, awɔi aa sisiim ideɛ bii woo yɛ
taaleɛ ŋau à to wa. Nɔ í ni a dasi Pɔlu kpasɛ̃i amanlu
Herodu.

24

Zuifu ŋa à má Pɔlu ide

1 Iyi í ce ajɔ miu ŋɔi Ananiasi woo wee nlai Ilaaɔ̃u í
bɔ Sezaree nŋu do inɛ ngbo gɔ ŋa do woo mà wooda
gɔ iyi à ya kpe Tɛɛtulu. Ŋɔi à bɔ bi Felisi ilu ilɛu à koo
à waa fɔ taalei Pɔlu.
2 Ŋɔi à kpe Pɔlu wa nɔ Tɛɛtulu í lɔsi ide ku fɔ wa
yɛò taaleɛ wa ni, awɔ Felisi ilu bɛɛrɛ nla, à nɛ laakai
ku sũ ntɔ ntɔ do baakaɛ. Ilu ku yɛ jiidaɛ í jɔ̀ ì kpaasi
mii nkpɔ na aranfãanii ilɛ nwa.
3 À jɛsi mii iyi ì waa ce fei bii fei si waati kãma fei
do saabu jiida.
4 A kù bi ka kpa waatiɛ amma à waa tɔɔɛ i cɔ wa do
iju jiida nɔ i gbɔ ide keeke iyi à nɛu ihɛ̃.
5 À yɛ iyi mɔkɔu ihɛ̃ ilu naanaui, nɔ í nɛ kòsi si
aninii Zuifu ŋa si andunyau ihɛ̃ fei. Nŋui í jɛ inɛ
ngboi kpãai Aɔ̃ ku tɔɔ gɔ iyi à ya kpe inɛi Nazarɛti
ŋa.
6 Í dɛ kpãa mɔm ku riisiò kpasɛ̃i Ilaaɔ̃u. Nŋui í jɔ̀ à
muu. [À bi ka kiitiɛ do wooda nwa.
7 Amma Lisiasi inɛ ngboi igũu í naa í gbaa hai si
awɔ nwa do gbugbã.
8 Nɔ í ni woo yɛ taaleɛ ŋau a naa bi tɛɛ.] Awɔ takaɛ
beeɛ ide, aa yɔkɔ i gbɔ ntɔi ideu si bii í jɔ̀ à waa yɛ
taaleɛu.
9 Iyi Tɛɛtulu í fɔ bɛɛbɛ í tã nɔ Zuifu ŋa iyi à wa bɛu
fei à ni ideu ntɔi.

Pɔlu í kɔò araɛ si wajui Felisi

10 Ŋɔi Felisi ilu ilɛu í tosi Pɔlu awɔ í ni ku fɔ ideɛ.
Ŋɔi Pɔlu í ni, ǹ mà iyi awɔi ì jɛ woo ce kiitii ilɛu ihɛ̃
hai ku kpɛ. Na nŋu, an kɔò aram do laakai ku sũ.
11 Bii ì bee aa sɔ̃ɛ iyi kù re ajɔ maateeji wa iyi ǹ bɔ
Zeruzalɛmu Ilaaɔ̃ ku gulɛa.
12 Inɛ kãma kù yɛm bii ǹ wa n ce kakɔɔ do inɛ gɔ
titã hee má jɛ n kòsi ŋa ija si kpasɛ̃i Ilaaɔ̃ walakɔ ile
bii à ya ce kutɔtɔɔ nŋa ŋa walakɔ si inɔ ilu nŋa.
13 Ide iyi à waa mám nɔu bɛ nsɛi, nkãma kù wɛɛ
iyi wa nyisi iyi ntɔi.
14 Amma ide akãi an jɛsi si wajuɛ, ǹ wa n tɔɔ Ilaaɔ̃
Lafɛ̃ɛi bala nwa ŋa do kpãa iyi inɛ ihɛ̃ ŋa à waa ni
iboi. Do nŋu fei, ǹ wa n jirima woodai Moizi ŋau
do tiai walii ŋau fei.
15 Ǹ dasi naanɛ iyi Ilaaɔ̃ á jĩ amanɛ jiida ŋa do
amanɛ laalɔ ŋa hai si balɛ, bɛi aŋa mɔ à dasi naanɛ.
16 Nŋui í jɔ̀ amu mɔ ǹ wa n hanya ajɔ fei ku ba idɔm
ku maà yɛ taalem si wajui Ilaaɔ̃ do si wajui inɛ ŋa.
17 Adɔ̃ nkpɔ nkpɔi í lɔ n kù bɔ Zeruzalɛmu. Si ajɔ
gbeejiu ihɛ̃i ǹ koo bɛ ǹ bɔ ku sobi inɛi ilɛm ŋa do fia
nɔ n cea Ilaaɔ̃ amua.
18 Si nŋui à bam kpasɛ̃i Ilaaɔ̃ bɛ ǹ wa n ce bukii ara
ku mám. Zamaa kãma kù wa bɛ, ija ku kòsi mɔ kù
wa bɛ.
19 Amma Zuifui ilɛi Azii gɔ ŋa à wa bɛ. Á sĩa aŋa
taka nŋa a naa a jɛ sɛɛda si wajuɛ bii í jɛ à yɛ sim taale
gɔ.
20 Walakɔ jɔ̀ inɛ ŋau ihɛ̃ a fɔ taale iyi à yɛ sim si
waati iyi à leekĩim si wajui igbɛi woo kiiti ŋau.
21 A kù yɛ taalem si nkãma bii kù jɛ si ide akãu ihɛ̃
iyi ǹ fɔ hee lele ǹ ni iku ŋa aa na a jĩ hai si balɛ. Na
ŋɔi í jɔ̀ à waa kiitim si wajuɛ nnyi má.

22 Wee Felisi í mà yaasei kpãai woo dasi Jesu
naanɛ ŋa sãa sãa, ŋɔi í sõ Zuifu ŋau í ni, i jɔ̀ Lisiasi
inɛ ngboi igũu ku to wa, ajɔ nŋui an wũa ide nŋɛu.
23 Nɔ í sõ inɛ ngboi sooge ŋau í ni ku mu Pɔlu titã,
amma ku jɔ̀ ku nɛ araɛ keeke nɔ kú ya jɔ̀ kpaasiɛ ŋa
a ya naa a cɔɔ nɔ a máa gbɔaa.

Pɔlu í wa wajui Felisi do Dusila

24 Iyi waati í lɔ keeke ŋɔi Felisi í naaò abo Zuifuɛ
gɔ wa, à ya kpoo Dusila. Ŋɔi í ni a koo a kpe Pɔlu wa.
Iyi í to wa nɔ à waa desiɛ itĩ si bɛi wa fɔ idei naanɛ
ku dasi si Jesu Kirisi.
25 Amma si bɛi Pɔlu wa sisi nŋa idei dee dee ku jɛ
do gaya do kiiti iyi wa naa, zigii Felisi í da nɔ í ni, aa
yɔkɔ i nɛ titã. Bii ǹ ba faya an kpeɛ má.
26 Wee wa bi Pɔlu ku mua nŋu fiai. Ŋɔi í ce í ya
maa kpoo kpaa kpaa aŋaò a maa fɔ ide.
27 Iyi í ce bɛi adõ minji ŋɔi Pɔsiu Fesitu í na í sãsi
agbɛi Felisi. Wee Felisi í jɔ̀ Pɔlu ile piisõɔ bɛi si na iyi
í jɔ̀ wa bi nŋu ku nɛ bɛɛrɛ bi Zuifu ŋau.

25

Pɔlu í so kiitiɛ í daa ilaalu nlai Romu si awɔ

1 Iyi Fesitu í to wa Sezaree, si ajɔ mɛɛsiaɛ í bɔ
Zeruzalɛmu.
2 Ŋɔi inɛ ngboi woo weei Ilaaõ ŋau do Zuifu inɛ
ngbo ŋau à koo à má Pɔlu ide bi Fesitu.
3 Nɔ à waa tɔɔɛ suuru ntɔ ntɔ ku ba kú jɔ̀ Pɔlu ku
naa Zeruzalɛmu. À waa bi Pɔlu ku naa Zeruzalɛmui
si na iyi í jɔ̀ à dĩ zamba nŋa aŋa a ba a kpaa kpãa.
4 Amma Fesitu í jɛ nŋa í ni Pɔlu í wa ile piisõɔi
Sezaree nɔ nŋu takai nŋu kaa kpɛtɛ ku nyi bɛ.

5 Na nŋu, í ni a jɔ̀ nŋu do inɛ ngbo nŋa ŋa a koo bɛ
nɔ bii í jɛ í ce taale gɔi á fɔ.
6 Fesitu kù re ajɔ mɛɛjɔ wala ajɔ mɛɛwa si inɔ nŋa
nɔ í nyi Sezaree má. Iju kumáɛ nɔ í bɔ ile bi ku ce
kiiti nɔ í ni a naaò Pɔlu wa.
7 Iyi Pɔlu í to wa ŋɔi Zuifu ŋa iyi à naa hai
Zeruzalɛmu à kaakoɛ à waa máa ide laalɔ kugaabu
nkpɔ nkpɔ nɔ nkãma kù wɛɛ iyi wa nyisi iyi ide
nŋau ntɔi.
8 Ŋɔi Pɔlu wa kɔò araɛ í ni, n kù ce kurara gɔ si
woodai Zuifu ŋa hee má jɛ si kpasɛ̃i Ilaaɔ̃ hee má jɛ
bi ilaalu nlai Romu.
9 Amma Fesitu wa bi nŋu ku nɛ bɛɛrɛ bi Zuifu ŋau.
Na ŋɔi í jɔ̀ í bee Pɔlu í ni, ì bi i bɔ Zeruzalɛmu a ceeɛ
kiiti si wajum na irii ideu ihɛ̃?
10 Ŋɔi Pɔlu í ni, aawo. Bi ku kiitii ilaalu nlai Romui
ǹ wa ihɛ̃, ihɛ̃i á sɪ̀a a kiitiim. N kù cea Zuifu ŋa
kurara kãma, nɔ awɔ takaɛ ì waa nɛ kumàsiɛ sãa sãa.
11 Bii ǹ ce kurara walakɔ daa gɔ iyi í to a kpam n
kaa n kɔ. Amma ide ŋa iyi à waa yɛ taalem siu ihɛ̃,
bii kù jɛ ntɔ inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku dasim awɔ. Na nŋu,
ǹ so kiitim ǹ daa ilaalu nlau takaɛ si awɔ.
12 Iyi Fesitu do inɛɛ ŋa à busi njɛ à tã, ŋɔi í sɔ̃ Pɔlu
í ni, si bɛi ì so kiitiɛ ì daa ilaalu nlau si awɔ, bi tɛɛi aa
bɔ.

À bɔò Pɔlu si wajui Agiripa do Berenisi

13 Iyi waati í lɔ keeke má, ŋɔi amanlu Agiripa do
wecɪ̀ɛ Berenisi à naa Sezaree Fesitu ku ce fɔɔ.
14 Si bɛi à waa kpɛ bɛ ŋɔi Fesitu í sɔ̃ amanluu idei
Pɔluu í ni, inɛ gɔ í wa ihɛ̃, Felisi í jɔ̀ à dasiɛ piisɔ̃ɔ.
15 Iyi ǹ bɔ Zeruzalɛmu ŋɔi inɛ ngboi woo weei
Ilaaɔ̃ ŋau do inɛ ngboi Zuifu ŋau à naaò ideɛ wa bi
tom. Nɔ à tɔɔm n yɛ taaleɛ ku ba aŋa a kpaa.

16 Amma ɲ̀ jɛ nŋa ɲ̀ ni inɛi Romu ŋa a ci ya jɔ̀ a kpa
inɛ bii kù jɛ à kiitiɛ. À ya muaa waatii nŋu do woo
yɛ taaleɛ ŋau a fɔ ide titã gɛlɛò gɛlɛ.
17 Ŋɔi aŋa fei à naa ilu ihɛ̃. Si bɛi n kù bi ku kpɛ
má, ŋɔi iju kumáɛ ɲ̀ kpe ŋa bi ku ce kiiti nɔ ɲ̀ ni a
gbã Pɔlu wa.
18 Ŋɔi woo yɛ taaleɛ ŋau à dede siɛ amma a kù yɛ
taaleɛ si ide laalɔ gɔ bɛi ɲ̀ wa n tamaau.
19 Idei kutɔɔi aŋa taka nŋai à waa ce si kakɔɔ, do
idei mɔkɔ gɔ iyi í ku à ya kpoo Jesu. Amma Pɔlu í ni
dim dim mɔkɔu í wɛɛ.
20 Amu ɲ̀ biti bɛirei an kiiti ideu ihɛ̃. Na ŋɔi í jɔ̀ ɲ̀
bee Pɔlu bii í bi n koo n ceaa kiitii ideu Zeruzalɛmu.
21 Amma í so kiitiɛu í na ilaalu nlau. Nɔ ɲ̀ ni a
dasiɛ piisɔ̃ɔ má titã hee n maa n jɔ̀ a kooòɛ bi tɛɛ.
22 Ŋɔi Agiripa í sɔ̃ Fesitu í ni, amu takam ɲ̀ bi n gbɔ
ide hai si gɛlɛi mɔkɔu. Ŋɔi Fesitu í ni, ala aa gbɔ.
23 Ŋɔi iju kumáɛ Agiripa do Berenisi à naa bi ku
ce kiitiu do jirima jiida, ŋɔi inɛ ngboi sooge ŋa do
ilu bɛɛrɛi ilu ŋau à too ŋa wa. Ŋɔi Fesitu í ni a naaò
Pɔlu wa, nɔ à naaɛ wa.
24 Iyi Pɔlu í to wa ŋɔi Fesitu í ni, to, awɔ amanlu
Agiripa do iŋɛ iyi ì wa ihɛ̃ fei ŋa, Pɔluu wee. Na
iriɛi Zuifu ŋau fei à naa bi tom waati iyi ɲ̀ bɔ
Zeruzalɛmu, nɔ à nyi wa bitom ihɛ̃ má, à waa la à
ni kù sĩa a jɔ̀ɔ si hunde.
25 Amu n kù yɛ siɛ taale kãma iyi í to a kpaa.
Amma si bɛi nŋu takaɛ í so kiitiu í daa ilaalu nlau
si awɔ ŋɔi í ce ɲ̀ ni an jɔ̀ a kooɛ bi tɛɛ.
26 Do nŋu fei, n kù yɛ siɛ ide baa icu akã iyi an
ceaò ilaalu nlau tia. Na ŋɔi í jɔ̀ ɲ̀ naaɛ wa si wajui
iŋɛ fei. Iyi í re mɔm ɲ̀ naaɛ wai si wajui awɔ amanlu
Agiripa, i cɔ yaasei ideu ku ba n ba iyi an kɔ.

27 Kù nɛɛm yaase n sambaa inɛi piisɔ̃ɔ gɔ nɔ n kù
sisiaa taale gɔ iyi í ce.

26

Pɔlu wa kɔò araɛ si wajui Agiripa

1 Ŋɔi Agiripa í sɔ̃ Pɔlu í ni, ì nɛ kpãa i fɔ ide i kɔò
araɛ. Ŋɔi Pɔlu í wu awɔ lele nɔ í lɔsi ku kɔò araɛ í ni,
2 awɔ amanlu Agiripa, inɔm í dɔ̃ do bɛi an fɔ ide
nnyi n kɔò aram si wajuɛ si ide ŋa iyi Zuifu ŋau à
waa mám nɔu fei.
3 Ǹ mà iyi ì mà dedembai Zuifu ŋa sãa sãa do idei
kakɔɔ nŋa. Na ŋɔi í jɔ̀ ǹ wa n tɔɔɛ i gbɔ idem do
laakai.
4 Zuifu ŋau fei à mà kuwɛɛm hai waati iyi ǹ wɛɛ
awaasũ. À mà iyi Zeruzalɛmu bɛi ǹ jɛ ama bi dimii
inɛm ŋa.
5 À màm hai ku kpɛ. Na nŋu, bii à bi aa yɔkɔ a jɛɛm
sɛɛda iyi si kpãai Farisi ŋai ǹ la, aŋa iyi à re inɛ fei si
kpãai Ilaaɔ̃ ku tɔɔ nwa.
6 Nɔ nsɛi à waa kiitiim si na iyi í jɔ̀ ǹ wa n cɔ kpãai
kuwã iyi Ilaaɔ̃ í cea bala nwa ŋa.
7 Kuwãui dimi maateeji nwa ŋau mɔ fei à waa cɔ
kpãaɛ. Na ŋɔi í jɔ̀ à waa cea Ilaaɔ̃ icɛ do himma alɛò
daakɔ. Amanlu, kpãau bɛ iyi ǹ wa n cɔ nŋui í jɔ̀ Zuifu
ŋau à waa mám ide.
8 Bɛirei í ce iŋɛ Zuifu ŋa i ci ya yɔkɔ i dasi naanɛ
ŋa iyi Ilaaɔ̃ á ji̍ iku ŋa.
9 Amu takam ǹ tamaa í si̍ai wo n dɛdɛ kpãa baa
yooma fei bɛi an ce n ganjiò idei Jesu inɛi Nazarɛtiu.
10 Bɛɛbɛi ǹ ce Zeruzalɛmu. Inɛ ngboi woo weei
Ilaaɔ̃ ŋa à nam gbugbã n muò woo dasi Jesu naanɛ

nkpɔ n dasi ŋa piisɔ̃ɔ. Bii à bi a kpa inɛ gɔ mɔm amu takam ǹ ya n wa sii.
11 Tuuba nkpɔ nkpɔ ǹ ya n maa n kpã ŋa ijui ile
bii Zuifu ŋa à ya ce kutɔtɔɔ nŋa ŋa fei ku ba n tilasi
ŋa a kɔsi idei Jesu. Ǹ ya n maa n mu ŋa do idɔɔkɔ̃
hee kaa kaa, ǹ ya n bɔ hee do si ilu mmu ŋa fei n
koo n kpã ŋa iju.

Pɔlu wa fɔ idei idɔ ku kpaasiɛ
(Cɔ IWB 9:1-19; 22:6-16)

12 Ŋɔi Pɔlu í ni má, bɛɛbɛi inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ̃
ŋa à yɔɔdaam n bɔ Damasi do yiiko nŋa.
13 Amanlu, zakai dasã si kpãau ǹ yɛ inya kumá í
naa hai lele í bii wa, amu do inɛ ŋa iyi à waa sim.
Inya kumáu í re baa inya kumái inunu.
14 Ŋɔi awa fei à cuku ilɛ, nɔ ǹ gbɔ imu gɔ wa bam
ide ku fɔ do feei Ebɛɛ wa ni, Sɔlu, Sɔlu, na mii í ce ì
ya maa kpãm iju. Á gaabuɛ i kɔ sim bɛi í ya gaabua
kɛtɛ kombo iyi wa jabu na goloi lafɛ̃ɛɛ.
15 Nɔ ǹ bee ǹ ni, awɔi yoo Lafɛ̃ɛ. Nɔ í ni, amui Jesu
iyi ì ya maa kpã ijuu.
16 Nsɛi, dede i leekí. Ǹ naa siɛi n cicaɛ i jɛ woo ce
icɛm, nɔ i jɛ sɛɛdai mii ŋa iyi ì yɛ tã do iyi aa nyi i yɛ
má waati iyi an naa siɛ.
17 Ǹ cicaɛi hai si inɛi Izirɛli ŋa do hai bi dimi mmu
ŋa nɔ ǹ wa n bɛɛ bi tu ŋa
18 i cí nŋa iju. Ǹ wa n bɛɛ bi tu ŋai ku ba a sinda
hai si ilu kuku a lɔ si inya kumá, nɔ a sinda hai si
gbugbãi Seetam a naa bi Ilaaɔ̃. An bɛɛ bi tu ŋai ku
ba a dasim naanɛ nɔ Ilaaɔ̃ ku kpa dulum du ŋa nɔ a
na a jɛ tubu do inɛ ŋa iyi í cica à jɛ tɛɛ.

Pɔlu wa fɔ idei icɛɛ

19 Ŋɔi Pɔlu í ni má, amanlu Agiripa, na ŋɔi í ce ǹ
wa n jirima kuyɛ iyi í naa hai bi Ilaaɔ̃u.
20 Sinte titã ǹ ce waazo Damasi, si anyiɛ nɔ ǹ ce
Zeruzalɛmu do si ilɛi Zudee fei do bi dimi mmu ŋa.
Ǹ sɔ̃ ŋa ǹ ni a kpaasi idɔ a sinda si Ilaaɔ̃, nɔ a ce icɛ
iyi á jɔ̀ a yɛ si ŋa iyi à kpaasi idɔ.
21 Na ŋɔi í ce Zuifu ŋau à mum hai kpasɛ̃i Ilaaɔ̃ à
waa dɛ ku kpam.
22 Amma Ilaaɔ̃i í nyam hee do nnyi fei nɔ ǹ wa ihɛ̃
ǹ wa n jɛ sɛɛda si wajui amanɛ ŋa hai keeke do nla
fei. N kù wa n fɔ ide gɔ bii kù jɛ iyi Moizi do walii
ŋa à ni á na ku ceu baasi.
23 Mii iyi à ni á na ku ceu nŋui í jɛ Kirisi á na ku yɛ
ijuukpã nɔ kú jɛ inɛ sinte iyi á jĩ hai si balɛ nɔ ku sisi
idei inya kumá bi Zuifu ŋa do bi dimi mmu ŋa.

Pɔlu í sɔ̃ Agiripa ku dasi Jesu naanɛ

24 Si bɛi Pɔlu í sisi yaasei ideɛ bɛɛbɛ ŋɔi Fesitu í la
hee lele í ni, Pɔlu, ì waa sũmui. Mà cio nla ku ceɛi í
dasiɛ sũmu.
25 Amma Pɔlu í ni, n kù jɛ sũmu Fesitu, awɔ ilu
bɛɛrɛu. Ide iyi ǹ wa n fɔu dei í jɛ ntɔ, nɔ wa too kpãa.
26 Amanlu Agiripa í nɔ í mà yaasei ideu. Ŋɔi í ce
ǹ wa n fɔ ideu do laakai ku sũ si wajuɛ si na iyi í jɔ̀
ǹ mà kãmaɛ kù manjia, domi ideu kù ce si asii.
27 Awɔ amanlu Agiripa, ì dasi idei walii ŋau naanɛ
mbɛ? Ǹ mà sãa sãa iyi ì dasi naanɛ.
28 Ŋɔi Agiripa í sɔ̃ Pɔlu í ni, debɛi, si waati keekeu
ihɛ̃ ì waa tamaa aa cem inɛi Kirisi?
29 Ŋɔi Pɔlu í jɛaa í ni, ǹ wa n tɔɔ Ilaaɔ̃ ku jɔ̀ i yɛ bɛi
amu, bii á ce nsɛi, bii í nɔ í jɛ á kpɛ mɔi. Ku maà jɛ
baa awɔ akã, amma hee do inɛ ŋa iyi à waa de itĩ si

idem nnyiu ihɛ̃ fei. Ǹ bi iŋɛ mɔ i yɛ bɛi amu amma
ku maà jɛ a da nŋɛ si kpɛnkpɛm bɛi à daam siu ihɛ̃.
30 Iyi Pɔlu í fɔ bɛɛbɛ í tã ŋɔi amanluu do ilu ilɛu do
Berenisi do inɛ ŋa iyi à wa bi tu ŋau fei à dede
31 à fita hai inɔ ileu. Iyi à waa fita ŋɔi à sõ njɛ à waa
ni, inɛɛu bɛ kù ce daa kãma iyi í to a muu piisõɔ hee
má jɛ a kpaa.
32 Ŋɔi Agiripa í sõ Fesitu í ni, bii mɔkɔu kù so
kiitiu ku daa ilaalu nlai Romu si awɔ wo aa ka yɔkɔ
ka jɔ̀ɔ.

27

À waa bɔò Pɔlu Romu

1 Waati iyi à dasi idɔ ka bɔ ilɛi Itali do akɔi inyi ŋɔi
à so Pɔlu do inɛi piisõɔ gɔ ŋa à daa inɛ ngboi sooge gɔ
iyi à ya kpe Juliu si awɔ. Nŋu mɔ wa jɛ inɛ ngbo si inɔ
wuai soogei Romu ŋa iyi à ya kpe ti ilaalu Ogusitu.
2 À lɔ akɔi inyii Adamiti gɔ iyi wa bɔ ikpa ilɛi Azii,
nɔ à nɛ. Nɔ inɛi Masedɔni gɔ iyi í naa hai Tɛsalonika
í wa inɔ nwa à ya kpoo Aritaaki.
3 Iju kumáɛ nɔ à to Sidõɔ. Ŋɔi Zuliu í cea Pɔlu jiida
í jɔ̀ í koo í yɛ kpaasiɛ ŋa ku ba a muaa mii iyi í bi.
4 Iyi à nɛ hai bɛ ŋɔi fufu nla gɔ wa ko ŋa wa, nŋui í
jɔ̀ à too do icei gungum gɔ iyi à ya kpe Sipu.
5 Ŋɔi à kua inyi dũdũu ikpa ilɛi Silisi do Panfili nɔ
à to wa Mira si ilɛi Lisi.
6 Ilu bɛi, inɛ ngboi soogeu í yɛ akɔi inyii
Alesandiri gɔ iyi wa bɔ ikpa ilɛi Itali nɔ í dasi wa bɛ.
7 Iyi à nɛ, ajɔ nkpɔ nkpɔ kpɛlɛ kpɛlɛi à ce à waa koo
do wahala nla nla nɔ à to kɔkɔi ilu gɔ iyi à ya kpe
Sinidi. Si bɛi fufu nlau wa ganji wa waju ku bɔ, à
yàa à bɔ ikpa gungum gɔ iyi à ya kpe Kɛrɛti. Iyi à

waa koo, à tooi do ikpa icei gungum nɔu kɔkɔi ilɛi Samɔneei domi fufuu kù la do ikpa bɛ.
8 Nɔ à lɔ bɛ do kookaai nla nla nɔ à to bi ku leekĩi akɔi inyi iyi à ya kpe Ku Sĩa kɔkɔi Lasee.
9 Waati sisɔi à ce bɛ hee inɛ ŋa à dĩ anu à tã, nɔ waju ku bɔ nwa í jɛ mbirisi nla nla domi waatiu í ya gaabu do akɔi inyi. Na ŋɔi í jɔ̀ Pɔlu í sõ ŋa í ni,
10 iŋɛ kpaasim ŋa, ǹ yɛ ilu ku bɔ nwau á gaabu, á nɛ mbirisi do muse. Aso nwa ŋa do akɔi inyiu takaɛ fei á ce nfe, nɔ awa taka nwa ka ku.
11 Amma inɛ ngboi sooge ŋau wa gbɔ idei woo mu akɔu do inɛ iyi í nɛ akɔu takaɛ í re ti Pɔlu.
12 Wee bi ku leekĩi akɔi inyi ŋau kù sĩa a leekĩ bɛ sukui kpaa. Ŋɔi í jɔ̀ inɛ nkpɔ nŋa í dasi idɔ í ni ka mɔsi waju ka to Fenisi tengi bii bi ku leekĩi akɔi inyii gungum ndii Kɛrɛtiu í wa. Bi ku leekĩi akɔi inyiu do ikpa nunui alɛ cingaa do cingaai wa cɔ. Bɛi à bi a wa sukui fufuu.

Fufu nla gɔ í dede si tenku

13 Ŋɔi fufu fɛrɛfɛrɛ gɔ í dede hai ikpa awɔ cangai kpãai inunu ŋɔi inɛ ŋau à tamaa bɛi isɛɛnɛi aŋau á cei si bɛi aŋa à bi. Ŋɔi à fa mii ku leekĩ akɔu wa hai inɔ inyi à bɔ waju nɔ à waa too kɔkɔi gungum ndii Kɛrɛti.
14 Amma iyi í ce sãa fufu nla gɔ iyi à ya kpe Erakilõɔ í dede do gbugbã hai geetei gungum nɔu wa.
15 Ŋɔi í tale akɔu wa hee à mɔngɔ ku jɔ̀ akɔu ku nɛ dee dee nɔ à jɔ̀ɔɛ í nɛò wa bii í bi.
16 Nɔ à koo à lɔ kɔkɔi gungum keeke gɔ bɛ iyi à ya kpe Koda. Gungum nɔui í jɔ̀ fufuu í tia. Do nŋu fei ka bɛi ka so akɔi inyi keeke iyi í jɛ ti faabau ka dasi inɔ akɔi inyi nlau à wahala ntɔ ntɔ.

17 Iyi à dasi à tã ŋɔi woo ce icɛ si inɔi akɔi inyi ŋau
à dĩ akɔi inyiu do ikũ ŋa. Nɔ à fũ ikũi acɔɛ, nɔ à jɔ̀
fufuu í bɔò ŋa bii í bi si na iyi í jɔ̀ à waa ce njo a maa
na a dasi sãai Libi.
18 Iju kumáɛ si bɛi fufuu wa cã wa do gbugbã ŋɔi
à lɔsi asoi akɔi inyiu ku wà ku dasi inɔ inyi.
19 Iju kumáɛ má à wasi nyaui akɔi inyiu takaɛ ku
wà ku sɔsi inɔ inyiu do awɔi awa taka nwa.
20 Ajɔ nkpɔ nkpɔi à ce inunu kù fita hee má jɛ
andaiya ŋa nɔ fufu nla gɔ wa ce, a kù tamaa ma aa
ka fita si.
21 Hai kukpɛ a kù jɛ. Ŋɔi Pɔlu í dede í leekĩ si anini
nŋa í ni, iŋɛ fei, bii ì jɛ idem ŋa wo a kaa ka nɛ hai
Kɛrɛti nɔ a kaa ka yɛ mbirisi do museu ihɛ̃.
22 Amma nsɛi ǹ wa n tɔɔ ŋɛ, i jɔ̀ laakai nŋɛ ku sũ
domi kãma nŋɛ gɔ kaa ce nfe bii kù jɛ akɔi inyiu nŋu
akã.
23 Ǹ mà bɛɛbɛi si na iyi í jɔ̀ Ilaaɔ̃, nŋu iyi ǹ jɛ tɛɛ, ǹ
wa n ceaa icɛu, amalekaɛ í naa sim idũ ana
24 í ni, Pɔlu, maà ce njo. Kù nɛ bɛi aa ce iyi i kù
leekĩ si wajui ilaalu nlai Romu. Nɔ wee, inɛ ŋa iyi
iŋɛò ŋa ì wa inɔ akɔu fei, Ilaaɔ̃ í yɔɔda nŋai a baɛ ku
wɛɛ.
25 Na nŋu, iŋɛ fei, i fũ ara nŋɛ, domi ǹ wa n naanɛ
idei Ilaaɔ̃u. Bɛi í sɔ̃m nɔu á cei.
26 Amma akɔi inyiu á cuku kɔkɔi gungum gɔ ku
lɛgɛ.
27 Si idũi ajɔ maatɛ̃ɛsiaɛ ŋɔi fufu nla gɔ wa tale wa
si antai tenku bii à wa iyi à ya kpe Mediteraneu. Ŋɔi
zakai idũ lajau woo ce icɛi akɔi inyi ŋau à tamaa bɛi
à maai ilɛi.
28 Ŋɔi à dasi mii gɔ inɔ inyi à wã kujĩi isaɛ nɔ à ba í
to mɛɛtu kuntaa do mɛɛje. Iyi í kɔ̃ɔsi keeke nɔ à sɔsi
má nɔ à ba í ce mɛɛtu kɔnfia do mɛɛjɔ.

29 À waa ce njo a maa na a gamɔ do kuta ŋa, na
ŋɔi í ce à sɔsi mii ku leekĩ akɔi inyi ara mɛɛ do anyii
akɔu ku ba ku leekĩɛ nɔ à waa degbe iju ku má ńya.
30 Ŋɔi woo ce icɛi akɔ ŋau gɔgɔ ŋa à waa dɛ bɛi aa
ce a sa do ile. Na ŋɔi í jɔ̀ à kita akɔi inyi keeke iyi í jɛ
ti faabau si inyiu ku ba inɛ ŋa a tamaa bɛi à waa bɔ
ku dĩ mii ku leekĩ akɔu si wajuɛi.
31 Amma Pɔlu í sɔ̃ sooge ŋau do inɛ ngbo nŋa í ni,
bii inɛ ŋau ihɛ̃ a kù buba sɛ̃ɛ iŋɛ taka nŋɛ i kaa ba
faaba ŋa.
32 Ŋɔi sooge ŋau à bu ikũi akɔ keekeu nɔ à jɔ̀ í mile
si inyiu.
33 Si bɛi à waa degbe iju kumáu ŋɔi Pɔlu í tɔɔ aŋa
fei a jɛ. Í ni, ajɔ maatɛ̃ɛ wai ihɛ̃ ì waa dɛ kpãai faaba
ŋa i kù nɔ i kù jɛ ngɔgɔ ŋa.
34 Ǹ wa n tɔɔ ŋɛ i jɛ na faaba nŋɛ. Ntɔ ntɔ ǹ wa n
sɔ̃ ŋɛi, baa ntoi irii inɛ akã nŋɛ kaa da ku nyɔ.
35 Iyi Pɔlu í fɔ bɛɛbɛ í tã ŋɔi í so pɛ̃ɛ í saabu Ilaaɔ̃ si
wajui aŋa fei nɔ í bububuɛ í lɔsi ku jɛ.
36 Ŋɔi aŋa fei à fũ ara nŋa à wasi ku jɛ.
37 Awa iyi à wa si inɔi akɔi inyiu à wɛɛi amanɛ cĩɔ
minji do kitaò fɛɛwa do mɛɛfa.
38 Iyi aŋa fei à jɛ à yo ŋɔi à wa iyafũ nŋau à sɔsi inɔ
inyiu ku ba akɔu ku fɛrɛ.

Akɔi inyiu í lɛgɛ

39 Iyi iju í má ŋɔi à nyɔ. Woo ce icɛ si akɔi inyi ŋau
a kù mà inyau, amma à yɛ waawaa gɔ í nɛ sãa, nɔ à
dasi idɔ a bɔò akɔu bɛ bii aa yɔkɔ.
40 Ŋɔi à bu ikũ ku leekĩ akɔu à jɔ̀ í mile. Si waati
akãu nɔ inɛ gɔ ŋa à fũ ikũ iyi à ya dĩò falafili ŋau. Nɔ
à dede acɔu lele ikpa wajui akɔu ku ba fufu ku taleɛ
ikpa waawaau.

41 Amma à kãsi geetei sãa gɔ do gbugbã nɔ à mɔngɔ
ku lɔ. Nɔ wajui akɔu í gũ ilɛ si sãa à mɔngɔ ku wuɛ,
nɔ kucãi inyi nlau í tale fitii akɔi inyiu do gbugbã í
lɛgɛɛ.
42 Ŋɔi sooge ŋau à dasi idɔ aŋa a kpa inɛi piisɔ̃ɔ ŋau
fei ku ba a maà na a wà a sa.
43 Amma inɛ ngboi sooge ŋau í bi ku faaba Pɔlu.
Na ŋɔi í ce í ganji ŋa. Í ni inɛ ŋa iyi à mà àwà a cua a
kua ice.
44 Nɔ inɛ ŋa iyi à gbe a gũ kpatakui akɔu walakɔ
kpalɔɛ ŋau a kuaò ice. Bɛɛbɛi inɛ ŋau fei à kuaò ice
baani.

28

Pɔlu í wa Malitu

1 Iyi awa fei à to gungum bɛ baani à mà iyi inyau
Malitui à ya kpoo.
2 Inɛi Malitu ŋau à mu wa do kubi jiida. À ko nwa
ina nla nla awa fei à naa à nyia si na iyi í jɔ̀ ijĩ wa rɔ
nɔ tũtũ wa ce.
3 Ŋɔi Pɔlu í so jĩi kambo í dasi ina. Asee njo
wukuku gɔ í wa si bɛ. Iyi í gbɔ inya gbãa ŋɔi í fita
í wenwee si awɔɛ.
4 Iyi inɛi ilu ŋau à yɛ njou si awɔi Pɔlu ŋɔi à sõ njɛ
à waa ni, kam kam mɔkɔu ihẽ woo kpa inɛi. Baa do
iyi í fita hai si wahalai inyiu ihẽ fei, iwẽ ŋa aa kiitiɛ
nɔ a kaa jɔ̀ ku wɛɛ.
5 Amma Pɔlu í gbugbã njou si ina kù nɔ kù gbɔ ara
kuro kãma.
6 Ŋɔi inɛ ŋau à waa cɔɔ mà araɛ á na ku wu walakɔ
mà á na ku ku. Amma à kpɛ bɛ nɔ nkãma kù ce nɔ à
kpaasi ide à ni inɛɛu ihẽ iwẽ nla nla gɔi.

7 Wee kɔkɔi inyau kpasɛ̃i mɔkɔ gɔ í wa bɛ, mɔkɔui í
jɛ ilaalui gungum nɔu, à ya kpoo Pubilusi. Í gba wai
jiida jiida à ce ajɔ mɛɛta si kpasɛ̃ɛ.
8 Wee baaɛ kù waa nɛ baani, wa ce ara gbãa do
bambannu. Ŋɔi Pɔlu í bɔ ile bii wa sũu í koo í ceaa
kutɔɔ í le siɛ awɔ nɔ í ba iri.
9 Si anyii nŋu, à naaò bõɔ mmu gɔ ŋa wa má nɔ à
ba iri.
10 Ŋɔi inɛ ŋau à jirima wa ntɔ ntɔ. Iyi awaati í to
à waa bi ka nɛ ŋɔi andi bukaatai mii iyi à bi fei inɛ
ŋau à mu nwa.

Pɔlu í to Romu

11 Cukpa mɛɛtai à ce bɛ à bɛi à lɔ akɔi inyii
Alesandiri gɔ à nɛ. Nŋu mɔ gungum bɛi í leekĩ sukui
kpaau. Akɔu í nɛ nyindai iwɛ̃ Sika ŋa *.
12 Nɔ à to ilu gɔ iyi à ya kpe Sirakusi nɔ à sũ bɛ idũ
mɛɛta.
13 Si anyiɛ ŋɔi à dede hai bɛ má à bɔ Rezio. Iju
kumáɛ nɔ fufu gɔ í dede wa hai ikpa awɔ cangai
kpãai inunu wa tale wa í jɔ̀ à to Puzɔli si ajɔ min-
jisiaɛ.
14 Ŋɔi à yɛ kpaasi woo dasi Jesu naanɛ gɔ ŋa bɛ nɔ
à ni ka ce azuma akã bi ti aŋa. Bɛɛbɛi isɛɛnɛ nwau í
ce à bɛi à toò Romu.
15 Ŋɔi kpaasi woo dasi Jesu naanɛ ŋa iyi à wa
Romuu à gbɔ baau nwa nɔ à naa kuko nwa hee kɔkɔi
ajai Apiusi. Nɔ inɛ gɔ ŋa mɔ à kò wa bi ku sɔi inɛ njoo
ŋa iyi à ya kpe Ile Mɛɛta. Iyi Pɔlu í yɛ ŋa ŋɔi laakaɛ í
sũ í wasi Ilaaɔ̃ ku saabu.

---

* **28:11** iwɛ̃ Sika ŋa Iwɛ̃ Sika ŋaui à ya kpe Kasitɔɔ do Polusi. Nyinda nŋai ilu akɔi inyi ŋau à masi akɔ nŋau ku ba ku jɛ woo degbe nŋa.

16 Iyi à to Romu ŋɔi à jɔ̀ Pɔlu í nɛ ileɛ ikã. Nɔ sooge
gɔ í ya maa degbeɛ.

Pɔlu í ce waazo Romu

17 Iyi í ce zakai ajɔ mɛɛta ŋɔi Pɔlu í kpe inɛ ngboi
Zuifui Romu ŋau. Iyi à tɔtɔɔ à tã ŋɔi í ni, iŋɛ kpaasim
ŋa, Zuifu ŋa iyi à wa Zeruzalɛmu à mum à koo à na
inɛi Romu ŋa n kù bɛi n kù raraa zamaau si nkãma,
n kù nɔ n kù kɔsi dedembai bala nwa ŋa.
18 Inɛi Romu ŋau à cɔ yaasei ideu nɔ à bi a jɔ̀m
domi a kù yɛ sim kurara kãma iyi í to a kpam.
19 Amma Zuifu ŋau a kù jɛ ideu ŋɔi í ce ǹ so kiitiu
ǹ daa ilaalu nlai Romu si awɔ, baa do iyi n kù bi n
yɛ taalei inɛi dimim ŋa.
20 Na ŋɔi í jɔ̀ ǹ tɔtɔɔ ŋɛ n sõ ŋɛ do yaaseɛ. Inɛ ŋa à
daam si kpɛnkpɛm nii na inɛ iyi inɛi Izirɛli ŋa à waa
cɔ kpãaɛu.
21 Ŋɔi à sõɔ à ni, a kù yɛ tia kãma iyi à ce wa hai
ilɛi Zudee na irii ideɛ, a kù nɔ a kù yɛ inɛ kãma iyi í
naaò ide laalɔ wa hai bɛ na iriɛ.
22 Amma awa taka nwa à bi ka gbɔ iyi í wa idɔɛ,
domi à mà bii feii à ya maa fɔ laalɔi kpãa iyi ì waa
toou.
23 Nɔ à jilɛ ajɔ iyi aa nyi wa bi tɛɛ má. Iyi ajɔu í to
inɛ nkpɔi í naa ile bii í wau. Ŋɔi í kɔ nŋa si cio hai
daakɔ hee alɛ í koo í lɛò. Wa sisi nŋa yaasei bommai
Ilaaõ nɔ wa kɔ nŋa si idei Jesu hai si woodai Moizi
do si tiai walii ŋau ku ba a jɛsi.
24 Ŋɔi inɛ gɔ ŋa à jɛ ideu, amma inɛ gɔ ŋa a kù jɛsi.
25 Si bɛi a kù gbɔsi njɛ, ŋɔi à fita hai bi Pɔlu. Waati
iyi à waa bi a nɛ ŋɔi Pɔlu í fɔ ide gɔ í ni, hai tako
Hundei Ilaaõ í nɛ ntɔ waati iyi í jɔ̀ walii Ezai í sõ bala
nŋɛ ŋa ide gɔ.
26 Í ni,

Bɔ bi inɛ ŋau bɛ i sɔ̃ ŋa i ni,
Aa ya de itĩ do laakai ŋa amma i kaa gbɔ yaasei ide
kãma ŋa.
Aa ya cɔ ilu ŋa jiida jiida amma i kaa yɛ ŋa.
27 Ntɔ ntɔ, idɔi inɛ ŋau kù nɛ biti.
À dĩ itĩ nŋa
Ku ba a maà gbɔ ide.
Nɔ à bii iju nŋa
Ku ba a maà yɛ ilu.
Bɛɛbɛi à ce ku ba idɔ nŋa ku maà mà ngɔgɔ
Nɔ a maà na a sinda wa bi tom n jɔ̀ a ba iri.
28 Ŋɔi Pɔlu í sɔ̃ ŋa má í ni, na nŋu, i mà ŋa iyi Ilaaɔ̃ í
jɔ̀ idei faabaɛ í bɔ bi dimi mmu ŋa. Aŋai aa gbɔɔ. [
29 Iyi Pɔlu í fɔ ideu bɛɛbɛ í tã ŋɔi Zuifu ŋau à dede à
waa ce kakɔɔ ntɔ ntɔ à waa nɛò.]
30 Adɔ̃ minjii Pɔlu í ce si ile iyi í hayau. Nɔ inɛ ŋa
iyi à bɔ ku cɔɔ fei í ba ŋa faaji ku ce do inɔ didɔ̃.
31 Wa waazo idei bommai Ilaaɔ̃ nɔ wa kɔ nŋa
si idei Lafɛ̃ɛ Jesu Kirisi do wɔɔkɔ nɔ inɛ kãma kù
ganjiɛ.

Akabuu Titɔ̃i Idei Ilaaɔ
Monkole New Testament

copyright © 2006 SIM International

Language: Monkole (Mokole)

Translation by: SIM International

Monkole, Akabuu Titɔ̃i Idei Ilaaɔ

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 2006.
If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM, BP 15, Parakou, Benin.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 29 Jan 2022

596bf1bc-1348-53da-8787-98c1d2a18282